

Program Rewitalizacji Gminy Nędza na lata 2017-2023

Projekt. Dokument przeznaczony do konsultacji

Opracowanie:

Gmina Nędza

www.nedza.pl

Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER

www.deltapartner.org.pl

Zespół redakcyjny: Roman Gruszczyk, Artur Kubica, Gabriela Mikrut, Bartosz Tyrna

Opracowanie:

Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER

Spis treści

Wprowadzenie.....	5
1. Podstawa prawna	6
1.1 Zasady horyzontalne programu rewitalizacji	7
1.1.1 Partycypacja społeczna	7
1.1.2 Kompleksowa diagnoza.....	8
1.1.3 Koncentracja interwencji	8
1.1.4 Planowanie finansowe	9
2. Zgodność LPR z dokumentami strategicznymi	9
2.1 Komplementarność z dokumentami na poziomie ponadlokalnym.....	10
2.2 Komplementarność z dokumentami na poziomie lokalnym.....	14
3. Wyznaczanie obszarów zdegradowanych - delimitacja	15
3.1 Metodyka wyznaczania zasięgu obszarów zdegradowanych.....	15
3.2 Wybór jednostek porównawczych	16
3.3 Rys społeczno-gospodarczy gminy	19
3.3 Wybór kryteriów (wskaźników) delimitacji.....	25
3.4 Szczegółowa analiza w zakresie spraw / problemów społecznych	27
3.5 Czynniki środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne	37
3.6 Analiza pozostałych czynników rozwojowych.....	43
3.7 Wnioski i wyznaczenie obszaru zdegradowanego	46
3.8 Ostateczne wyznaczenie obszaru do rewitalizacji	47
3.9 Analiza badań sondażowych.....	49
3.10 Analiza pogłębiona obszaru rewitalizacji	59
4. Analiza SWOT obszarów zdegradowanych.....	66
5. Wstęp do typologizacji działań w zakresie rewitalizacji	67
6. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	69
7. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań	70
8. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	74

8.1 Fiszki projektów rewitalizacyjnych - wiązka 1	76
8.2 Fiszki projektów rewitalizacyjnych - wiązka 2	83
9. Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	98
10. Komplementarność i mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych	99
10.1 Komplementarność przestrzenna	100
10.2 Komplementarność problemowa	101
10.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	101
10.4 Komplementarność międzyokresowa	102
10.5 Komplementarność źródeł finansowania	102
10.6 Mechanizm integracji	103
11. Ramy finansowe programu rewitalizacji	104
12. Wdrażanie, monitoring i ewaluacja	106
12.1 Struktura zarządzania Programem Rewitalizacji	106
12.2 Procedura prowadzenia monitoringu i ewaluacji oraz weryfikacji i oceny postępów realizacji Programu	108
13. Uspołecznienie dokumentu i proces partycypacji społecznej	110
14. Strategiczna ocena oddziaływania programu na środowisko	113
Spis tabel	114
Spis rysunków	115

Wprowadzenie

Program Rewitalizacji Gminy Nędza jest podstawowym dokumentem dotyczącym gminnej polityki w zakresie rewitalizacji obszarów, które zostały uznane w toku delimitacji za zdegradowane. Zawartość merytoryczna niniejszego dokumentu uwzględnia w pełni *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*, zatwierdzone przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju, a także opracowanie *Zasady wsparcia rewitalizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (załącznik do Uchwały nr 148/169/V/2017 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 31 stycznia 2017 r.)*. Zawartość merytoryczna niniejszego dokumentu uwzględnia również ustalenia zapisane w Ustawie o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777, z 2016 r. poz. 1020, 1250).

Program Rewitalizacji to wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno - funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego. Zgodnie z powyżej przytoczonymi dokumentami, rewitalizacja rozumiana jest jako kompleksowy, skoordynowany, wieloletni, prowadzony na określonym obszarze proces przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych, inicjowany przez samorząd terytorialny w celu wyprowadzenia tego obszaru ze stanu kryzysowego, poprzez nadanie mu nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do jego rozwoju. Jednocześnie działania rewitalizacyjne, w tym związane z rewitalizacją przestrzenną, będą podporządkowane celom społecznym związanym z redukcją zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego. Celem rewitalizacji jest poprawa warunków przestrzennych, ekonomicznych oraz społecznych dla mieszkańców, podnoszących jakość życia, co jest również głównym celem polityki władz gminy. Poza aplikowaniem o środki pomocowe zostaną również rozważone inne możliwości finansowania przedsięwzięć zmierzających do rewitalizacji zagrożonego obszaru gminy Nędza.

Dokument uwzględnia z jednej strony formalne i prawne wymagania co do wielostopniowego procesu rewitalizacji, z drugiej uwzględnia kompletny zakres zadań (projektów), które przyczynią się do pełnej rewitalizacji obszaru zdegradowanego. Powstał on dzięki ogromnemu zaangażowaniu pracowników Urzędu Gminy Nędza oraz przy aktywnym uczestnictwie przedstawicieli społeczności lokalnej (mieszkańców, przedsiębiorców, pracowników samorządowych oraz osób działających w sektorze organizacji pozarządowych). Tym samym opracowanie ma charakter ściśle oddolny, realizując wyartykułowany interes publiczny i społeczny. Program rewitalizacji jest jednym ze sposobów na realizowanie najważniejszej misji samorządów, jaką jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców, w sposób podnoszący jakość życia mieszkańców.

W ramach tworzenia *Programu Rewitalizacji Gminy Nędza* zapewniona została szeroka partycypacja społeczna, zarówno na etapie wyznaczania obszaru oraz jego pełnej diagnozy, jak również końcowej

weryfikacji całości opracowania. Potencjalne finansowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych ma charakter dwufunduszowy - w oparciu o środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), jak również z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Zasięg terytorialny obszaru rewitalizacji obejmuje nie więcej niż 20% powierzchni gminy i 30% jej mieszkańców, a środki pozyskane na działania społeczne - „miękkie” mają charakter wiodący w stosunku do inwestycji w infrastrukturę techniczną.

Zasięg oddziaływania *Programu Rewitalizacji Gminy Nędza* obejmuje jeden obszar zdegradowany, zlokalizowany w centrum miejscowości Nędza. Został on wskazany (zdelimitowany) i szczegółowo opisany w oparciu o wielokryterialną szczegółową diagnozę społeczną, przestrzenną oraz gospodarczą. W kontekście nowego podejścia do zagadnienia rewitalizacji w ramach perspektywy finansowej Unii Europejskiej 2014-2020, władze gminy Nędza zdecydowały o opracowaniu przedmiotowego dokumentu, który określa zakres i kierunki rewitalizacji w gminie. Podstawowym celem sporządzenia Programu Rewitalizacji jest określenie obszaru zdegradowanego, przeznaczonego do rewitalizacji na terenie Gminy Nędza oraz wskazanie przedsięwzięć mających na celu rozwiązanie zidentyfikowanych problemów i zjawisk kryzysowych.

Program Rewitalizacji Gminy Nędza jest podstawą do ubiegania się o środki z funduszy Unii Europejskiej na projekty w nim zapisane. Z tego względu prace nad wiązkami projektowymi w ramach rewitalizacji traktowane były priorytetowo, a wytypowane projekty są kluczowe z punktu widzenia powodzenia planowanego procesu rewitalizacji.

1. Podstawa prawna

Korzystając z zapisów art. 52. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777, z 2016 r. poz. 1020, 1250), samorząd Gminy Nędza oparł całość prac na zapisie, że „do dnia 31 grudnia 2023 r. dopuszcza się realizację przedsięwzięć wynikających z programu zawierającego działania służące wyprowadzeniu obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego, przyjmowanego uchwałą rady gminy, bez uchwalania gminnego programu rewitalizacji. W takim przypadku wyznaczenie w drodze uchwały obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, strefy, a także uchwalenie miejscowego planu rewitalizacji nie jest dopuszczalne”. W związku z przedstawionymi uwarunkowaniami prawnymi przedmiotowy dokument został opracowany na podstawie:

- *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2016 poz. 446 z późn. zm.),*
- *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z 2 sierpnia 2016 r. wydanych przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju,*
- *Opracowania pt. Zasady programowania, wdrażania i wsparcia rewitalizacji w województwie lubelskim (Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym, grudzień 2015 r.).*

Zakres przedsięwzięć i działań rewitalizacyjnych ujętych w *Programie Rewitalizacji Gminy Nędza* jest ściśle powiązany z zapisami *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego 2014-2020* oraz *Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego 2014-2020*. Natomiast omówienie zgodności niniejszego dokumentu z podstawowymi dokumentami o charakterze planistycznym i programowym, o zasięgu krajowym i europejskim, przedstawione zostało w odrębnym rozdziale.

1.1 Zasady horyzontalne programu rewitalizacji

1.1.1 Partycypacja społeczna

Do prac nad *Programem Rewitalizacji Gminy Nędza na lata 2017-2023* włączono przedstawicieli różnych grup interesów: mieszkańców gminy, organizacji pozarządowych oraz instytucji zajmujących się pomocą społeczną i bezpieczeństwem na terenie gminy. Prowadzono spotkania konsultacyjne z udziałem przedstawicieli samorządu gminy Nędza. Przeprowadzono otwarte spotkania informacyjne i konsultacyjne z radnymi Rady Gminy w Nędzy.

Podczas prac nad diagnozą oraz założeniami Programu wykorzystano metody badawcze, pozwalające dotrzeć do możliwie szerokiej grupy mieszkańców, umożliwiające uzyskanie opinii i indywidualnych ocen dotyczących kondycji poszczególnych obszarów definiowanych, jako problemowe. Przeprowadzono otwarty nabór projektów rewitalizacyjnych, poprzedzony otwartym spotkaniem z głównymi interesariuszami procesu rewitalizacji.

Bardzo istotne z punktu zebrania opinii i propozycji co do obszaru rewitalizowanego mieszkańców było przeprowadzenie badania sondażowego, z udziałem 108 mieszkańców (respondentów). Jednocześnie przeprowadzono wywiady z przedstawicielami podmiotów zainteresowanych kooperacją w ramach działań rewitalizacyjnych w formie spotkań bezpośrednich oraz indywidualnych wywiadów pogłębionych (IDI – Individual In-depth Interview). Proces uspołecznienia *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Nędza na lata 2017 - 2023* był jednym z ważniejszych okoliczności tworzenia LPR i został szczegółowo opisany w rozdziale 14. niniejszego opracowania.

Rysunek 1 Zrzut ekranu ogłoszenia dotyczącego naboru projektów do PR dla Gminy Nędza

Nabór projektów rewitalizacyjnych

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Nędza

Szanowni Państwo!

W związku z trwającymi pracami nad Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Nędza bazując na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, zapraszamy do złożenia propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Zapraszamy do współpracy!

Wójt Gminy Nędza
Anna Iskała

Typy projektów:

- 1) Poprawa zdolności do zatrudnienia osób poszukujących pracy i pozostających bez zatrudnienia, w tym m.in. doradztwo zawodowe, pośrednictwo pracy, poradnictwo psychologiczne, wsparcie doradczo - szkoleniowe.
- 2) Projekty ukierunkowane na aktywność seniorów, w tym m.in. klub seniora, organizowanie warsztatów artystycznych, edukacyjnych, teleinformatycznych.
- 3) Podnoszenie wiedzy i rozwijanie umiejętności potrzebnych do założenia, prowadzenia i rozwijania przedsiębiorstwa społecznego, w

Źródło: Urząd Gminy w Nędzy (www.nedza.pl), data pobrania: 21.04.2017 r.

1.1.2 Kompleksowa diagnoza

Diagnoza obszaru rewitalizowanego przeprowadzona na potrzeby niniejszego opracowania ma charakter kompleksowy, realizowany w oparciu o analizę danych ilościowych oraz jakościowych. Wyznaczenie obszarów kryzysowych zostało poparte analizą porównawczą, udowadniającą konieczność podjęcia kompleksowej i skoordynowanej interwencji. Ze względu na konieczność przedstawienia szczegółowych danych dedykowanych dla wyznaczonego do rewitalizacji obszaru zdegradowanego, korzystano z informacji gromadzonych przez Urząd Gminy w Nędzy (wraz z jego jednostkami). Dodatkowo pozyskano szczegółowe dane dotyczące każdego z wyznaczonych obszarów z instytucji, takich jak Powiatowy Urząd Pracy w Raciborzu, Komisariat Policji w Kuźni Raciborskiej, Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Rybniku, Główny Urząd Statystyczny.

W wymiarze jakościowym, poza przeprowadzonym procesem ankietyzacji i pozyskiwaniu informacji w ramach organizowanych spotkań i wywiadów telefonicznych m.in. z pracownikami samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi - przeprowadzano wizje lokalne zdegradowanego obszaru.

1.1.3 Koncentracja interwencji

Koncentracją interwencji w wymiarze terytorialnym - najważniejszym efektem prac nad *Programem Rewitalizacji Gminy Nędza na lata 2017-2023* było wyznaczenie jednego, ściśle ograniczonego terytorialnie obszaru o szczególnym charakterze kryzysowym. Jego łączna powierzchnia nie przekracza

20% łącznej powierzchni Gminy, i nie jest zamieszkała przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. Intensyfikacja interwencji w wymiarze tematycznym polega na tym, że zaplanowane działania w ramach zintegrowanych projektów rewitalizacyjnych obejmują określone dziedziny przewidziane do realizacji ze środków finansowych Unii Europejskiej: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Wymiar społeczny oraz techniczny i przestrzenny został zdefiniowany w oparciu o kompleksową diagnozę sytuacji społecznej Gminy Nędza, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów kryzysowych.

1.1.4 Planowanie finansowe

Planowanie finansowe *Programu Rewitalizacji Gminy Nędza na lata 2017-2023* było przeprowadzone w oparciu o możliwości rzeczywistego zbudowania montażu finansowego dla poszczególnych projektów rewitalizacyjnych. Uwzględnia możliwość finansowania planowanych zadań z różnych źródeł. Projekty gminne posiadają zabezpieczenie w postaci wkładu finansowego w Wieloletniej Prognozie Finansowej. Szczegółowe informacje na temat montażu finansowego znajdują się w rozdziale 12 niniejszego opracowania. Założenia finansowe częściowo mają charakter indykatorywny wynikający z długookresowego charakteru dokumentu oraz potencjalnych zmian w zakresie wdrażania Programów Rewitalizacji. Program rewitalizacji ujmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków EFRR, EFS, FS oraz innych publicznych lub prywatnych) tak, aby nie pomijać aspektu społecznego, przestrzennie - funkcjonalnego, technicznego i środowiskowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. Planowanie interwencji w formie wiązek (wzajemnie powiązanych ze sobą projektów) wyklucza realizację tylko wybiórczych inwestycji, nastawionych jedynie na szybki efekt, które nie skutkują długotrwałymi zmianami strukturalnymi na obszarze rewitalizacji.

2. Zgodność LPR z dokumentami strategicznymi

Program Rewitalizacji Gminy Nędza na lata 2017-2023 jest dokumentem o charakterze operacyjnym, którego podstawowym założeniem jest wyznaczenie ram dla skutecznej interwencji publicznej (jak również prywatnej), ukierunkowanej na wyznaczone obszary problemowe. Co równie ważne, w ramach wypracowanych założeń planistycznych, dokonano identyfikacji celów i metod pozwalających na zniwelowanie kluczowych deficytów obszarów problemowych, które w ramach polityki gospodarczej, społecznej i ekologicznej powinny korespondować z założeniami na poziomie lokalnym, regionalnym oraz krajowym. W tym kontekście należy podkreślić, iż niniejszy Program jest z jednej strony zgodny z podstawowymi dokumentami o charakterze planistycznym i programowym, a z drugiej, tworzy płaszczyznę zgodności pomiędzy poszczególnymi dokumentami z różnych dziedzin

funkcjonowania społeczności lokalnej i samorządu. Na poziomie europejskim, Program Rewitalizacji Gminy Nędza na lata 2017-2023 jest zgodny z następującymi aktami prawnymi o charakterze ogólnym:

- *Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020* (Dz. U. z 2016 r. poz. 217 z późn. zm.),
- *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006* (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013 r. z późn. zm.),
- *Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 480/2014 z dnia 3 marca 2014 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego* (Dz. Urz. UE L 138 z 13.05.2014 r. z późn. zm.).

Zgodność niniejszego Programu z poszczególnymi dokumentami planistycznymi przedstawiono w dwóch poniższych podrozdziałach. Z uwagi na rozległy zakres przedmiotowy dokonano podziału z uwzględnieniem zasięgu terytorialnego danego dokumentu, opisując spójność dokumentu w skali makro oraz charakter powiązań LPR-u z dokumentami strategicznymi oddziałującymi bezpośrednio na otoczenie społeczno-gospodarcze Gminy Nędza.

2.1 Komplementarność z dokumentami na poziomie ponadlokalnym

Zgodność niniejszego Programu z poszczególnymi dokumentami planistycznymi przedstawiono w dwóch poniższych podrozdziałach. Dokonano podziału z uwagi na zasięg terytorialny danego dokumentu, opisując spójność dokumentu w skali makro oraz charakter powiązań LPR-u z dokumentami strategicznymi oddziałującymi bezpośrednio na otoczenie społeczno-gospodarcze Gminy Nędza.

Tabela 1 Komplementarność PR z dokumentami na poziomie wspólnotowym, krajowym i regionalnym

Strategia Europa 2020
Cel główny: „Osiągnięcie wzrostu gospodarczego, który będzie: inteligentny - dzięki bardziej efektywnym inwestycjom w edukację, badania naukowe i innowacje; zrównoważony - dzięki zdecydowanemu przesunięciu w kierunku gospodarki niskoemisyjnej; oraz sprzyjający włączeniu społecznemu, ze szczególnym naciskiem na

tworzenie nowych miejsc pracy i ograniczanie ubóstwa”. Dokument LPR wpisuje się bezpośrednio w następujące obszary strategiczne:

- Bezrobocie wśród młodzieży, poziom zatrudnienia kobiet i osób starszych,
- Środowisko dla rozwoju przedsiębiorczości,
- Infrastruktura oraz środowisko dla rozwoju przedsiębiorczości.

Realizowane w ramach LPR projekty przyczyniają się do wzrostu gospodarczego zarówno na poziomie gminy, jak i województwa.

Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 - Umowa Partnerstwa

Kompleksowe działania rewitalizacyjne mające na celu włączenie społeczności zamieszkujących obszary peryferyjne i zdegradowane przyczynią się do ograniczenia ryzyka ubóstwa i wykluczenia społecznego na tych obszarach. Dokument LPR gminy Nędza wpisuje się bezpośrednio w następujące cele tematyczne Umowy Partnerstwa:

- Cel tematyczny 3. Wzmacnianie Konkurencyjności MŚP,
- Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną,
- Cel tematyczny 5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem,
- Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami,
- Cel tematyczny 7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej,
- Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników,
- Cel tematyczny 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem,
- Cel tematyczny 10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie,
- Cel tematyczny 11. Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych, i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Spójność LPR Nędza z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 wyraża się w spójności na poziomie następujących celów:

- Cel 2 Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialnej, równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów,
- Cel 3 Poprawa dostępności terytorialnej kraju w równych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury,
- Cel 4 Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski,
- Cel 5 Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa,
- Cel 6 Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 - Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo

Spójność LPR Nędza ze Strategią Rozwoju Kraju wyraża się w realizacji następujących obszarów i celów:

Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo.

- Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem,
 - I.1.1. Uporządkowanie kompetencji umożliwiające realizację działań rozwojowych,
 - I.1.5. Zapewnienie ładu przestrzennego.

Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka.

- Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki,
 - II.2.1. Zwiększenie produktywności gospodarki,
 - II.2.2. Wzrost udziału przemysłów i usług średnio i wysoko zaawansowanych technologicznie,
 - II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej.
- Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego.
 - II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej,
 - II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego,
 - II.4.3. Zwiększanie mobilności zawodowej i przestrzennej.

- Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko.
 - II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami,
 - II.6.4. Poprawa stanu środowiska,
 - II.6.5. Adaptacja do zmian klimatu,
- Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu.
 - II.7.2. Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych,
 - II.7.3. Udrożnienie obszarów miejskich.

Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna.

- Cel III.1. Integracja społeczna,
 - III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.
 - III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmocnienia potencjału obszarów wiejskich,
 - III.3.4. Zwiększenie spójności terytorialnej.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie

Spójność LPR Nędza z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego wyraża się 2010-2020 poprzez realizację następującego celu strategicznego:

„Celem strategicznym polityki regionalnej, określonym w KSRR, jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju - wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym”. KSRR ustala trzy cele szczegółowe do 2020 roku, które wpisują się w specyfikę przedmiotowego opracowania:

- Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów,
- Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych,
- Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Założenia Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej

Proces rewitalizacji w Gminie Nędza zakłada zadanie z zakresu gospodarki niskoemisyjnej. Wobec tego LPR Nędza jest zgodny w zakresie następujących celów szczegółowych:

- Cel szczegółowy 1: Rozwój niskoemisyjnych źródeł energii,
- Cel szczegółowy 2: Poprawa efektywności energetycznej,
- Cel szczegółowy 3: Poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami,
- Cel szczegółowy 4: Rozwój i wykorzystanie technologii niskoemisyjnych,
- Cel szczegółowy 5: Zapobieganie powstawaniu oraz poprawa efektywności gospodarowania odpadami,
- Cel szczegółowy 6: Promocja nowych wzorców konsumpcji.

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego ŚLĄSKIE 2020+

Dokument LPR Nędza wpisuje się w cele rozwojowe Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego, a zwłaszcza cel strategiczny: Województwo śląskie regionem nowoczesnej gospodarki rozwijającej się w oparciu o innowacyjność i kreatywność.

- Cel operacyjny: A.2. Otwarty i atrakcyjny rynek pracy
 - Kierunki działań: 3. Tworzenie warunków dla wykorzystywania przez gospodarkę regionu potencjału osób o ograniczonej aktywności zawodowej, w tym rozwój elastycznych form zatrudnienia, praca na odległość, usuwanie barier w podejmowaniu pracy.
- Cel operacyjny: A.4. Przedsiębiorczość lokalna i społeczna wykorzystująca lokalne rynki i potencjały
 - Kierunki działań: 4. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze turystyki oraz usług wolnego czasu wykorzystujących atrakcje i potencjały lokalne. 5. Wsparcie i promocja rozwoju podmiotów działających w obszarze ekonomii społecznej. 6. Rozwój mechanizmów wspierających wzrost zatrudnienia i inicjatyw lokalnych w tym zakresie.

Cel strategiczny: Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie.

- Cel operacyjny: B.1. Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców województwa
 - Kierunki działań: Stworzenie systemu profilaktyki zdrowotnej, w tym działania na rzecz ograniczania chorób i uzależnień cywilizacyjnych oraz promocja zdrowego i aktywnego trybu życia, z uwzględnieniem zmian demograficznych. 4. Tworzenie warunków dla aktywnego i

zdrowego stylu życia, w tym rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. 5. Promocja, modernizacja, rozwijanie i integracja systemu szlaków i infrastruktury rowerowej.

- Cel operacyjny: B.2. Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców.
 - Kierunki działań: 1. Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty edukacyjnej na wszystkich poziomach nauczania odpowiadającej potrzebom rynku pracy oraz kształtującej postawę przedsiębiorcze i kreatywne. 2. Wprowadzenie działań z zakresu monitoringu i ewaluacji polityki edukacyjnej w województwie i zapotrzebowania na określone kompetencje. 3. Wzmocnienie kształcenia kluczowych umiejętności i kompetencji uczniów m.in. poprzez organizowanie tematycznych i praktycznych kursów zawodowych we współpracy z pracodawcami. 4. Wsparcie działań i rozwój infrastruktury popularyzujących naukę. 5. Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty kształcenia ustawicznego umożliwiającej stały rozwój zawodowy i utrzymanie się na rynku pracy. 6. Wdrażanie rozwiązań zwiększających dostępność do infrastruktury i podnoszących kompetencje społeczeństwa informacyjnego oraz rozwój usług elektronicznych i mobilnych. 7. Zwiększenie cyfrowych umiejętności/kompetencji administracji samorządowej, w tym umiejętności otwartej komunikacji z obywatelami z wykorzystaniem narzędzi ICT. 8. Stworzenie systemu rozwijania i odkrywania talentów mieszkańców województwa. 9. Realizacja długofalowych programów edukacji kulturalnej adresowanej do różnych grup odbiorców i zwiększających zainteresowanie uczestnictwem w kulturze. 10. Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty kultury, sportu i rekreacji oferujących możliwości rozwoju mieszkańców oraz atrakcyjnego spędzania wolnego.
- Cel operacyjny: B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców.
 - Kierunki działań: 1. Podnoszenie dostępu do usług wspierających funkcjonowanie rodziny, w tym wspieranie podmiotów oferujących takie usługi. 2. Tworzenie i wdrażanie instrumentów wspierających rodziny w zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych. 3. Wdrożenie działań poprawiających warunki startu życiowego i zawodowego osób młodych. 4. Wyposażanie przestrzeni publicznych w infrastrukturę umożliwiającą wspólne spędzanie czasu przez mieszkańców oraz integrację społeczności lokalnych. 5. Rewitalizacja społeczna obszarów o niskiej aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców oraz nagromadzonych problemach społecznych. 6. Poprawa dostępności przestrzeni i obiektów publicznych dla wszystkich, w szczególności dla osób o obniżonej mobilności. 7. Rozwój publicznych i rynkowych usług wspierających funkcjonowanie osób starszych. 8. Wdrażanie instrumentów wspierających udział mieszkańców w procesach decyzyjnych na szczeblu lokalnym i regionalnym oraz rozwój idei governance. 9. Wspieranie rozwiązań w zakresie poprawy bezpieczeństwa publicznego, w tym realizacja działań w obszarze zarządzania kryzysowego. 10. Zwiększenie udziału mieszkańców w działaniach związanych z zachowaniem i eksponowaniem unikalności dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego województwa oraz jego charakterystycznych obszarów.

Cel strategiczny: Województwo śląskie regionem atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni.

- Cel operacyjny: C.1. Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska.
 - Kierunki działań: 1. Promowanie działań oraz wdrażanie technologii ograniczających antropopresję na środowisko przyrodnicze (infrastruktura ograniczająca negatywny wpływ działalności gospodarczej i komunalnej). 4. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi wykorzystywanymi do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz utrzymanie i rozwój systemów zaopatrzenia w wodę w województwie. 5. Wspieranie działań na rzecz poprawy jakości wód powierzchniowych oraz ochrony wód podziemnych i racjonalizacji ich wykorzystania. 6. Wspieranie wdrożenia rozwiązań ograniczających niską emisję oraz zużycie zasobów środowiska i energii w przedsiębiorstwach, gospodarstwach domowych, obiektach i przestrzeni użyteczności publicznej. 9. Wspieranie działań zmierzających do zachowania i odtwarzania bio- i georóżnorodności. 10. Wspieranie działań na rzecz zmniejszenia uciążliwości hałasu. 11. Wsparcie rozwoju energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii przy minimalizacji kosztów środowiskowych i krajobrazowych. 12. Wspieranie edukacji ekologicznej i kształtowanie postaw prośrodowiskowych. 13. Rekultywacja terenów zdegradowanych na cele środowiskowe. 14. Rozwój trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.
- Cel operacyjny: C.2. Zintegrowany rozwój ośrodków różnej rangi.

<ul style="list-style-type: none"> • Kierunki działań: 6. Wzmacnianie rozwoju zróżnicowanych funkcji na obszarach wiejskich. <ul style="list-style-type: none"> – Cel operacyjny: C.3. Wysoki poziom ładu przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni. <p>Kierunki działań: 1. Rewitalizacja terenów i obiektów, w tym przemysłowych i zdegradowanych na tereny/obiekty o funkcjach społeczno-gospodarczych oraz zapewnienie ich dostępności. 2. Poprawa jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych, szczególnie centrów miast i centrów dzielnic oraz przestrzeni recepcyjnych. 3. Tworzenie i rewitalizacja obszarów zieleni urządzonej oraz terenów rekreacyjnych. 4. Przywracanie pozycji lub nadawanie nowych funkcji obiektom zabytkowym oraz symbolicznym w życiu społeczności lokalnych. 5. Zapewnienie praworządności gospodarowania przestrzenią poprzez skuteczną ochronę prawa własności i interesu społecznego. 6. Rewitalizacja osiedli mieszkaniowych, w tym starych dzielnic. 8. Wsparcie działań podnoszących jakość planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym, w tym działań integracyjnych.</p>
<p>Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020</p> <p>W zakresie działań dotyczących poprawy efektywności energetycznej budynków publicznych i w sektorze mieszkaniowym, rozwoju miejskich terenów zielonych, rekultywacji zanieczyszczonych/ zdegradowanych terenów, zachowania dziedzictwa kulturowego oraz rozwoju zasobów kultury.</p>
<p>Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020</p> <p>W zakresie działań dotyczących cyfrowej integracji grup zagrożonych cyfrowym wykluczeniem.</p>
<p>Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020</p> <p>W zakresie inwestycji zapewniających dostęp do podstawowych usług, w tym infrastruktury technicznej i kulturalnej, dla ludności zamieszkującej obszary wiejskie (mechanizmy zapobiegające dublowaniu wsparcia z EFRR i EFRROW zostaną wprowadzone na etapie wdrożeniowym. Mechanizmy te będą miały formę np. odpowiednich kryteriów wyboru projektów, zapisów dokumentów uszczegóławiających Program lub na etapie realizacji projektów - kontroli krzyżowych) oraz działań LGD skierowanych do grup defaworyzowanych i mających na celu m.in. wzmocnienie kapitału społecznego, rozwój przedsiębiorczości.</p>

Źródło: opracowanie własne

2.2 Komplementarność z dokumentami na poziomie lokalnym

Program Rewitalizacji jest jednym z ważniejszych dokumentów strategicznych dla gminy Nędza. Przyczyną tego stanu jest to, że podejmuje fundamentalne dla rozwoju gminy zagadnienia, swoistego mirażu przedsięwzięć inwestycyjnych (twardych) z projektami społecznymi (miękkimi), nastawionymi na przeciwdziałanie ważnym problemem społecznym. Zadania zapisane w Programie Rewitalizacji ściśle korespondują z głównymi kierunkami rozwoju gminy Nędza, co zostało przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 2 Komplementarność z dokumentami na poziomie gminnym

<p>Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nędza na lata 2011-2020</p> <p>Zgodnie z zasadą pomocniczości system polityki i pomocy społecznej powinien uzupełniać i kompensowaniu wspomagać podstawowych potrzeb. Program Rewitalizacji Gminy Nędza wpisuje się w następujące cele operacyjne zapisane w Strategii:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Inicjowanie integracji społeczności lokalnej, – Podejmowanie działań zapobiegającym wykluczeniu społecznego osób, grup, – Zapewnienie odpowiednich form opieki osobom wymagającym takiej pomocy, aktywizowanie osób starszych i niepełnosprawnych do udziału w życiu społecznym, – Usprawnianie osób starszych, niepełnosprawnych, – Aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki swoim najbliższym, wymagającym takiej pomocy, – Promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia, – Podejmowanie działań zapobiegających wykluczeniu społecznego osób starszych i niepełnosprawnych – Podejmowanie działań zapobiegającym wykluczeniu społecznego bezrobotnych. <p>Zapisane Programie Rewitalizacji projekty infrastrukturalne i społeczne w sposób szczególnie przyczyniać się będą do głównego celu polityki społecznej w gminie, jakim jest budowa infrastruktury pomocy społecznej odpowiadającej potrzebom społeczności lokalnej, promocja samorealizacji oraz przedsiębiorczości mieszkańców.</p>

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Nędza

Zdefiniowana wizja rozwoju gminy Nędza w ujęciu przestrzennym przedstawia się następująco: Gmina Nędza jako miejsce o dobrych warunkach życia, czyste we wszystkich elementach środowiska, atrakcyjne turystycznie". Program Rewitalizacji realizuje wskazane w Studium nadrzędne cele rozwoju Gminy:

- gospodarczą – wzrost atrakcyjności gospodarczej
- społeczną – poprawa jakości życia mieszkańców
- ekologiczną eliminacja zagrożeń, zachowanie istniejących wartości przyrodniczych.

Źródło: opracowanie własne

3. Wyznaczanie obszarów zdegradowanych - delimitacja

3.1 Metodyka wyznaczania zasięgu obszarów zdegradowanych

Program Rewitalizacji Gminy Nędza na lata 2017-2023 jest dokumentem strategicznym, o charakterze lokalnym (tj. dedykowanym jednej jednostce samorządu terytorialnego). Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji. Z uwagi na charakter dokumentu, obszar objęty rewitalizacją winien być wyodrębniony w sposób szczegółowy w oparciu o wybrane wskaźniki odnoszące się do sytuacji społeczno-gospodarczej gminy. Przyjęta w tym opracowaniu metodologia przeprowadzenia delimitacji obszaru zdegradowanego, a potem docelowo objętego programem rewitalizacji w Gminie Nędza polegała na analizie wielostopniowej i zakładała w głównej mierze oparcie się na szczegółowych (w większości mierzalnych) wskaźnikach dotyczących sytuacji społecznej, przestrzennej i gospodarczej na danym obszarze. Nie pominięto również metody badań jakościowych, wykorzystania narzędzi wywiadu bezpośredniego, spotkań warsztatowych.

Rozpoczęcie prac nad dokumentem umożliwiło przyjęcie dnia 6 czerwca 2016 roku przez Radę Gminy Nędza uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia opracowania i wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Nędza na lata 2016-2024 (uchwała nr XXX-173-2016 Rady Gminy Nędza z dnia 6 czerwca 2016 r). Podstawowym celem sporządzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji jest zidentyfikowanie obszarów zdegradowanych, przeznaczonych do rewitalizacji na terenie Gminy Nędza, wyprowadzenie tych obszarów ze stanu kryzysowego i utworzenie warunków do ich zrównoważonego rozwoju.

Obszary deficytowe były wyznaczone z uwzględnieniem kryteriów (czynników) przede wszystkim społecznych (z zakresu pomocy społecznej, przedsiębiorczości, rynku pracy i bezpieczeństwa), a w następnej kolejności pozaspółecznych, tj. przestrzennych, technicznych i ekonomicznych. Ujmując rzecz chronologicznie, delimitacja obejmowała następujące etapy:

- I. Podzielenie terenu gminy Nędza na mniejsze jednostki porównawcze „badawcze”, według jasnego kryterium spójności społeczno - terytorialnej oraz administracyjnej;

- II. Wybór kryteriów (wskaźników) delimitacji;
- III. Przeprowadzenie szczegółowej analizy wskaźnikowej w zakresie spraw/problemów społecznych w wyodrębnionych jednostkach porównawczych (badanie ilościowe i jakościowe). Efektem tego etapu było wyodrębnienie jednostek o szczególnym nasileniu problemów społecznych (*metoda: analiza danych zastanych, pozyskanych z Policji, Urzędu Gminy Nędza, Ośrodka Pomocy Społecznej, Komendy Policji oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Raciborzu*);
- IV. Przeprowadzenie analizy jednostek statystycznych pod kątem nasilenia problemów gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych (badanie ilościowe i jakościowe);
- V. Wyodrębnienie jednostek porównawczych, które cechują się najwyższym stopniem zdegradowania - w wymiarze społecznym, gospodarczym i tzw. pozaspołecznym (w aspektach środowiskowych, technicznych i przestrzenno-funkcjonalnych);
- VI. Wyodrębnianie obszarów zdegradowanych - o szczególnym nasileniu problemów społecznych, uwzględniające ustawowe wskaźniki obligatoryjne dotyczące powierzchni - maksymalnie 20% udziału oraz ludności - limit 30% wszystkich zamieszkujących gminę;
- VII. Analiza pogłębiona wybranego obszaru zdegradowanego (rewitalizowanego) zakończonego analizą SWOT.

Poniżej przedstawiono opis poszczególnych etapów procesu delimitacji obszarów zdegradowanych w gminie Nędza pod kątem ich dalszej rewitalizacji.

3.2 Wybór jednostek porównawczych

Gmina Nędza położona jest w zachodniej części województwa śląskiego w górnym biegu rzeki Odry. Graniczy od północy i wschodu z gminą Kuźnia Raciborska, od południa z gminą Lyski i miastem Racibórz, od zachodu z położoną za Odrą gminą Rudnik. Południowa część gminy ze stawami rybnymi i miejscowościami Łęg, Zawada Książęca i Ciechowice przynależy do doliny Odry, która podobnie jak teren wsi Nędza należy do Kotliny Raciborskiej. Wschodnia część gminy położona jest na Płaskowyżu Rybnickim, należącym do Wyżyny Śląskiej. Obszar gminy przecinają dwie linie kolejowe relacji Racibórz – Kędzierzyn i Rybnik – Kędzierzyn. Ponadto istnieją dogodne połączenia drogowe z wszystkimi większymi miastami w regionie drogami krajowym nr 422, 919 i 922.

Podając za Statutem Gminy Nędza w Gminie mogą być tworzone jednostki pomocnicze. Jednostkami pomocniczymi Gminy są Sołectwa: Babice, Ciechowice, Górki Śląskie, Łęg, Nędza, Szymocice, Zawada Książęca. Przebieg granic jednostek pomocniczych (sołectw) uwzględnia naturalne uwarunkowania przestrzenne, komunikacyjne i więzi społeczne występujące na danym obszarze.

Tabela 3 Zestawienie jednostek porównawczych w ramach programu rewitalizacji

Lp.	Sołectwo	Powierzchnia [ha]	Liczba mieszkańców
1	Babice	997	834
2	Ciechowice	250	432
3	Górki Śląskie	781	982
4	Łęg	403	442
5	Nędza	2 313	3 244
6	Szymocice	462	309
7	Zawada Książęca	508	771
Suma		4 717	7 014

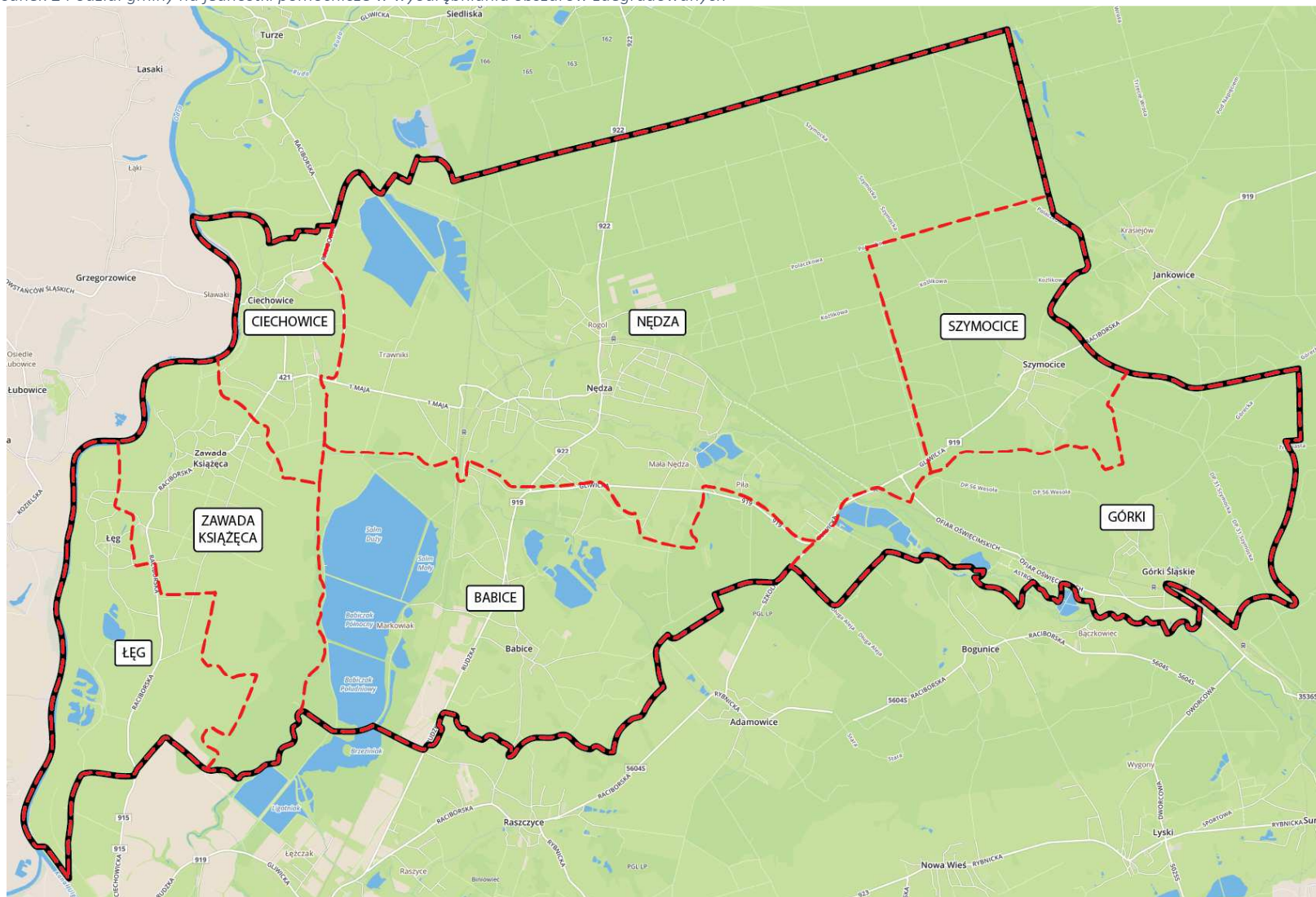
Źródło: Urząd Gminy Nędza

Głównym determinantem rozwojowym gminy Nędza jest to, że ze wszystkich gmin wiejskich powiatu raciborskiego gmina Nędza wyróżnia się najwyższym stopniem lesistości i jednocześnie najniższym procentem użytków rolnych. Mała przydatność do produkcji rolniczej większości występujących tutaj gleb sprawia, że gmina nie jest typowo rolnicza, chociaż rolnictwo rozwinęło się głównie w zachodniej jej części, nad rzeką Odrą. Coraz więcej terenów jest zalesianych, co powoduje znaczący wzrost procentu lesistości w Gminie. Niewątpliwie taka sytuacja wpływa bardzo korzystnie na podniesienie ogólnych walorów przyrodniczo-krajobrazowych gminy i przyczyni się do wzrostu jej atrakcyjności turystycznej, zwłaszcza, że należy ona do najczystszych ekologicznie w całym województwie śląskim.

Teren gminy podzielony jest na jednostki pomocnicze - sołectwa. Sołectwa stanowią swoiste, spójne i odrębne jednostki, w znaczeniu społecznym, architektonicznym, funkcjonalnym i topograficznym. Biorąc tę okoliczność pod uwagę i ze względów metodologicznych w zakresie przeprowadzenia delimitacji zdecydowano się skorzystać z podziału na miasto i sołectwa i przyjąć jednostki pomocnicze, jako jednostki porównawcze w procesie delimitacji, mającej na celu wyodrębnienie obszarów zdegradowanych.

Wobec tego proces delimitacji przeprowadzony został w oparciu o 7 następujących jednostek pomocniczych (sołectw): Nędza, Zawada Książęca, Babice, Górki Śląskie, Ciechowice, Szymocice oraz Łęg.

Rysunek 2 Podział gminy na jednostki pomocnicze w wyodrębnieniu obszarów zdegradowanych

Źródło: opracowanie własne

3.3 Rys społeczno-gospodarczy gminy

Sfera społeczna

Gmina Nędza jest śląską gminą wiejską położoną w powiecie raciborskim. Podając za danymi GUS liczbę ludności na koniec 2015 roku wyniosła 7 374 osób (faktyczne miejsce zamieszkania). W strukturze społecznej liczba kobiet przewyższa liczbę mężczyzn. Liczba mieszkańców gminy rośnie. W stosunku do 2007 roku liczba mieszkańców gminy wzrosła o 235 osób. Systematycznie spada odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym, jednocześnie rośnie odsetek osób w wieku poprodukcyjnym. Mimo tego, sytuację demograficzną gminy można uznać za stabilną.

Tabela 4 Podstawowe dane demograficzne dla gminy Nędza w latach 2007-2015

Czynnik	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ludność ogółem	7 139	7 193	7 207	7 238	7 291	7 348	7 330	7 355	7 374
Liczba mężczyzn	3 448	3 479	3 498	3 517	3 555	3 598	3 577	3 595	3 606
Liczba kobiet	3 691	3 714	3 709	3 721	3 736	3 750	3 753	3 760	3 768
Wskaźnik obciążenia demograficznego*	53,2	51,5	49,2	49,4	48,2	48,7	48,1	48,9	48,9
Ludność na km ²	125	126	126	126	127	128	128	129	129
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	17,7%	17,3%	16,2%	16,7%	16,3%	16,2%	16,0%	16,1%	15,7%
Ludność w wieku produkcyjnym	65,3%	66,0%	67,0%	67,0%	67,5%	67,3%	67,5%	67,2%	67,1%
Ludność w wieku poprodukcyjnym	17,0%	16,7%	16,7%	16,3%	16,3%	16,5%	16,5%	16,8%	17,1%
Przyrost naturalny na 1 000 ludności	-5,2	-2,0	-2,6	-0,8	1,4	-0,3	-1,2	-1,0	-0,5
Przyrost naturalny	-37	-14	-19	-6	10	-2	-9	-7	-4
Saldo migracji	-24	57	44	43	35	-5	19	29	-24

Źródło: GUS * Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym

Zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej są realizowane w gminie Nędza przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nędzy. Do najczęściej udzielanych form należą różnego rodzaju zasiłki pieniężne i w naturze. Adresatami pomocy są rodziny wielodzietne, osoby pozostające w trudnej sytuacji życiowej, dotknięte bezrobociem, długotrwale chore, niepełnosprawne, uzależnione, dotknięte przemocą domową oraz ludzie starzy i samotni. W 2015 roku w Gminie Nędza z pomocy społecznej skorzystało 190 rodzin.

Tabela 5 Podstawowe dane w zakresie pomocy społecznej w gminie Nędza 2010-2015

Czynnik	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	204	190	202	199	187	190

Czynnik	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	527	465	498	483	426	438
Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	178	157	140	129	126	124
Dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	350	302	268	253	241	242

Źródło: GUS

Niepełnosprawność to bardzo poważny problem społeczny, również dotyczący gminy Nędza. Analizując przyczyny trudnej sytuacji życiowej można stwierdzić, że bezrobocie jest najczęstszym powodem korzystania z pomocy społecznej. Kolejnymi częstymi powodami korzystania z pomocy społecznej przez rodziny są: długotrwała choroba i niepełnosprawność. Podając za danymi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rybniku, w latach 2013-2016, 351 osób z terenu Gminy Nędza uzyskało decyzję przyznającą stopień niepełnosprawności. Jest to grupa osób, dla których mogą być przeprowadzone działania w ramach programu rewitalizacji.

Tabela 6 Osoby zaliczone do osób niepełnosprawnych i do stopnia niepełnosprawności prawomocnym orzeczeniem z gminy Nędza

	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba przyznanych decyzji o niepełnosprawności (ogółem)	96	92	86	77
<i>w tym</i>				
– ze znacznym stopniem niepełnosprawności	28	23	26	20
– z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności	32	33	38	23
– z lekkim stopniem niepełnosprawności	24	21	10	18
– niepełnosprawność dzieci	12	15	12	16

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rybniku

Sfera gospodarcza

Jednym z celów podejmowanego procesu rewitalizacji jest ożywienie gospodarcze i społeczne obszaru. Przedsiębiorstwa należą również do potencjalnych beneficjentów środków finansowych Unii Europejskiej na działania rewitalizacyjne. Z tego względu szczególną uwagę w tym opracowaniu poświęcono sektorowi przedsiębiorstw. Na koniec 2016 roku w rejestrze REGON (Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej) widniało 417 podmiotów z gminy Nędza. Spośród wszystkich podmiotów gospodarczych 80% to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Wskaźnik przedsiębiorczości - liczba podmiotów wpisanych do bazy REGON na 1 000 mieszkańców wyniósł w 2015 roku 57, i był niższy niż średnia w powiecie raciborskim wynosząca 78 oraz województwo śląskim - 102. Zdecydowana większość firm (404 na 421) to mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające do 9 pracowników. Jedno przedsiębiorstwo zatrudnia powyżej 50 pracowników. Statystyki GUS pokazują,

że w 2016 roku 24 firmy zostały zlikwidowane. Na przestrzeni lata 2010 - 2016 w gminie Nędza 174 przedsiębiorstwa zostały wyrejestrowane z ewidencji działalności gospodarczej.

Działania z zakresu rewitalizacji obejmują również działania miękkie, społeczne; mające na celu niwelowanie zdiagnozowanych problemów społecznych. Z tego względu ważna jest zarówno liczba jak i potencjał organizacji pozarządowych. W gminie prowadzi działalność 16 organizacji pozarządowych wpisanych do rejestru REGON. Do wyróżniających się należy Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych i ich Rodzin, Uniwersytet Trzeciego Wieku, Koło Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Stowarzyszenie Wędkarstwa Sportowego „Babiczok”, Stowarzyszenie na rzecz Dzieci i Młodzieży Wczoraj, Dziś i Jutro „Bajtel” i Rada Seniorów w Nędzy.

Tabela 7 Podstawowe dane w zakresie przedsiębiorczości w gminie Nędza 2010-2016

Czynnik	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON	376	377	392	406	417	421	417
Liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych	12	13	14	15	16	16	16
Podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności	52	52	53	55	57	57	-
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1 000 ludności	42	42	43	44	45	46	-
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców	1,66	1,78	1,91	2,05	2,18	2,17	-
Podmioty wyrejestrowane	19	41	23	15	34	18	24

Źródło: GUS

Mieszkańcy Gminy Nędza znajdują zatrudnienie w miejscowych zakładach pracy, instytucjach użyteczności publicznej, oraz firmach usługowych. Duża grupa mieszkańców dojeżdża do pracy do Raciborza, Rybnika i innych okolicznych miast. Z tego względu gmina utrzymuje wysoki stopień powiązań funkcjonalnych z tymi miastami, również w zakresie edukacji, kultury oraz pomocy społecznej. Podając za danymi GUS w 2016 roku w gminie zarejestrowanych było 148 bezrobotnych, spośród których prawie 67% to kobiety. Mimo, że bezrobocie jest stosunkowo niskie, dane statystyczne potwierdzają utrzymujące się bezrobocie wśród osób bez kwalifikacji zawodowych i doświadczenia zawodowego.

Tabela 8 Wskaźniki w zakresie rynku pracy

Czynnik	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba osób bezrobotnych	174	169	180	184	194	149	148
Liczba mężczyzn bezrobotnych	74	74	74	73	80	46	49
Odsetek bezrobotnych mężczyzn	42,5%	43,8%	41,1%	39,7%	41,2%	30,9%	33,1%
Liczba kobiet bezrobotnych	100	95	106	111	114	103	99
Odsetek bezrobotnych kobiet	57,5%	56,2%	58,9%	60,3%	58,8%	69,1%	66,9%

Czynnik	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	3,6	3,4	3,6	3,7	3,9	3,0	-

Źródło: GUS

Sfera środowiskowa

Ze wszystkich gmin wiejskich powiatu raciborskiego gmina Nędza wyróżnia się najwyższym stopniem lesistości i jednocześnie najniższym procentem użytków rolnych. Wszystkie lasy Gminy mieszczą się w granicach Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Rud Wielkich. Lasy otaczające stawy rybne położone w południowej części Gminy stanowią rezerwat przyrody Łęczczok. Rezerwat Łęczczok został utworzony w 1957 roku dla ochrony wielogatunkowego lasu łęgowego i pocysterskich stawów rybnych. Zajmuje powierzchnię 408 ha i należy do największych w Polsce.

Obszar Gminy w całości położony jest w dorzeczu rzeki Odry, stanowiącej jednocześnie zachodnią granicę Gminy. Z uwagi na położenie Gminy (niedaleko granicy z Republiką Czeską) oraz kierunek płynięcia rzeki, zmienność stanów wód i przepływów Odry w obrębie analizowanego obszaru jest kształtowana przez warunki fizyczno-geograficzne źródłowej części dorzecza Odry, położonej niemal w całości na terenie Republiki Czeskiej.

W ostatnich latach także w dolnym biegu (na północ od wsi Ciechowice), na dawnych łąkach powstały trzy duże stawy o łącznej powierzchni około 100 ha. Innymi znaczącymi antropogenicznymi zbiornikami wodnymi gminy są stawy rezerwatu Łęczczok zasilane wodami Łęgonia, częściowo wodami Suminy i kilku mniejszych potoków oraz kilkanaście bezodpływowych wyrobisk poźwirowych, w większości położonych w pobliżu Odry na południe od wsi Łęg.

Tabela 9 Powierzchnia gruntów leśnych

Powierzchnia gruntów leśnych	Stan na 2016 r.
Ogółem	2 668,35 ha
Lesistość w %	45,2%
Grunty leśne publiczne ogółem	2 587,44 ha
Grunty leśne prywatne ha	80,91 ha

Źródło: GUS

Istotnym źródłem zanieczyszczenia powietrza na terenie gminy, przede wszystkim w okresie jesienno-zimowym jest emisja niska, obejmująca emisję ze źródeł nieorganizowanych, do których zalicza się paleniska domowe, małe kotłownie, warsztaty rzemieślnicze i rolnicze. Wielkość tej emisji zależy od stopnia zgazyfikowania obszaru. Problemy przyrodnicze i ekologiczne gminy przedstawiają się następująco:

- Konieczność zachowania wysokich walorów środowiska przyrodniczego oraz przestrzegania przepisów obowiązujących na terenach prawnie chronionych, przede wszystkim na obszarach

chronionego krajobrazu, w strefach ochronnych ujęć wodnych, przy jednoczesnej potrzebie rozwoju działalności gospodarczych;

- Stosowanie głównie węgla i mieszanek węglowo - koksowych, zwłaszcza w okresie grzewczym, obniża komfort życia mieszkańców;
- Niezadowalający stan czystości wód powierzchniowych powodowany przez dopływ zanieczyszczeń ze ściekami komunalnymi oraz ściekami deszczowymi;
- Zanieczyszczenie wód rozproszonymi zrzutami ścieków na nieskanalizowanych terenach Gminy, spływy powierzchniowe z powierzchni rolniczych, spływy zanieczyszczeń z powierzchni dróg;
- Wysokie zagrożenie zanieczyszczenia wód podziemnych wynikające z budowy geologicznej i płytkiego zalegania wód;
- Dopływ substancji biogenych i organicznych z pól.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Teren gminy Nędza charakteryzuje się wysokimi walorami przyrodniczymi. Jest to wynikiem urozmaiconej rzeźby terenu, siedlisk roślin i zwierząt, bogactwa jezior, rzek, strumieni. Istotny jest także bardzo wysoki wskaźnik lesistości Gminy. Obszar Gminy przecinają dwie linie kolejowe relacji Racibórz - Kędzierzyn i Rybnik - Kędzierzyn. Ponadto istnieją dogodne połączenia drogowe ze wszystkimi większymi miastami w regionie drogami krajowym nr 422, 919 i 922.

Tabela 10 Podstawowe dane związane z zagospodarowaniem przestrzennym

Wskaźnik	Wartość
Powierzchnia gruntów komunalnych ogółem	167,4 ha
Powierzchnia gruntów komunalnych tworzące gminny zasób nieruchomości	163,6 ha
Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na podst. ustawy z 7 lipca 1994r. oraz ustawy z 27 marca 2003 r.	8 szt.
Powierzchnia gminy objęta obowiązującymi planami ogółem	5722 ha
Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem	100%

Źródło: GUS

Zdiagnozowanym problemem gminy są występujące zużycie techniczne zasobów kulturowych, wpływające niekorzystnie na atrakcyjność krajobrazu kulturowego (np. relikty historycznych folwarków, leśniczówek, tradycyjna wiejska architektura) oraz przekształcenia w obszarze historycznych struktur osadniczych, powodujące "zatarcia" układu przestrzennego oraz zmianę skali zabudowy. Likwidacja kolejki wąskotorowej wraz z budynkami stacji i przystanków kolejowych stanowi znaczny potencjał turystyczny.

Sfera techniczna

Wszystkie wsie gminne są zwodociągowane. Mieszkańcy Gminy zaopatrywani są w wodę z podziemnych ujęć. Poważnym problemem w gminie Nędza jest brak kanalizacji sanitarnej. Ponadto jedynie 0,6% mieszkańców korzysta z instalacji gazowej.

Tabela 11 Korzystający z instalacji w % ogółu ludności – stan na koniec 2015 roku

Obszar	Wodociąg	Kanalizacja	Gaz
Polska	91,8	69,7	52,1
Woj. śląskie	95,7	77,3	62,3
Powiat raciborski	98,1	57,4	45,9
Gmina Nędza	96,6	0,0	0,6

Źródło: GUS

Pod względem odsetka mieszkań wyposażonych w instalacje, GUS podaje że 96,1% mieszkań w gminie Nędza posiada dostęp do wodociągu, 90,2% do łazienki a 82,1% do centralnego ogrzewania. Wskaźniki te wypadają dużo lepiej niż średnia dla całego kraju, ale nieco gorzej niż ogólnie na obszarach wiejskich powiatu raciborskiego. Szczegółowe zestawienie dotyczące odsetka mieszkań wyposażonych w instalacje na obszarach wiejskich przedstawia tabela poniżej.

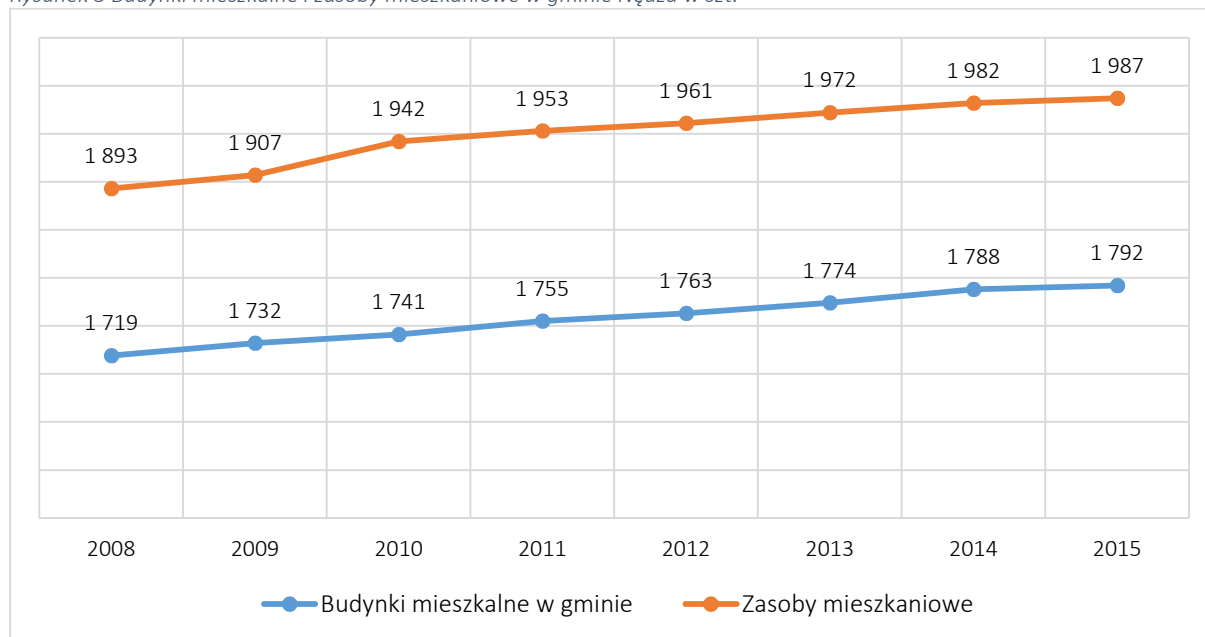
Tabela 12 Mieszkania wyposażone w instalacje na wsi - w % ogółu mieszkań, stan na 2015 r.

Obszar	Wodociąg	Łazienka	Centralne ogrzewanie
Polska	92,0	82,4	70,9
Woj. śląskie	96,2	89,9	81,5
Powiat raciborski	97,3	91,7	84,9
Nędza	96,1	90,2	82,1

Źródło: GUS

Podając za GUS w gminie Nędza zlokalizowanych jest 1 792 budynków mieszkalnych. Liczba mieszkań wynosi 1987. W przeciągu lat 2008 – 2015 liczba mieszkań i budynków mieszkalnych systematycznie rośnie. Rosnąca liczba budynków mieszkalnych związana jest z dużą atrakcyjnością osiedleńczą i systematycznym przyrostem liczby mieszkańców.

Rysunek 3 Budynki mieszkalne i zasoby mieszkaniowe w gminie Nędza w szt.

Źródło: GUS

Problemy związane z infrastrukturą techniczną przedstawiają się następująco:

- Nieuporządkowana gospodarka ściekowa. Na terenie gminy stopień zwodociągowania jest wysoki (ok. 97%). Natomiast brak jest sieci kanalizacyjnej. Jedyna oczyszczalnia ścieków działa dla potrzeb Gimnazjum w Nędzy przy ul. Leśnej 1.
- Brak systemowej gospodarki odpadami komunalnymi. Prawie wszystkie odpady komunalne są składowane, co stwarza duży problem w świetle wymagań, jakie muszą być spełnione w najbliższej przyszłości.
- Niska emisja zanieczyszczeń w okresach grzewczych ze względu na wykorzystywanie niskiej jakości węgla.

3.3 Wybór kryteriów (wskaźników) delimitacji

Dla prawidłowego przeprowadzenia delimitacji wybranych jednostek statystycznych konieczny był wybór odpowiednich zmiennych (czynników, kryteriów), które w sposób istotny i obiektywny różnicują dany obszar na tle całej gminy. Ze względu na swoiste cechy społeczne i gospodarcze gminy Nędza i występujące tutaj zjawiska społeczne i demograficzne, jak również środowiskowe, przestrzenne i techniczne; konieczne było zbadanie szeregu czynników i wypracowanie katalogu umożliwiającego analizę na każdym ze wskazanych w ustawie o rewitalizacji kryterium, tj. społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcyjnym i technicznym. Przeprowadzone prace umożliwiły wypracowanie zbioru zmiennych, które zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela 13 Zmienne dla delimitacji obszaru zdegradowanego w gminie Nędza

Kategoria	Zmienna	Opis
Sfera społeczna	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę osób bezrobotnych na 100 mieszkańców. Źródło danych: PUP w Raciborzu
	Liczba bezrobotnych o szczególnej sytuacji na rynku pracy	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy uwzględniający grupę osób pozostających w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej na 100 mieszkańców. Źródło danych: PUP w Raciborzu
	Liczba korzystających z pomocy OPS	Wskaźnik obrazujące potrzeby lokalnej społeczności w zakresie zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej na 100 mieszkańców. Źródło danych: OPS w Nędzy
	Liczba udzielonych świadczeń ogółem	Wskaźnik obrazujące potrzeby lokalnej społeczności w zakresie zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej uwzględniający liczbę udzielonych świadczeń. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej na 100 mieszkańców. Źródło danych: Gminny Ośrodek Opieki Społecznej w Nędzy
	Kwota udzielonych świadczeń ogółem	Wskaźnik obrazujące potrzeby lokalnej społeczności w zakresie zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej uwzględniający kwotę wydatkowaną na udzielanie świadczeń pomocowych. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej na 100 mieszkańców. Źródło danych: Gminny Ośrodek Opieki Społecznej w Nędzy
	Liczba przestępstw	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze, skupia się na prezentacji danych dotyczących poważnych naruszeń prawa. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę przestępstw na 100 mieszkańców. Źródło danych: Komenda Powiatowa Policji w Raciborzu
	Liczba zdarzeń drogowych	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze, skupia się na prezentacji danych dotyczących zdarzeń na drogach. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę wykroczeń na 100 mieszkańców. Źródło danych: Komisariat Policji w Kuźni Raciborskiej
	Liczba ofiar przemocy i wypadków	Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę ofiar przemocy na 100 mieszkańców. Źródło danych: Komenda Powiatowa Policji w Raciborzu
Sfera gospodarcza	Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych	Wskaźnik obrazujący poziom rozwoju przedsiębiorczości w poszczególnych obszarach, prezentowany w formie przeliczeniowej, wyrażanej stosunkiem zarejestrowanych działalności gospodarczych do liczby ludności. Źródło danych: CEIDG, REGON, i KRS, gminny rejestr przedsiębiorców
Sfera środowiskowa	Dostęp do przestrzeni zielonych (parki)	Wskaźnik prezentujący dostęp do przestrzeni zielonych w poszczególnych obszarach. Wskaźnik został oceniony na podstawie danych przestrzennych obrazujących udział terenów zielonych na danym obszarze. Źródło: badania własne.
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Poziom degradacji przestrzeni publicznej	Wskaźnik dotyczący niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych. Źródło: badania własne.
Sfera techniczna	Poziom degradacji budynków i infrastruktury liniowej	Zmienna obrazująca stopień zniszczenia budynków oraz ich zapotrzebowania na prace remontowe. Źródłem danych dla oceny stopnia degradacji były informacje poszczególnych właścicieli i zarządców, jak również wizje w terenie. Źródło: badania własne.

Źródło: opracowanie własne

Wymienione powyżej zmienne zostały wykorzystane do przeprowadzenia delimitacji obszaru. Należy podkreślić, iż w trakcie prowadzonych prac rozważano użycie znacznie większej liczby wskaźników, jednakże ich niewielka zmienność powodowała niski poziom istotności, który z punktu widzenia delimitacji obszarów czynił je nieprzydatnymi. Dlatego skupiono się jedynie na tych, które w sposób istotny przyczynią się do wyodrębnienia obszarów zdegradowanych, wymagających pilnej interwencji.

3.4 Szczegółowa analiza w zakresie spraw / problemów społecznych

W ramach tego etapu delimitacji, polegającego na wyodrębnieniu obszarów o szczególnym nasileniu problemów społecznych, posłużono się analizą wskaźnikową, która w sposób syntetyczny pokazywała stan i zaawansowanie występowania problemów społecznych w poszczególnych jednostkach badawczych (sołectwach) wyodrębnionych do przeprowadzenia delimitacji.

Przyjęta metoda polegała na podawaniu danych za każdym razem w przeliczeniu poziomu występowania danego zjawiska w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki (sołectwa). Po wcześniejszej analizie szeregu czynników, które oddają sytuację społeczną wybrano następujące mierzalne wskaźniki należące do następujących grup:

- stopień korzystania z pomocy społecznej,
- bezpieczeństwo publiczne,
- rynek pracy (bezrobocie).

Taki dobór czynników pozwolił na obiektywny dobór i selekcję obszarów, na których ogniskują się problemy społeczne. W tym celu posłużono się danymi liczbowymi, którymi dysponują instytucje publiczne operujące na terenie Gminy Nędza. Jest to Ośrodek Pomocy Społecznej w Nędzy, Komenda Powiatowa Policji w Raciborzu, Powiatowy Urząd Pracy w Raciborzu oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rybniku. W zakresie przedsiębiorczości korzystano z danych centralnego rejestru przedsiębiorstw CEIDG - Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej (www.ceidg.gov.pl).

W zakresie występujących problemów społecznych, jedną z ważniejszych diagnoz aktualnej sytuacji gminy możemy znaleźć w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nędza na lata 2011-2020*. Dostarcza bardzo istotnych informacji w zakresie przyczyn i skutków występujących problemów w sferze społecznej na terenie gminy. Dodatkowo, na potrzeby opracowania Programu Rewitalizacji przeprowadzono badanie sondażowe z udziałem 108 osób (mieszkańców gminy Nędza). Ponadto przeprowadzono wywiady pogłębione z osobami reprezentującymi różne obszary życia społecznego gminy Nędza. Były to w większości osoby pełniące różne funkcje społeczne, w obszarze pomocy społecznej, edukacji, bezpieczeństwa publicznego, kultury, zdrowia, sportu, przedstawiciele władz samorządowych i organizacji pozarządowych oraz mieszkańców.

Pomoc społeczna

Zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej są realizowane w gminie Nędza przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W 2015 roku w gminie Nędza ze środowiskowej pomocy społecznej skorzystało łącznie 438 osób. Spośród tych osób, 413 (94%) to mieszkańcy korzystający ze świadczeń finansowych. Obrazując sytuację w odniesieniu do całej gminy, to średnio blisko 6 osób na 100 w Gminie Nędza korzystało z pomocy finansowej w ramach pomocy społecznej.

Tabela 14 Wskaźnikowy wymiar pomocy społecznej w gminie Nędza w latach 2012-2016

	2012 r.		2013 r.		2014 r.		2015 r.		2016 r.	
Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej korzystających ze świadczeń ogółem	498		488		457		443		413	
- liczba korzystających z zasiłków stałych	24		27		25		26		30	
- liczba korzystających z zasiłków okresowych	80	244	86	260	90	260	77	220	75	215
- liczba korzystających z zasiłków celowych	169	405	167	410	156	390	158	236	142	318
- liczba korzystających z posiłków	102		115		127		110		99	
- liczba korzystających z usług opiekuńczych	0		0		0		0		0	
Liczba udzielonych świadczeń:										
- liczba zasiłków stałych	213		248		247		254		269	
- liczba zasiłków okresowych	495		608		674		492		448	
- liczba zasiłków celowych	1179		943		1087		1262		783	
- liczba posiłków	14 219		17 398		16 924		16 036		15 657	
- liczba usług opiekuńczych	0		0		0		0		0	
Kwota udzielonych świadczeń ogółem	490 508		613 460		628 267		561 967		522 899	
- kwota przeznaczona na zasiłki stałe	89 827		110 795		111 311		117 182		138 217	
- kwota przeznaczona na zasiłki okresowe	142 534		212 668		231 076		174 813		138 780	
- kwota przeznaczona na zasiłki celowe	192 297		208 605		194 422		197 477		183 534	

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nędzy

Dane liczbowe pokazują, że szczególną intensywność w zakresie udzielania pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców zanotowano w sołectwie Szymocice, Nędza oraz Babice. Przy średniej dla gminy wynoszącej 5,89%, wskaźnik ten w Szymocicach wynosi 8,41%; Nędzy 7,09% oraz Babicach 6,95%. Szczegółowe zestawienie znajduje się w tabeli poniżej.

Tabela 15 Wskaźnik dotyczące pomocy społecznej w odniesieniu do poszczególnych sołectw gminy Nędza w 2015 r.

Lp.	Sołectwo	Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej korzystających ze świadczeń	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej
1	Babice	58	6,95%
2	Ciechowice	21	4,86%
3	Górki Śląskie	29	2,95%
4	Łęg	24	5,43%
5	Nędza	230	7,09%

6	Szymocice	26	8,41%
7	Zawada Książęca	25	3,24%
Razem gmina		413	5,89%

Źródło: opracowanie własne

Najczęstszym powodem udzielania wsparcia przez publiczne służby pomocy społecznej jest bezrobocie. Kolejnymi częstymi powodami korzystania z pomocy społecznej przez rodziny są: długotrwała choroba i niepełnosprawność. Podając za danymi OPS w Nędzy w 2015 roku na świadczenia w ramach pomocy społecznej wydano kwotę 522 899,00 zł.

Poniżej w tabeli przedstawiony został poziom udzielania świadczeń z pomocy społecznej za rok 2015 z uwzględnieniem kwoty udzielonych świadczeń. Wskaźnik kwoty udzielonych świadczeń świadczy w dużym stopniu o intensywności pomocy społecznej. Pokazanie go w stosunku do liczby mieszkańców daje ogólny obraz korzystania z pomocy społecznej w poszczególnych sołectwach gminy. W stosunku do liczby mieszkańców najwięcej świadczeń pomocy społecznej uzyskują mieszkańcy Nędzy, Ciechowic i Babic.

Tabela 16 Liczba udzielonych świadczeń według stanu na 2015 r. [w zł]

Lp.	Sołectwo	Kwota udzielonych świadczeń ogółem	Kwota udzielonych świadczeń ogółem w stosunku do liczby mieszkańców
1	Babice	68 654,09	82,32
2	Ciechowice	35 650,46	82,52
3	Górki Śląskie	30 490,90	31,05
4	Łęg	35 991,07	81,43
5	Nędza	292 732,61	90,24
6	Szymocice	19 576,45	63,35
7	Zawada Książęca	39 803,42	51,63
Razem gmina		522 899,00	74,55

Źródło: opracowanie własne

Bezpieczeństwo

Wysoki stopień problemów w sferze społecznej danego obszaru jest jednym z podstawowych czynników wskazujących na konieczność działań rewitalizacyjnych. Za bezpieczeństwo na terenie gminy Nędza odpowiada Komisariat Policji w Kuźni Raciborskiej, podlegający pod Komendę Powiatową Policji w Raciborzu. Bardzo istotnym elementem problemowym identyfikowanym w gminie Nędza w sferze społecznej jest przestępczość, która w większości wynika ze złej sytuacji materialnej rodzin i negatywnych wzorców rodzinnych. W roku 2016 Komisariat Policji w Kuźni Raciborskiej odnotował 35 przestępstw na terenie gminy. Największa liczba przestępstw została dokonana w sołectwie Nędza - 20 (na 35 ogólnie popełnionych). W wyniku popełnionych przestępstw 64 osób zostało uznanych za ofiary przemocy. Spośród nich aż 25 to mieszkańcy sołectwa Nędza. Liczba ofiar przemocy domowej / przemocy w rodzinie wyniosła na koniec 2016 roku 64 osób. Spośród nich najliczniejszą grupę

stanowiły kobiety - 32 osoby, małoletni - 28, na końcu mężczyźni - 4 osoby. Jednocześnie 36 osób było podejrzewanych o przemoc.

Tabela 17 Liczba przestępstw oraz liczba ofiar przemocy w 2016 r z podziałem na sołectwa gminy Nędza

Lp.	Sołectwo	Ogólna liczba przestępstw	Liczba ofiar przemocy
1	Babice	5	16
2	Ciechowice	2	0
3	Górki Śląskie	3	9
4	Łęg	0	9
5	Nędza	20	25
6	Szymocice	1	3
7	Zawada Książęca	4	2
Razem gmina		35	64

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisariatu Policji w Kuźni Raciborskiej

Poniższa tabela obrazuje rozkład przestrzenny wskaźnika dokonanych przestępstw w stosunku do liczby mieszkańców w gminie Nędza. Wskaźnik obrazujący średnią popełnianych przestępstw w stosunku do liczby mieszkańców wynosi 0,5%. Najwyższy wskaźnik przestępczości odnotowano w sołectwie Nędza - 0,62%, Babice - 0,60% i Zawada Książęca - 0,52%. Zakłada się, że to właśnie te sołectwa są w największym stopniu dotknięte są problemami o charakterze społecznym. Najczęściej popełnianymi przestępstwami na terenie gminy Nędza są m.in. kradzieże, zniszczenia mienia, kradzieże z włamaniem, nietrzeźwi kierujący, przestępstwa narkotykowe, a także przestępstwa przeciwko rodzinie.

Tabela 18 Wskaźnik dotyczące przestępczości w odniesieniu do poszczególnych sołectw Nędzy - stan na 2016 r.

Lp.	Sołectwo	Ogólna liczba przestępstw	Liczba ofiar przemocy
1	Babice	0,60%	1,92%
2	Ciechowice	0,46%	0,00%
3	Górki Śląskie	0,31%	0,92%
4	Łęg	0,00%	2,04%
5	Nędza	0,62%	0,77%
6	Szymocice	0,32%	0,97%
7	Zawada Książęca	0,52%	0,26%
Razem gmina		0,50%	0,91%

Źródło: opracowanie własne

Poza ogólną liczbą przestępstw specyficznym czynnikiem dla gminy jest istotne zagrożenie powodowane w ruchu drogowym ze szczególnym uwzględnieniem nietrzeźwych kierowców. Wskazany element z jednej strony wpływa na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, szczególnie tych mieszkających w pobliżu głównych szlaków komunikacyjnych, z drugiej natomiast ma charakter bezpośrednio związany z łamaniem prawa.

W latach 2012 - 2016 w gminie Nędza doszło łącznie do 249 zdarzeń w ruchu drogowym. Spośród nich 220 (88,3%) to kolizje, a 29 (11,7%) to wypadki. W wyniku zaistniałych wydarzeń 3 osoby poniosły

śmierć, a 37 zostało rannych. Największą liczbą zdarzeń drogowych odnotowano w sołectwie Nędza - 131 (52,6% ogółu).

Tabela 19 Wskaźniki dotyczące bezpieczeństwa w ruchu drogowym – stan na lata 2012 - 2016

Lp.	Sołectwo	Liczba zdarzeń w ruchu drogowym	Liczba wypadków	Liczba zabitych	Liczba rannych	Liczba kolizji
1	Babice	61	11	1	12	50
2	Ciechowice	7	2	0	2	5
3	Górki Śląskie	10	2	0	2	8
4	Łęg	6	0	0	0	6
5	Nędza	131	11	2	10	120
6	Szymocice	27	2	0	10	25
7	Zawada Książęca	7	1	0	1	6
Suma		249	29	3	37	220

Źródło: opracowanie własne

Wskazane powyżej dane informują nas o liczbie zdarzeń w ruchu drogowym. Największa liczba wypadków dokonywana jest w sołectwie Nędza, Babice oraz Szymocice. Dla uzyskania pełnego obrazu skali zjawiska oraz wpływu na jakość życia postanowiono te dane przedstawić w odniesieniu do liczby mieszkańców danego sołectwa. Ogólna liczba zdarzeń drogowych w stosunku do liczby mieszkańców gminy wyniosła 3,55%. Największa liczba zdarzeń w stosunku do liczby mieszkańców odnotowano w sołectwach Szymocice, Babice i Nędza. Sytuacja ta jest ściśle powiązana z układem komunikacyjnym gminy. Przez sołectwa o najwyższym wskaźniku zdarzeń drogowych przebiegają główne i ruchliwe drogi.

Tabela 20 Wskaźniki dotyczące bezpieczeństwa w ruchu drogowym w stosunku do liczby mieszkańców - lata 2012-2016

Lp.	Sołectwo	Liczba zdarzeń w ruchu drogowym	Liczba wypadków	Liczba zabitych	Liczba rannych	Liczba kolizji
1	Babice	7,31%	1,32%	0,12%	1,44%	6,00%
2	Ciechowice	1,62%	0,46%	0,00%	0,46%	1,16%
3	Górki Śląskie	1,02%	0,20%	0,00%	0,20%	0,81%
4	Łęg	1,36%	0,00%	0,00%	0,00%	1,36%
5	Nędza	4,04%	0,34%	0,06%	0,31%	3,70%
6	Szymocice	8,74%	0,65%	0,00%	3,24%	8,09%
7	Zawada Książęca	0,91%	0,13%	0,00%	0,13%	0,78%
Średnia dla gminy		3,55%	0,41%	0,04%	0,53%	3,14%

Źródło: opracowanie własne

Rynek pracy

Zjawisko bezrobocia to poza zagadnieniami bezpieczeństwa i ubóstwa podstawowy mierzalny miernik poziomu degradacji społecznej danego obszaru. Na końcu 2016 roku na terenie gminy Nędza 148 osób posiadało status osoby bezrobotnej (dane Powiatowego Urzędu Pracy w Raciborzu), a wskaźnik liczby bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców kształtuje się na poziomie 2,11 %. W 2016 na terenie

gminy bez pracy pozostawało 49 mężczyzn i 99 kobiet. Tak znaczne różnice świadczą o mniej korzystnej sytuacji kobiet na lokalnym rynku pracy. Najwyższy współczynnik bezrobocia w stosunku do liczby mieszkańców występuje w następujących sołectwach: Łęg (2,71%), Nędza (2,40%) oraz Babice (2,71%).

Tabela 21 Wskaźnik liczby bezrobotnych w odniesieniu do poszczególnych sołectw Gminy Nędza

Lp.	Sołectwo	Liczba mieszkańców	Bezrobotni	Bezrobotni w stosunku do liczby mieszkańców	Długotrwale bezrobotni	Długotrwale bezrobotni w stosunku do liczby mieszkańców
1	Babice	834	18	2,71	3	0,36%
2	Ciechowice	432	6	1,39%	3	0,69%
3	Górki Śląskie	982	17	1,73%	3	0,31%
4	Łęg	442	12	2,71%	6	1,36%
5	Nędza	3 244	78	2,40%	19	0,59%
6	Szymocice	309	5	1,62%	0	0,00%
7	Zawada Książęca	771	12	1,56%	3	0,39%
Suma		7 014	148	2,11%	37	0,53%

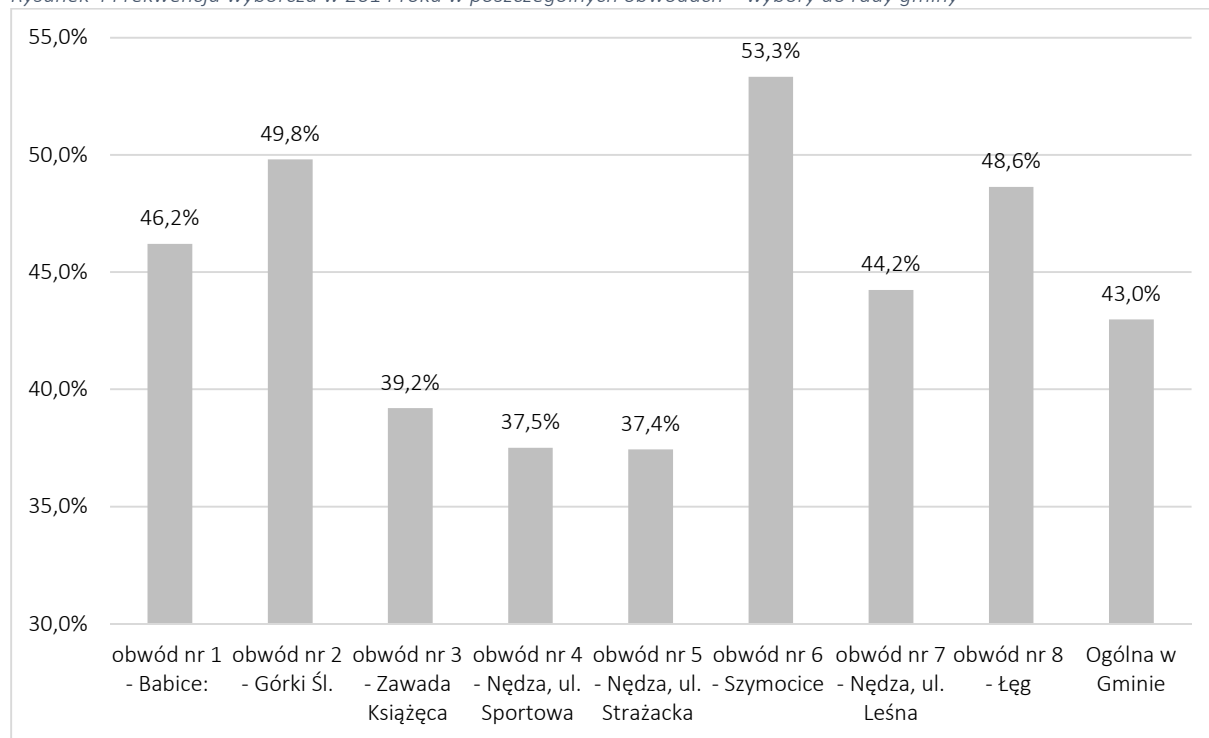
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP Racibórz i liczby mieszkańców

Dane PUP w Raciborzu potwierdzają prawidłowość polegającą na tym, że im dłuższy jest czas pozostawania bez pracy, tym trudniej jest ją zdobyć. Wiąże się to ze zjawiskiem wyuczonej bezradności. Osoby bezrobotne powyżej 24 miesięcy stanowiły 25% mieszkańców nie świadczących pracy.

Frekwencja wyborcza

Ważnym czynnikiem z grupy tych społecznych, wyrażających poziom aktywności obywatelskiej jest frekwencja wyborcza. Analizując dane dotyczące frekwencji w ostatnich wyborach samorządowych w 2014 roku do Rady Gminy Nędza i Wójta Gminy należy stwierdzić, że mieszkańcy sołectwa Zawada Książęca oraz Nędza wykazują się niższą aktywnością obywatelską w odniesieniu do średniej gminnej, która wyniosła 43,0%. W sołectwie Nędza w obwodzie nr 5 (ul. Strażacka) frekwencja wyniosła jedynie 37,4% i była najniższa w całej gminie. Chętniej w wyborach samorządowych biorą udział mieszkańcy sołectw peryferyjnych - Szymocice, Babice, Górki Śląskie i Łęg.

Rysunek 4 Frekwencja wyborcza w 2014 roku w poszczególnych obwodach – wybory do rady gminy

Źródło: Urząd Gminy w Nędzy

Syntetyczny wskaźnik sytuacji społecznej w gminie Nędza

W ramach prac nad opracowaniem dokonano podsumowania czynników zaliczanych do grupy określającej sytuację społeczną w gminie z uwzględnieniem poszczególnych sołectw. W tym celu opracowano wzór, którego wynikiem będzie porównywalny wskaźnik w odniesieniu do całej gminy.

Dla zobrazowania sytuacji społecznej zastosowano system wskaźnikowy. Metodologia określenia wskaźnika przedstawia się następująco: najwyższą liczbę w danej kategorii przyjmowano jako 100%. Następnie wyodrębniono skalę od 0 do 5, gdzie 5 to najwyższa wartość w danej kategorii, a 0 najniższa. W ramach obliczania wskaźnika jednostkowego dla danego sołectwa w danej kategorii zastosowano następujący wzór:

$$x = \frac{a \times 5}{b}$$

x – wskaźnik syntetyczny,

a – wartość odpowiedzi, wskaźnika w danym sołectwie (wykazanego w analizie desk research),

b – wartość najwyższego wskaźnika w danej grupie w całej gminie.

Poniżej w tabeli przedstawiono zestawienie wskaźników w zakresie sytuacji społecznej w skali od 0 do 5.

W ramach przyjętej metodologii określono liczbowy wskaźnik dla każdego sołectwa w każdej wskazanej kategorii. W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie wskaźnika syntetycznego w ramach mierzalnych czynników określających sytuację społeczną.

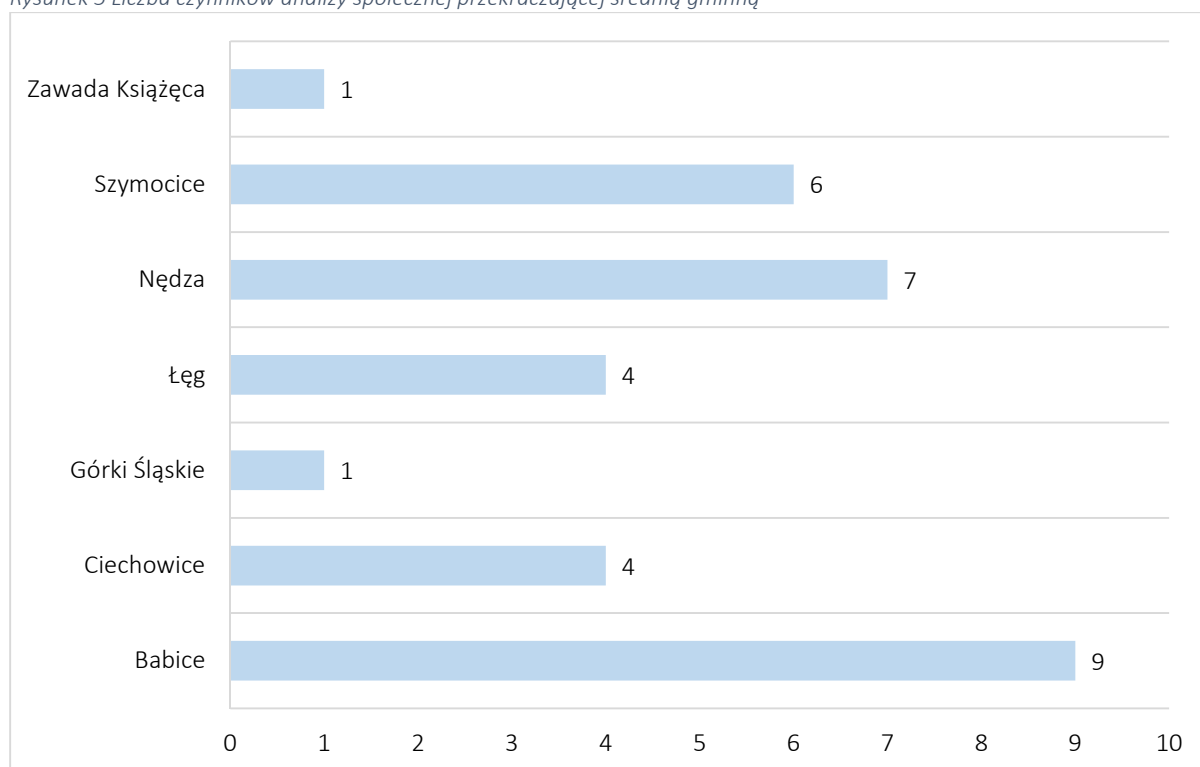
Tabela 22 Zestawienie wskaźników sytuacji społecznej – stan przekraczający średnią dla całej gminy (w skali od 0 do 5)

Sołectwa	Liczba klientów OPS korzystających ze świadczeń	Kwota udzielonych świadczeń ogółem	Wskaźnik przestępczości	Liczba zdarzeń w ruchu drogowym	Liczba wypadków	Liczba rannych	Liczba kolizji	Liczba ofiar przemocy	Współczynnik bezrobotnych	Współczynnik bezrobotnych (w szczególnej sytuacji na rynku pracy)
Babice	4,1	4,6	5,0	4,2	5,0	2,2	3,7	4,8	4,0	1,3
Ciechowice	2,9	4,6	4,2	0,9	1,9	0,8	0,7	0,0	2,6	2,5
Górki Śląskie	1,8	1,7	2,5	0,6	0,8	0,3	0,5	2,3	3,2	1,1
Łęg	3,2	4,5	0,0	0,8	0,0	0,0	0,9	5,0	5,0	5,0
Nędza	4,2	5,0	5,0	2,3	1,2	0,5	2,3	2,0	4,4	2,2
Szymocice	5,0	3,5	2,5	5,0	2,3	5,0	5,0	2,5	3,0	0,0
Zawada Książęca	1,9	2,9	4,2	0,5	0,4	0,2	0,5	0,8	2,9	1,4
Gmina Nędza (średnia)	3,5	4,1	4,2	2,1	1,5	0,8	1,9	2,3	3,9	1,9
	Zaznaczone pole dotyczy czynnika, który przekracza średnią na poziomie gminy									

Źródło: opracowanie własne

Analiza sfery społecznej określonego obszaru, z punktu widzenia rewitalizacji uwzględnia zasadnicze problemy jakie dotyczą społeczność i które mają wpływ na jej niski status społeczny, ubóstwo, bezrobocie, konieczność korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, zachowania niepożądane społecznie, często implikujące niski poziom bezpieczeństwa. Dla uzyskania jednego wskaźnika określającego poziom problemów społecznych w poszczególnych sołectwach dokonano podsumowania polegającego na podsumowaniu liczby czynników, które przekraczają przyjętą średnią na poziomie gminy Nędza. Sumaryczne zestawienie liczby czynników przekraczających średnią w poszczególnych sołectwa zostało przedstawione na rysunku poniżej.

Rysunek 5 Liczba czynników analizy społecznej przekraczającej średnią gminną

Źródło: opracowanie własne

Analiza czynników społecznych (przy użyciu wskazanej metodologii) wskazuje na to, że problemy społeczne najbardziej widoczne są w strzech sołectwach: Babice, Nędza oraz Szymocice. Tym samym sołectwa te zostały uznane za obszary zdegradowane w zakresie problemów społecznych. W Babicach 9 na 10 czynników społecznych przekracza średnią gminną, w Nędzy - 7, a w Szymocicach 6.

Wykazany wyżej negatywny wymiar społeczny zarekomendowanych obszarów wskazuje, że wymagają one analizy porównawczej w kontekście pozostałych czynników rozwojowych, tj. kondycji gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Jednym z elementów prowadzonej delimitacji jest przedstawiona powyżej wszechstronna analiza czynników społecznych, która ze względu na swoją specyfikę jest ujmowana poprzez podanie „twardych” danych statystycznych. Jednakże, aby uzyskać pełny obraz problemów społecznych przeprowadzono również analizę wybranych czynników społecznych, o charakterze niemierzalnym

przez twarde wskaźniki. Ma ona charakter jakościowy i bazuje przede wszystkim na badaniach (wywiadach swobodnych) prowadzonych z mieszkańcami oraz przedstawicielami sektora samorządowego Gminy Nędza. Do oceny przyjęto pięciostopniową skalę: 1. *bardzo słabo*, 2. *słabo*, 3. *średnio*, 4. *dobrze*, 5. *bardzo dobrze*. Finalnie uzyskano syntetyczny wskaźnik potencjału w obszarze zagadnień społecznych, który jest matematyczną średnią ocen w poszczególnych elementach. W ujęciu szczegółowym analizie poddano następujące cztery elementy:

- Możliwość uczestnictwa w lokalnej imprezie kulturalnej / sportowej,
- Możliwość wstąpienia i działania w organizacji pozarządowej/społecznej,
- Możliwość skorzystania z biblioteki / czytelnia,
- Funkcjonowanie centrów skupienia lokalnego - place, kościoły, domy ludowe, remizy itp.

Poniżej zestawiono zmienne z zakresu sytuacji społecznej oraz wartości wskaźników obrazujących potencjał terenów (poszczególnych jednostek badawczych). Analizowane wskaźniki zestawiono łącznie i wyprowadzono syntetyczny wskaźnik potencjału obszaru w sferze społecznej oparty o opinie, oceny prezentowane przez przedstawicieli Urzędu Gminy Nędza.

Tabela 23 Analiza porównawcza determinantów rozwojowych w sferze społecznej

Sołectwo	Możliwość uczestnictwa w lokalnej imprezie	Możliwość wstąpienia i działania w organizacji pozarządowej	Możliwość skorzystania z biblioteki / czytelnia	Funkcjonowanie centrów skupienia lokalnego
Babice	3	4	4	4
Ciechowice	3	4	4	4
Górki Śląskie	3	4	4	4
Łęg	3	4	4	3
Nędza	4	4	4	4
Szymocice	3	4	4	4
Zawada Książęca	3	4	4	4
Średnia	3,1	4,0	4,0	3,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie wywiadów swobodnych

Przeprowadzona analiza czynników zaliczanych do sfery społecznej, z punktu widzenia rewitalizacji ujawnia zasadnicze potencjały, które mogą być wykorzystane w procesie rewitalizacji. Otóż sołectwo Nędza cechuje najwyższy potencjał w zakresie dostępu do świadczonych usług publicznych oraz możliwości czynnego udziału w życiu społecznym. Sołectwo to z jednej strony cechuje najwyższy stopień degradacji w zakresie spraw społecznych, z drugiej najwyższy, potencjałem w tym zakresie. Analiza czynników rozwojowych potwierdziła, że wysokim poziomem zdegradowania charakteryzują się te obszary, które dotknięte są najbardziej problemami społecznymi (ale jednocześnie posiadające znaczny potencjał dla przyszłych działań rewitalizacyjnych), co oznacza konieczność podjęcia działań rewitalizacyjnych na każdej płaszczyźnie, aby proces rewitalizacji mógł okazać się skuteczny.

3.5 Czynniki środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne

Sfera środowiskowa

Warunki środowiska decydują o wysokim potencjale turystyczno - rekreacyjnym gminy. Najważniejszym potencjałem środowiskowym gminy Nędza jest położenie w granicach Parku Krajobrazowego „Cysterskich Kompozycji Krajobrazowych Rud Wielkich”. W gminie identyfikuje się następujące obiekty i obszary prawnie chronione Obszary

- a) Rezerwat przyrody „Łęczczak”, utworzony w 1957 r.,
- b) Obszar Natura 2000 Stawy Łęczczok PLH240010,
- c) Użytek ekologiczny „Łąka Trześlicowa w Małej Nędzy”,
- d) Stanowiska występowania chronionych gatunków zwierząt,
- e) Pomniki przyrody ożywionej
 - dąb szypułkowy, usytuowany - Babice w rezerwacie „Łęczczak”, decyzja nr 347 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Opolu z dnia 14.04.1967 r. nr RL.VIII.004/2/67, nr rejestru 147,
 - dąb szypułkowy, usytuowany - Babice w rezerwacie „Łęczczak”, orzeczenie nr 179 o uznaniu za pomnik przyrody PWRN w Opolu z dnia 06.07.1957 r., nr L-III-3/57, nr rejestru 168,
- f) Park Krajobrazowy „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”, wraz z otuliną, utworzony rozporządzeniem nr 181/93 Wojewody Katowickiego z dnia 23 listopada 1993 r.

Położenie gminy w dorzeczu Odry sprawia, że teren ten obok gmin: Piotrowice Wielkie, Racibórz, Krzyżanowice i Krzanowice należy w powiecie raciborskim do najbardziej zagrożonych powodzią. Zagrożenie to zwiększa położenie w górnym odcinku Odry mającym charakter górki oraz górski charakter dopływów rzeki. Wezbrania i powodzie związane są z:

- roztopami, najczęściej występującymi w lutym i w marcu,
- średnio korzystnymi i niekorzystnymi warunkami infiltracji.

Występujące kilka razy w roku powodzie i podtopienia średnio co 10 lat przybierają rozmiary klęski żywiołowej. Na terenie gminy Nędza brak jest zakładów przemysłowych będących źródłem emisji przemysłowej. Mimo to położenie między Raciborzem a Kuźnią Raciborską, może wpływać na występowanie zanieczyszczeń powietrza z poza źródeł gminnych. Istotnym źródłem zanieczyszczenia powietrza na terenie gminy, przede wszystkim w okresie jesiennozimowym jest emisja niska, obejmująca emisję ze źródeł niezorganizowanych, do których zalicza się paleniska domowe, małe kotłownie, warsztaty rzemieślnicze i rolnicze. Wielkość tej emisji zależy od stopnia zgazyfikowania obszaru. W powiecie raciborskim jedynie miasto Racibórz oraz Kuźnia Raciborska posiadają rozwiniętą sieć ciepłowniczą. Na system grzewczy gminy składają się lokalne kotłownie i indywidualne paleniska domowe. Wielkość emisji niskiej jest trudna do oszacowania. Kolejnym, istotnym źródłem emisji są zanieczyszczenia komunikacyjne.

Zdecydowana większość energii w budownictwie jednorodzinym (81%) jest pozyskiwana z paliw węglowych. Spalanie paliw węglowych odbywa się zazwyczaj w przestarzałych i źle regulowanych kotłach z załadunkiem ręcznym, co powoduje zjawisko nasilonej, dokuczliwej niskiej emisji w okresie grzewczym. Wprawdzie definicja niskiej emisji obejmuje wszystkie emitory znajdujące się na wysokości 40 metrów, jednakże kluczowym czynnikiem jej powstawania jest ogrzewanie budynków jednorodzinnych. W celu przeciwdziałania niskiej emisji gmina ma możliwość ubiegania się o pożyczkę z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach w celu przekazania pozyskanych środków mieszkańcom gminy w formie dotacji na wymianę niskosprawnych źródeł ciepła. W ostatnich latach nie przeprowadzono badań hałasu w gminie, dlatego trudne jest określenie klimatu akustycznego. Wykonane badania dotyczą jedynie planowanych inwestycji w zakresie budowy dróg. U źródeł uciążliwości związanych z hałasem na terenie gminy Nędza, leży przede wszystkim komunikacja. Hałas w ujęciu przestrzennym, przyjmuje w tym przypadku charakter liniowy i związany jest z przebiegiem tras komunikacyjnych. Największe uciążliwości związane są z komunikacją samochodową wzdłuż dróg wojewódzkich i powiatowych, w mniejszym stopniu dróg gminnych. Jednak ze względu na niski stopień zagęszczenia zabudowy mieszkaniowej powoduje, że zdolności przepustowe w odniesieniu do ruchu samochodowego są duże.

Urząd Gminy Nędza od wielu lat realizuje szereg działań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych związanych z efektywnością energetyczną, które mają wpływ na zmniejszenie kosztów energii i paliw w obiektach użyteczności publicznej oraz budynkach mieszkalnych

Sfera przestrzenno-funkcyjna

Jednym z ważniejszych potencjałów rozwojowych gminy Nędza jest stosunkowo bliskie położenie w układzie pomiędzy Aglomeracją rybnicko – raciborską oraz zlokalizowanie na terenie Gminy Rezerwatu Przyrody „Łęczak”, stanowiącego niezmiernie cenny obszar przyrodniczo-krajobrazowy z cysterskimi stawami o XV-wiecznej genezie. Do silnych stron krajobrazu kulturowego Gminy należy symbioza walorów kulturowych oraz przyrodniczych (wybitne walory krajobrazu naturalnego w powiązaniu z układami ruralistycznymi historycznych jednostek osadniczych, tworzącymi strukturę przestrzenną Gminy). Ponadto gminę wyróżnia krajobraz kulturowo-przyrodniczy z czytelnymi pozostałościami gospodarki leśnej, ziemskiej, i kultury hydrotechnicznej (leśniczówki, oraz założenia i relikty założeń folwarcznych Trawniki, Kępa, Orzeszków; miejsca historycznych młynów wodnych na rzece Suminie). Walorem jest czytelny układ historycznej sieci drożnej łączącej Racibórz z Gliwicami, Rudami. W strukturze przestrzennej wyróżnia się układ dawnych jednostek wiejskich, stanowiących obszary jednorodnego krajobrazu ruralistycznego o niewielkim stopniu przekształcenia układów przestrzennych zlokalizowany na obszarze pogranicza (tzw. domy celne).

Cechą wyróżniającą i charakterystyczną dla gminy Nędza jest bogactwo krajobrazowe. Decyduje o tym m.in. stare osadnictwo i liczne zabytki kultury materialnej, w tym obiekty tzw. małej architektury

(kapliczki, krzyże przydrożne).

Słabą stroną gminy jest występujące zużycie techniczne zasobów kulturowych, wpływające niekorzystnie na atrakcyjność krajobrazu kulturowego (np. relikty historycznych folwarków, leśniczówek, tradycyjna wiejska architektura). Zauważalna jest dążność do zabudowywania terenów rolniczych prowadząca do rozproszenia zabudowy i chaosu przestrzennego szczególnie atrakcyjnych pod względem krajobrazowym obszarów.

Dużym wyzwaniem rozwojowym dla gminy Nędza jest uzupełnienie istniejącego systemu szlaków turystycznych: Szlak Husarii Polskiej, Szlak Polskich Szkół Mniejszościowych o tzw. trasy historyczne, opracowane w celu uczynienia historycznej sieci drożnej (linii kolejki wąskotorowej), wiodące szlakiem przydrożnych kapliczek, krzyży, założeń dworskich, układów ruralistycznych, miejsc lokalizacji historycznych młynów wodnych na rzece Suminie oraz towarzyszących im kompozycji zieleni, o niezbędne oznakowanie i tablice informacyjne, foldery, włączenie do tras elementów małej architektury (krzyży, kapliczek), pozwalające zapoznać się z bogatymi dziejami Gminy.

Zachowanie wartości przyrodniczych i naturalnego krajobrazu wsi uzależnione jest m.in. od tradycyjnych metod gospodarowania, opartego o gospodarstwa małe, prowadzone indywidualnie, bądź współpracujące między sobą. Tradycyjne metody gospodarowania wynikają z objęcia całej gminy obszarem chronionym. Promowany będzie rozwój rolnictwa ekologicznego i agroturystyki. Taki system związany jest ze stosowaniem małych ilości nawozów sztucznych i środków ochrony roślin, bądź w przypadku rolnictwa ekologicznego stosowaniem tylko i wyłącznie naturalnych nawozów i biologicznych środków ochrony. Możliwość prowadzenia efektywnej i konkurencyjnej gospodarki rolnej istnieje na żyznych madach wsi Zawada Książęca i Łęg, a także na obszarze dawnego PGR Trawniki. Użytki powstałe w wyniku podwyższenia wałów przeciwpowodziowych zasługują na wykorzystanie do produkcji zdrowej żywności.

Dla utrzymania tradycyjnego krajobrazu istotne będzie zachowanie zadrzewień, zakrzaczeń śródpolnych, zadrzewień przydrożnych. Elementem historycznego krajobrazu gminy są układy przestrzenne zabudowy i zabudowa wiejska. Zachowanie charakteru zabudowy z koniecznością modernizacji istniejącej zabudowy dotyczy m.in. pałacu myśliwskiego z XVI wieku w Babicach, opuszczone, zabytkowe budynki mieszkalne we wsi Babice, Zawada Książęca.

Sfera gospodarcza

Jedną z ważniejszych funkcji danego obszaru są warunki do prowadzenia działalności gospodarczej. Dla przedstawienia szczegółowych danych odnośnie aktywności gospodarczej w poszczególnych jednostkach porównawczych (sołectwach) przeanalizowano dane zawarte w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej prowadzonej przez Ministra Skarbu. W ewidencji zarejestrowane są 371 podmioty gospodarcze. Jednocześnie zarejestrowanych jest 206 gospodarstw

rolnych. Największa liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowana jest w sołectwie Nędza - 228, co stanowi 61,2% ogółu przedsiębiorstw w gminie Nędza.

Tabela 24 Wskaźnik przedsiębiorczości w odniesieniu do poszczególnych sołectw Nędzy

Sołectwo	Liczba mieszkańców	Działalność gospodarcza	Gospodarstwa rolne	Razem	Stowarzyszenia
Babice	834	51	51	102	3
Ciechowice	432	19	29	48	1
Górki Śląskie	982	56	17	73	3
Łęg	442	18	26	44	0
Nędza	3 244	228	83	311	12
Szymocice	309	25	11	36	1
Zawada Książęca	771	51	46	97	4
Gmina Nędza	7 014	372	206	578	24

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych bazy CEIDG (www.ceidg.gov.pl)

Na potrzeby niniejszego opracowania oszacowano stopień przedsiębiorczości w podziale na przyjęte jednostki badawcze. Ponadto liczbę podmiotów gospodarczych przedstawiono w odniesieniu do liczby mieszkańców.

Liczba podmiotów gospodarczych w odniesieniu do całej populacji gminy Nędza wynosi 5,30%. Sołectwami, które w sposób szczególny wyróżniają się pod tym względem jest Szymocice (8,09%), Nędza – 7,03% (centralne miejsce gminy), dalej Zawada Książęca, Babice, Górki Śląskie, Ciechowice i Łęg.

Rysunek 6 Liczba podmiotów gospodarczych do liczby mieszkańców w sołectwach gminy Nędza

Sołectwo	Działalność gospodarcza	Gospodarstwa rolne	Razem	Stowarzyszenia
Babice	6,12%	6,12%	12,23%	0,36%
Ciechowice	4,40%	6,71%	11,11%	0,23%
Górki Śląskie	5,70%	1,73%	7,43%	0,31%
Łęg	4,07%	5,88%	9,95%	0,00%
Nędza	7,03%	2,56%	9,59%	0,37%
Szymocice	8,09%	3,56%	11,65%	0,32%
Zawada Książęca	6,61%	5,97%	12,58%	0,52%
Gmina Nędza	5,30%	2,94%	8,24%	0,34%

Źródło: opracowanie własne

Mimo, iż to właśnie turystyka może być siłą napędową rozwoju gminy i stanowić główne źródło utrzymania mieszkańców, szansą rozwoju jest również rolnictwo, szczególnie rolnictwo ekologiczne i agroturystyka.

Sfera techniczna

Jednym z ważniejszych elementów w zakresie infrastruktury technicznej w gminie Nędza jest kolej wąskotorowa, stanowiąca element Górnośląskich Kolei Wąskotorowych (GKW), które od połowy XIX wieku były kluczowym elementem systemu transportowego w śląskim okręgu przemysłowym. Kolej

górnoląska jest najstarszą nieprzerwanie czynną koleją wąskotorową na świecie. Kolej wąskotorowa Z dawnej kolei lokalnej Gliwice Trynek - Racibórz, mimo objęcia ochroną przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, ocalała jedynie zabytkowa stacja w Rudach wraz z przyległymi krótkimi odcinkami, na których prowadzony jest sezonowy ruch turystyczny. Jednakże jeżeli chodzi o gminę Nędza to dokonano likwidacji kolejki wąskotorowej wraz z budynkami stacji i przystanków kolejowych. Mimo tego, kolej wąskotorowa cechuje bardzo wysoki potencjał turystyczny, który może być przywrócony do użytkowania w procesie rewitalizacji. W tym kontekście ważnym zadaniem winna być restytucja kolejki wąskotorowej wraz z zachowanymi budynkami stacji i przystanków - jako elementu zintegrowanej komunikacji turystycznej.

Tabela 25 Wykazy obiektów wpisanych do rejestru zabytków w gminie Nędza

Adres	Obiekt	Numer rejestru zabytków Data wpisu
Babice wpisany jako Marko- wice	Domek myśliwski w rezerwacie Łęczczok, z 1781 roku	A/1974/72 30 XI 1972 woj. opolskie A/1743/98 woj. katowickie
Górki	Grodzisko wczesnośredniowieczne z XIII wieku – położone około 400 metrów na południe od stacji kolejowej i około 50 metrów od zabudowań wsi, na terenie nadzalewowym rzeki Suminy	C/100/68 30 III 1968 woj. opolskie C/1739/98 woj. katowickie
Nędza	Dworzec kolejowy przy ulicy Gliwickiej 46	A/1476/92 1 III 1993 woj. katowickie
Nędza	Stanowisko archeologiczne nieokreślonego typu z neolitu - w południowej części wsi, na terenie rzeki Suminy - około 250 metrów na wschód od wylotu szosy do Babic, w pobliżu skrzyżowania dróg polnych	C/91/69 30 III 1968 woj. opolskie C/1740/98 woj. katowickie
Nędza	Grodzisko wczesnośredniowieczne typu pierścieniowego – położone około 800 metrów na wschód od stacji kolejowej, około 300 metrów na południe od drogi biegnącej przez wieś od stacji na wschód, zajmuje skraj lewej terasy i część doliny zalewowej rzeczki Suminy	C/289/70 16 XII 1970 woj. opolskie C/1741/98 woj. katowickie
Nędza	Osada z okresu wpływów rzymskich i wczesnego średniowiecza (sprzed 2000-1600 lat) na wysokiej, lewo-brzeżnej terasie rzeki Suminy, na terenie zajęтым przez parcele budowlane, około 200 metrów na zachód od drogi prowadzącej do roszarni	C/380/73 24 IV 1973 woj. opolskie C/1742/98 woj. katowickie
Adres	Obiekt	Numer rejestru zabytków Data wpisu
Gmina Nędza	Linia kolejki wąskotorowej Bytom – Karb – Markowice na odcinku Rudy – Markowice, czyli: <ul style="list-style-type: none"> • układ torowy • budynek stacji i lokomotywni w Rudach, który tworzą budynki dworca, lokomotywni, kuźni, warsztatów i wagonowni 	A/1476/92 1 III 1993 woj. katowickie

	<p>(pozostające w zabudowie zwartej), budynek dyspozytorni i budynek warsztatów</p> <ul style="list-style-type: none"> • budynek dworca w Nędzy • stalowy most kolejowy na rzece Ruda w 42,354,20 km • stalowy most kolejowy na rzece Sumina w 54,105,00 km • stalowy most kolejowy nad strumykiem w 54,926,95 km • stalowy most kolejowy nad strumykiem w 61,178,57 km • przepust stały, sklepiony, ceglany w 37,715,90 km • przepust płaski w 37,831,35 km • przepust stały, sklepiony, ceglany w 40,4695,70 km • przepust stały, sklepiony, ceglany w 43,377,90 km • przepust stały, sklepiony, ceglany w 44,646,6 km • przepust stały, sklepiony, ceglany w 52,786,10 km • przepust stały, sklepiony, ceglany w 54,471,78 km • przepust stały, sklepiony, ceglany w 55,452,35 km • przepust stały, sklepiony, ceglany w 57,037 km • przepust stały, sklepiony, ceglany w 58,618,40 km • przepust stały, sklepiony, ceglany w 59,756 km • przepust stały, sklepiony, ceglany w 60,175,00 km <p>Obiekty wpisane do rejestru usytuowane są na nieruchomościach oznaczonych działkami o numerach:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obręb Babice – 208, 738, 866, 1087, 1106, 1117, 1147, 1160, 1175 • obręb Nędza – 235/3, 176, 233/3, 160, 174 • obręb Górki – 338 • obręb Rudy – 516, 639, 756, 1032, 1047/2 • obręb Stodoły – 913/226, 752/80 • obręb Rudy – 55/2, 62/1, 63/1 • obręb Stanica – 21/18 	
--	--	--

Źródło: www.wkz.katowice.pl

Przez teren gminy prowadzą drogi wojewódzkie: 922, 919, 422 zapewniające połączenie z Opolem, Raciborzem, Kuźnią Raciborską, oraz linia kolejowa Racibórz - Kędzierzyn Koźle - Rybnik. W celu zapewnienia spójności systemu transportowego i zmniejszenia negatywnej presji na środowisko, konieczne będą:

- modernizacja dróg w celu zwiększenia przepustowości ruchu,
- poprawa bezpieczeństwa i płynności ruchu drogowego poprzez modernizację istniejących skrzyżowań dróg,
- budowa systemów podczyszczania (rowów i separatorów na substancje ropopochodne) wzdłuż nowo powstających i modernizowanych dróg.

Istotne znaczenie w inwestycjach drogowych ma fakt, że na terenach cennych przyrodniczo, w tym przypadku na całym podmiotowym obszarze, wymagają one zwiększonych nakładów finansowych.

Teren gminy Nędza nie jest zgazyfikowany. W związku z faktem, że aktualnie nie ma gazociągów dostarczających gaz do budynków na analizowanym terytorium, mieszkańcy korzystają z gazu propanbutan dystrybuowanego w butlach. Zainteresowanie ogrzewaniem gazem płynnym jest stosunkowo małe ze względu na kosztowną eksploatację źródeł ciepła opalanych gazem płynnym.

Na terenie gminy Nędza znajduje się 11,15 km tras kolejowych używanych przez Koleje Śląskie Sp. z o.o.: linia nr 140 (Katowice Ligota - Nędza) oraz linia nr 151 (Kędzierzyn-Koźle - Chałupki). Długość linii 140 w granicach gminy wynosi 8 km, natomiast linii 151 wynosi 3,15 km. Stan taboru obsługującego gminę Nędza - średni wiek – 34 lata, rodzaj paliwa - energia elektryczna.

Natężenie ruchu na drogach w Gminie Nędza

Największe natężenie ruchu znajduje swoje miejsce na drogach oznaczonych jako drogi powiatowe SDR= 8 062, a najmniejsze na drogach gminnych przy SDR = 403. Najczęściej spotykaną grupą pojazdów, bez względu na rodzaj drogi, są samochody osobowe.

Tabela 26 Natężenie ruchu na drogach w gminie Nędza

Rodzaj drogi	Numer drogi	Długość drogi [km]	Średnie natężenie ruchu					SUMA
			motocykle	samochody osobowe	samochody ciężarowe	autobusy	ciągniki i rolnicze	
Wojewódzka	421	4,50	26	790	30	6	13	864
	915	4,70	28	1 548	51	18	13	1 658
	919	9,60	23	4 465	348	35	12	4 882
	922	4,00	32	3 042	108	31	10	3 221
	923	0,70	59	2 925	80	19	9	3 092
Powiatowa	-	7,68	198	7 502	362			8 062
Gminna	-	50,00	19	336	48			403

Źródło: Plan Gospodarki Emisyjnej Gminy Nędza

Na terenie Gminy Nędza eksploatowanych jest 989 sztuk opraw oświetleniowych, w większości stanowią one własność TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Gliwicach. Są to oprawy sodowe o mocach od 70 do 150 W. Oświetlenie zabudowane w sieci skojarzonej to 88%, sieć wydzielona to 12%. Umowa na świadczenie usługi oświetleniowej o podwyższonym standardzie (tzn. zawiera rozbudowę sieci oświetleniowej) obowiązuje do 31.08.2017r. Ponadto Gmina jest właścicielem 11 szt. lamp solarnych zainstalowanych w miejscach, w których brak jest sieci elektroenergetycznej.

3.6 Analiza pozostałych czynników rozwojowych

Jednym z elementów prowadzonej delimitacji jest wszechstronna analiza czynników rozwojowych, który ze względu na swoją specyfikę nie jest ujmowana poprzez podanie „twardych” danych statystycznych, a ma charakter jakościowy i bazuje przede wszystkim na badaniach prowadzonych z mieszkańcami, wywiadach pogłębionych oraz spotkaniach warsztatowych.

W ramach tego etapu prowadzonej delimitacji analizę przeprowadzono w następujących sferach: gospodarczej, środowiskowej oraz przestrzennej (technicznej). Do oceny przyjęto pięciostopniową skalę: 1. *bardzo słabo*, 2. *słabo*, 3. *średnio*, 4. *dobrze*, 5. *bardzo dobrze*. Finalnie uzyskano wskaźnik

syntetyczny degradacji, który jest matematyczną średnią ocen w poszczególnych elementach. W ujęciu szczegółowym analizie poddano następujące elementy:

Sfera gospodarcza:

- Poziom aktywności sołtysa i rad sołeckich,
- Możliwość dojazdu do większych miast - komunikacją publiczną lub prywatną,
- Poziom aktywności organizacji pozarządowych,

Sfera środowiskowa:

- Poziom zabezpieczenia powodziowego - występowanie rowów melioracyjnych,
- Możliwość wykorzystania przyrody do stworzenia oferty turystycznej,
- Oświetlenie dróg, ulic,
- Występowanie poboczy, chodników dla pieszych,

Sfera przestrzenna i techniczna:

- Poziom wyposażenia ochotniczych straży pożarnych,
- Poziom dostępności Internetu,
- Dostępność ścieżek rowerowych,
- Dostęp do infrastruktury spędzania czasu wolnego,
- Stan infrastruktury drogowej.

Poniżej zestawiono zmienne z zakresu sfery gospodarczej, środowiskowej oraz przestrzennej (technicznej) oraz wartości wskaźników obrazujących degradację terenów. Analizowane wskaźniki zestawiono łącznie i wyprowadzono syntetyczny wskaźnik degradacji obszaru.

Sfera gospodarczo-społeczna

W sferze gospodarczo-społecznej, określającej poziom aktywności rad sołeckich, dostępności komunikacji oraz aktywności organizacji pozarządowych widoczna jest dominacja obszarów położnych w centrum gminy – najgęściej zaludnionych. Stanowi to o potencjale gminy. Sołectwo Nędza jest najlepiej skomunikowana, a aktywność organizacji III sektora najwyższa. Poziom aktywności rad sołeckich w gminie określono na tym samym średnim poziomie.

Tabela 27 Analiza porównawcza determinantów rozwojowych w sferze gospodarczej

Sołectwo	Poziom aktywności sołtysa i rad sołeckich	Możliwość dojazdu do większych miast - komunikacją publiczną lub prywatną	Poziom aktywności organizacji pozarządowych
Babice	3	3	3
Ciechowice	3	3	3
Górki Śląskie	3	4	3
Łęg	3	3	3

Sołectwo	Poziom aktywności sołtysa i rad sołeckich	Możliwość dojazdu do większych miast - komunikacją publiczną lub prywatną	Poziom aktywności organizacji pozarządowych
Nędza	3	4	4
Szymocice	3	3	3
Zawada Książęca	3	3	3
Średnia	3,0	3,3	3,1

Źródło: opracowanie własne

Sfera środowiskowa

W aspekcie środowiskowym określono odczuwalny poziom zabezpieczenia powodziowego (występowanie rowów melioracyjnych), możliwość wykorzystania przyrody do stworzenia oferty turystycznej, oświetlenie dróg, ulic oraz występowanie poboczy, chodników dla pieszych. Te aspekty decydujące o jakości życia w gminie Nędza zostały ocenione na zbliżonym poziomie. Jedynie w sołectwie Ciechowice identyfikuje się problemy w zakresie występowania poboczy i chodników dla pieszych.

Tabela 28 Analiza porównawcza determinantów rozwojowych w sferze środowiskowej

Sołectwo	Poziom zabezpieczenia powodziowego – występowanie rowów melioracyjnych	Możliwość wykorzystania przyrody do stworzenia oferty turystycznej	Oświetlenie dróg, ulic	Występowanie poboczy, chodników dla pieszych
Babice	4	5	4	4
Ciechowice	4	5	4	2
Górki Śląskie	4	5	4	4
Łęg	4	5	4	4
Nędza	4	5	4	3
Szymocice	4	5	4	3
Zawada Książęca	4	5	4	3
Średnia	4,0	5,0	4,0	3,3

Źródło: opracowanie własne

Sfera przestrzenna i techniczna

W aspekcie dotyczącym przestrzeni publicznej oraz technicznej analizującej poziom wyposażenia ochotniczych straży pożarnych, poziom dostępności internetu, dostępność ścieżek rowerowych, dostęp do infrastruktury spędzania czasu wolnego oraz stanu infrastruktury drogowej wskazał brak znacznego zróżnicowania poszczególnych sołectw. W tym kontekście poprawy wymaga infrastruktura liniowa – drogi i ścieżki rowerowe oraz dostęp do infrastruktury spędzania wolnego czasu.

Tabela 29 Analiza porównawcza determinantów rozwojowych w sferze przestrzennej (technicznej)

Sołectwo	Poziom wyposażenia ochotniczych straży pożarnych	Poziom dostępności internetu	Dostępność ścieżek rowerowych	Dostęp do infrastruktury spędzania czasu wolnego	Stan infrastruktury drogowej
----------	--	------------------------------	-------------------------------	--	------------------------------

Babice	4	3	3	3	3
Ciechowice	4	3	3	3	3
Górki Śląskie	4	3	3	3	3
Łęg	4	3	3	4	3
Nędza	4	4	3	3	3
Szymocice	4	4	3	3	3
Zawada Książęca	4	3	3	3	3
Średnia	4,0	3,3	3,0	3,1	3,0

Źródło: opracowanie własne

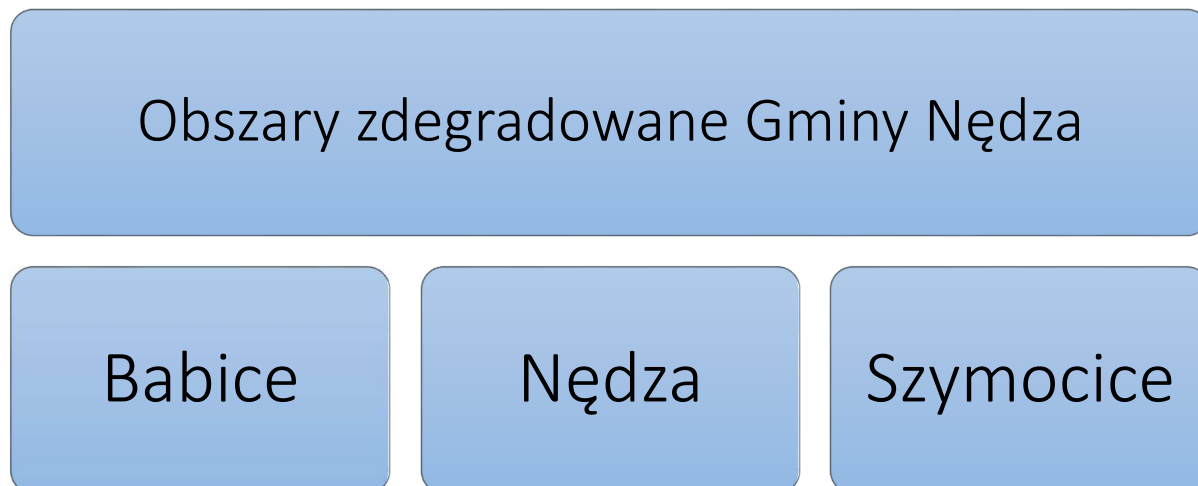
Przeprowadzona analiza sfery gospodarczej, środowiskowej, przestrzennej oraz technicznej, z punktu widzenia rewitalizacji ujawnia zasadnicze problemy jakimi dotknięte są poszczególne sołectwa Gminy Nędza. Analiza czynników rozwojowych potwierdziła, że wysokim poziomem zdegradowania charakteryzują się te obszary, które dotknięte są najbardziej problemami społecznymi, co oznacza konieczność podjęcia działań rewitalizacyjnych na każdej płaszczyźnie, aby proces rewitalizacji mógł okazać się skuteczny.

3.7 Wnioski i wyznaczenie obszaru zdegradowanego

Prezentacja przestrzennego rozkładu wskaźników ma istotne znaczenie dla delimitacji obszarów zdegradowanych, gdyż w warstwie opisowej nie zawsze czynnik kumulacji jest łatwy do zaprezentowania. Koncentracja zjawisk negatywnych występująca na danym obszarze nie zawsze obejmuje w całości ulice czy dzielnice, dlatego „mapowanie” wskaźników ułatwia obserwację nasilania się zjawiska i jego tendencji przestrzennych. Poniżej zestawiono bilans wskaźników obrazujących degradację poszczególnych jednostek porównawczych w gminie Nędza.

Wybrane do analizy wskaźniki, omówione i zaprezentowane w układzie przestrzennym jednoznacznie wskazują, że w odniesieniu do jednostek porównawczych obszar zdegradowany w gminie Nędza obejmuje sołectwa Babice, Nędza i Szymocice. Sołectwa te charakteryzuje najwyższy poziom problemów społecznych oraz przestrzenno - funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych.

Rysunek 7 Podział strukturalny obszaru zdegradowanego Gminy Nędza

Źródło: opracowanie własne

Powyższa diagnoza w sposób bardzo oczywisty wskazała na dużą intensywność problemów o charakterze społecznym i technicznym w poszczególnych jednostkach badawczych na obszarze Gminy Nędza. Jednakże dla precyzyjnego wyboru obszarów zdegradowanych kluczowe jest wykazanie dokładnych miejsc (rewirów) występowania tych problemów - miejsc o szczególnym ogniskowaniu się problemów. W tym celu przeprowadzono serię wywiadów pogłębionych z przedstawicielami Urzędu Gminy w Nędzy, Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy w Raciborzu oraz Komisariatu Policji w Kuźni Raciborskiej.

3.8 Ostateczne wyznaczenie obszaru do rewitalizacji

Na tym etapie delimitacji obszarów zdegradowanych w gminie Nędza dokonano dogłębnego rozpoznania sytuacji lokalnej pod kątem intensywności zdegradowania obszaru, w ramach już wybranych jednostek badawczych (pomocniczych). Podstawowym celem tego zabiegu było powiązanie problemów społecznych z występującymi na tym obszarze potencjalnymi problemami technicznymi, infrastrukturalnymi czy gospodarczymi. Ten element został przeprowadzony przez lokalne władze samorządowe, z uwzględnieniem opinii pracowników samorządowych, radnych, dyrektorów jednostek organizacyjnych (w tym szkół czy ośrodka pomocy społecznej) oraz członków zarządów jednostek pomocniczych (sołectw). W szczegółowym wytypowaniu obszarów dotkniętych szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych przyjęto następujące kryteria:

- Występowanie miejsc nasilonych problemów społecznych,
- Występujący regres gospodarczy (skutki przemian o charakterze gospodarczym), potencjał dla rozwoju gospodarczego,
- Zdegradowana infrastruktura i przestrzeń publiczna,
- Historia miejsca (dawne przeznaczenie); było duże znaczenie dla rozwoju lokalnego (tzw. *genius loci - duch miejsca*),

- Środowisko naturalne - jego zagrożenie lub potencjał jaki ze sobą niesie.

Metodologia prac nad wyodrębnieniem obszarów zdegradowanych prowadzona była w taki sposób, że uczestnicy wywiadów pogłębionych w oparciu o wiedzę praktyczną (znajomość terenu) wskazywali poszczególne ulice, kwartały, obszary o szczególnym nasileniu niekorzystnych zjawisk. Wynikiem tych prac było opracowanie listy ulic, przy których występują nasilone zjawiska z zakresu problemów społecznych.

Po zebraniu opinii stworzono wstępny zarys obszaru przeznaczonego do rewitalizacji (granice obszaru), po czym ponownie konsultowano uzyskane wyniki prac. Ten etap prac to obserwacje ilościowe. Polegały one na obserwacji lokalnej rzeczywistości i ilościowym odnotowywaniu zaobserwowanych obiektów danego rodzaju lub liczebności wystąpień danego zjawiska. W trakcie prac delimitacyjnych na tym etapie podzielono obszar miasta na równe kwartały.

Na tej bazie dokonano ostatecznego wyboru obszaru rewitalizacji. Przy ostatecznym wyborze kierowano się kluczową zasadą: *obszarem zdegradowanym jest obszar o dominującej funkcji mieszkaniowej*. Z tego względu do rewitalizacji wyznaczono obszar położony w centrum gminy Nędza, charakteryzujący się zwartą zabudową oraz przeznaczony do funkcji mieszkaniowej i usługowej.

Konsekwentnie przeprowadzona analiza pozostałych czynników, obejmujących sferę gospodarczą, środowiskową, przestrzenną i techniczną, również wykazała pilne potrzeby rewitalizacyjne. Wyodrębniony teren dotknięty jest w zaawansowanym stopniu degradacją społeczną. Zaproponowane kryteria delimitacji w zakresie sfery społecznej ujawniła niekorzystną kondycję obszaru.

W poniższej tabeli przedstawia się wskaźniki charakteryzujące wybrany obszar rewitalizacji z punktu widzenia jego powierzchni oraz liczby mieszkańców. Kalkulacja dotycząca udziału procentowego powierzchni oraz ludności obszaru rewitalizacji została obliczona dla następujących wartości bazowych. Liczba mieszkańców całej Gminy Nędza została przyjęta na poziomie 7 014 osób (dane na dzień 27 kwietnia 2017 r.), natomiast powierzchnia geodezyjna gminy zgodnie z danymi Urzędu Gminy w Nędzy wynosi 4 717 ha. Obszar rewitalizacji zamieszkuje 2 039 osób (ponad 29% mieszkańców). Powierzchnia obszaru przeznaczonego do rewitalizacji wynosi 291 ha, co stanowi 6,17% całkowitej powierzchni gminy.

Tabela 30 Wskaźniki obligatoryjne dla rewitalizacji w Gminie Nędza

Wyszczególnienie	Liczba ludności [2017r.]	Powierzchnia [ha]
Obszar całej Gminy Nędza	7 014	4 717
Obszar rewitalizacji Gminy Nędza	2 039	291
Wskaźnik dla Gminy Nędza [%]	29,07 %	6,17 %
Wskaźnik obligatoryjny [%]	30,00 %	20,00 %

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z wyliczeniem przedstawionym w tabeli powyżej wskazany obszar rewitalizacji nie obejmuje terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz nie jest zamieszkały przez więcej niż 30%

mieszkańców gminy. Wybrany obszar rewitalizacji jest gęsto zaludniony, zajmuje 6,17% powierzchni gminy Nędza i jest zamieszkały przez 29,07% mieszkańców.

Rewitalizacja jest kompleksowym procesem wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania, które przede wszystkim obejmują kwestie społeczne, a także gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne i środowiskowe. Rewitalizacja jako proces integrujący interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów i jest procesem wieloletnim. Z tego względu istotne jest właściwe wytypowanie obszaru zdegradowanego, a później obszaru rewitalizacji, aby można było konsekwentnie przeprowadzić planowane działania.

3.9 Analiza badań sondażowych

Na potrzeby opracowania *Programu Rewitalizacji Gminy Nędza na lata 2017-2023* przeprowadzono wśród mieszkańców gminy Nędza badanie sondażowe. Badanie służyło pozyskaniu opinii na temat rewitalizacji wyznaczonych terenów zdegradowanych w Gminie. Kwestionariusz ankietowy dostępny był w formie elektronicznej (ankieta on-line dostępna była pod adresem www.deltapartner.pl/webroot/ankiety/nedza) oraz w formie tradycyjnej (ankietę można było uzyskać i złożyć w Urzędzie Gminy w Nędzy).

Celem badania sondażowego było uzyskanie informacji od mieszkańców, które umożliwią opracowanie programu rewitalizacji i pozwolą na podjęcie działań zmierzających do pobudzenia mechanizmów rozwojowych, które sprawią, że nawet po zakończeniu interwencji, obszar będzie się nadal rozwijał. Niezbędnym elementem procesów rewitalizacyjnych jest prowadzenie działań o charakterze społecznym ukierunkowanym na mieszkańców

W badaniu sondażowym łącznie wpłynęło 108 szt. wypełnionych formularzy (w tym w formie papierowej 44 szt. a on-line 64 szt. Bardzo ważną okolicznością w zakresie badania sondażowego jest fakt, że uczestnicy sondażu wskazywali, który obszar powinien zostać podany rewitalizacji. Jednocześnie respondenci mieli możliwość zgłaszania dodatkowych obszarów lub propozycji korekt granic wyznaczonych terenów. Finalnie w badaniu sondażowym wzięło udział 108 osób, w tym 62 kobiet i 46 mężczyzn. Szczegółowy rozkład respondentów w badaniu sondażowym przedstawiony został w tabeli poniżej.

Tabela 31 Metryczka dotycząca badania sondażowego – rewitalizacja Gmina Nędza

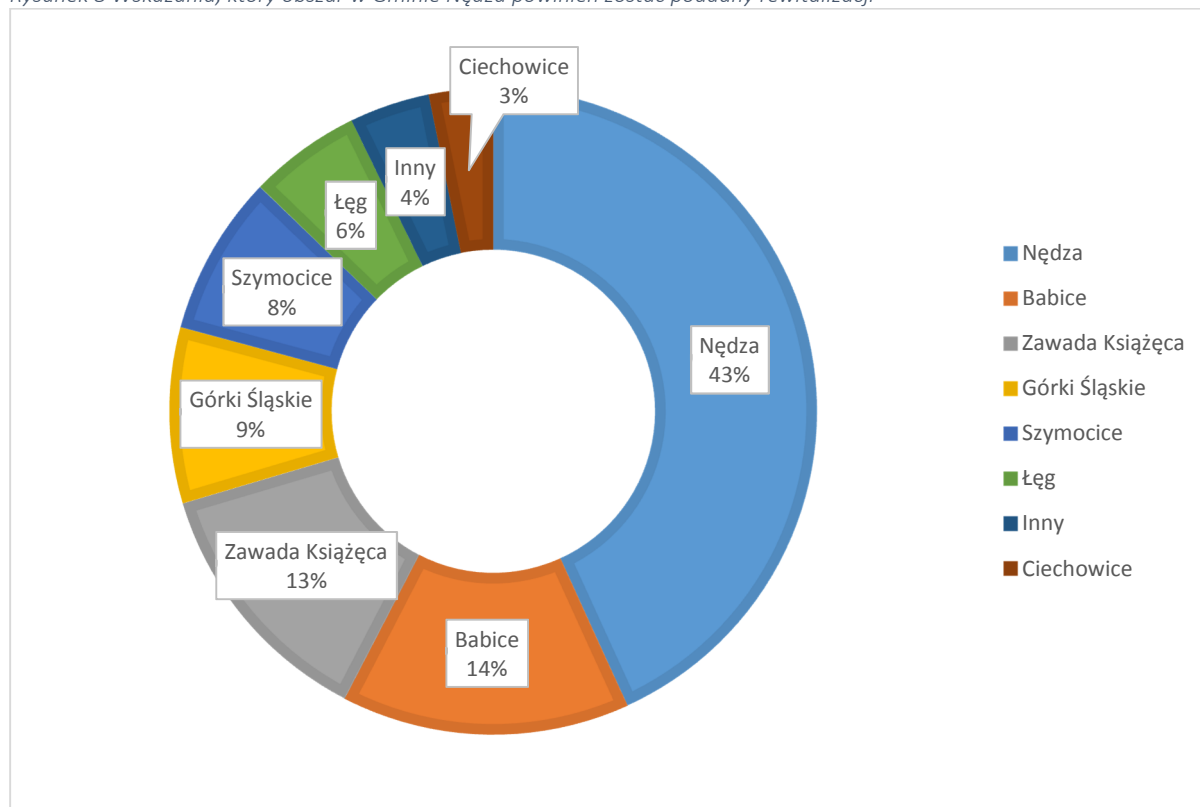
Czynnik	Liczba respondentów	Odsetek respondentów
Podział respondentów ze względu na płeć		
Kobieta	62	57,4%
Mężczyzna	46	42,6%
Podział respondentów ze względu na wiek		
16-25	27	25,0%

26-35	28	25,9%
36-45	26	24,1%
46-55	13	12,0%
56-66	11	10,2%
67 i więcej	3	2,8%
Podział respondentów ze względu na wykształcenie		
Wyższe	50	46,3%
Średnie, policealne, techniczne	36	33,3%
Zasadnicze zawodowe	15	13,9%
Gimnazjalne, podstawowe	5	4,6%
Podział respondentów ze względu na status na rynku pracy		
Pracujący	64	59,3%
Uczący się	26	24,1%
Inne	13	12,0%
Bezrobotny	5	4,6%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania sondażowego

Biorący udział w badaniu sondażowym mieszkańcy gminy Nędza w jednym z pierwszych pytań wskazywali, który z obszarów powinien być poddany rewitalizacji. Respondenci mieli do wyboru wskazane w metodologii delimitacji obszaru jednostki porównawcze. Spośród respondentów 43% wskazało, że obszarem rewitalizacji powinno być sołectwo Nędza. W drugiej kolejności sołectwo Babice – 14% wskazań. Stosunkowo dużo głosów uzyskało sołectwo Zasada Książęca (12,8%). Badanie sondażowe pokazało, że im wyższy poziom wykształcenia, tym większa aktywność społeczna. Największy odsetek odpowiedzi w sondażu został udzielony przez osoby z wyższym wykształceniem. Szczegółowy rozkład udzielonych odpowiedzi na pytanie dotyczący wskazania obszaru, który powinien być poddany procesowi rewitalizacji został przedstawiony poniżej.

Rysunek 8 Wskazania, który obszar w Gminie Nędza powinien zostać poddany rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania sondażowego

W badaniu sondażowym wskazano, że sołectwo Nędza oraz Babice winny być w największym stopniu poddane procesowi rewitalizacji. Wobec tego analizie poddano głosy, tylko i wyłącznie mieszkańców sołectwa Nędza oraz Babice. Analizując odpowiedzi można wywnioskować, że mieszkańcy sołectwa Nędza w najwyższym stopniu opowiadają się, za rewitalizacją właśnie ich miejscowości - 8 na 10 respondentów z tego sołectwa opowiada się za umiejscowieniem rewitalizacji właśnie w ich miejscowości. Z kolei 51,4% mieszkańców sołectwa Babice biorących udział w sondażu opowiada się za rewitalizacją właśnie w tym sołectwie. Sondaż pokazał, że mieszkańcy sołectw peryferyjnych do Nędzy, są w małym stopniu zainteresowani intensyfikacją działań inwestycyjnych i społecznych w centrum, preferując obszary poza sołectwem Nędza. W tym kontekście symptomatyczny jest jeden z postulatów wskazanych w badaniu sondażowym, który obrazuje tę zasadę: *policentryzacja poszczególnych miejscowości - skupienie oferty wokół miejscowości, nastawienie na samodzielność oferty kulturalno-sportowej i handlowej.*

Tabela 32 Wskazania obszaru rewitalizacji przez mieszkańców Nędzy i Babic

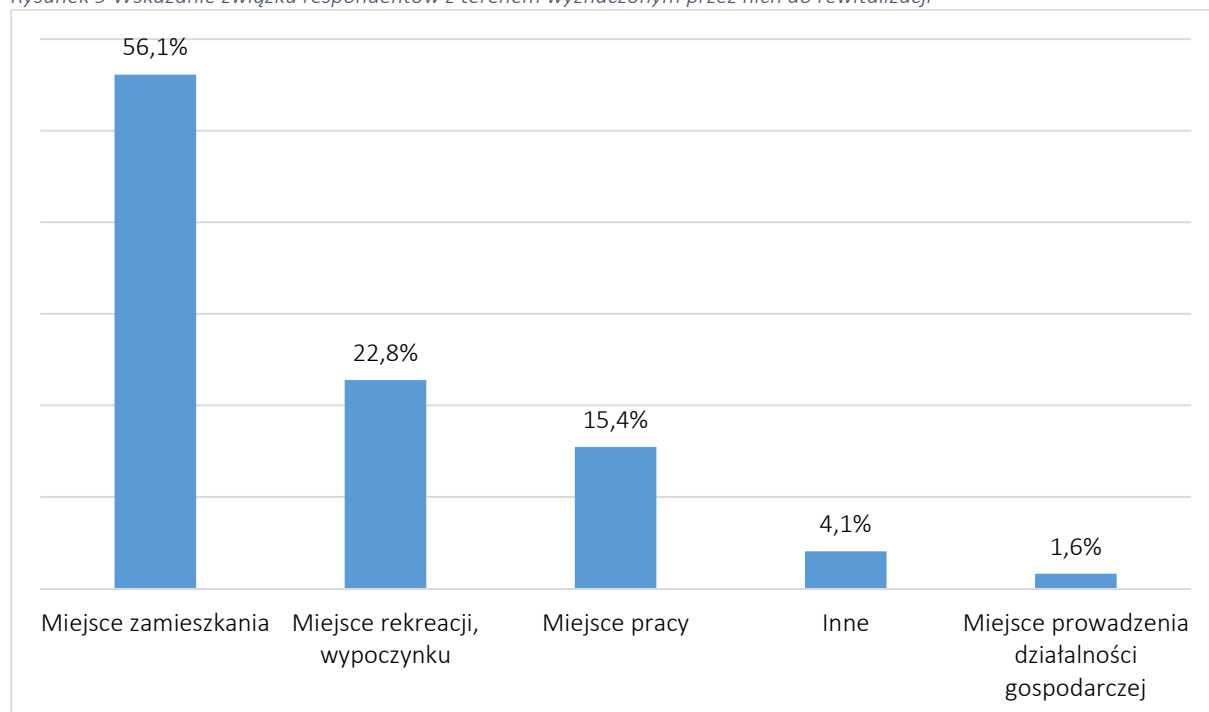
Wskazania mieszkańców sołectwa Nędza		Wskazania mieszkańców sołectwa Babice	
Nędza (siedziba urzędu gminy)	83,1%	Babice	51,4%
Babice	4,6%	Górki Śląskie	14,3%
Górki Śląskie	4,6%	Zawada Książęca	11,4%
Zawada Książęca	3,1%	Nędza (siedziba urzędu gminy)	8,6%

Ciechowice	1,5%	Szymocice	8,6%
Szymocice	1,5%	Ciechowice	2,9%
Łęg	1,5%	Łęg	2,9%
Inny	0,0%	Inny	0,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania sondażowego

Biorąc pod uwagę zależność respondentów z miejscem wyznaczonym przez nich do rewitalizacji, to ponad połowa z nich wskazuje, że jest to ich miejsce zamieszkania (56,1%). W następnej kolejności jest to miejsce rekreacji i wypoczynku (22,8%) oraz miejsce pracy (15,4%). Wniosek stąd, że w opinii mieszkańców celem rewitalizacji winna być poprawa jakości życia w miejscu zamieszkania. Jest to wyraźny sygnał dla władz gminy, że priorytetem dla mieszkańców jest miejsce zamieszkania i jego otoczenie.

Rysunek 9 Wskazanie związku respondentów z terenem wyznaczonym przez nich do rewitalizacji

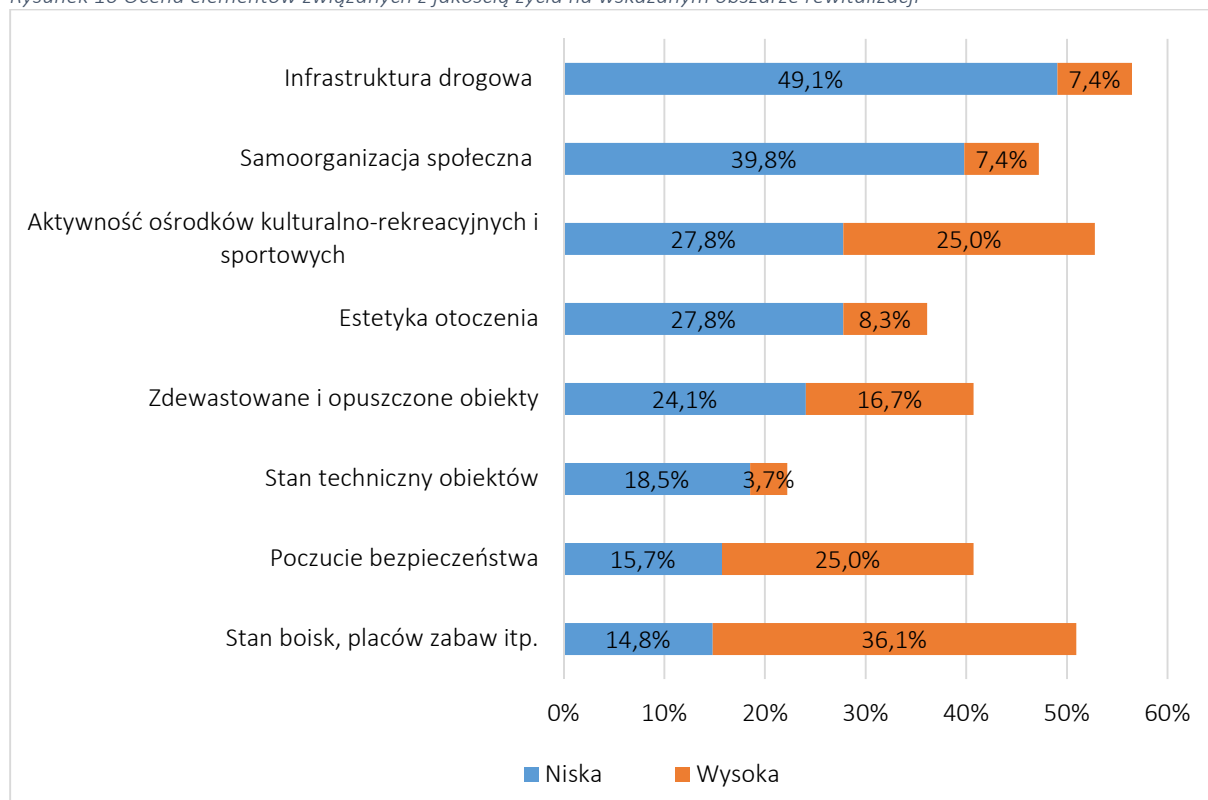
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania sondażowego

Badanie sondażowe służyło również do oceny poszczególnych elementów jakości życia na wytypowanym obszarze rewitalizowanym. Ocenie podlegało 8 elementów, poprzez które można określić poziom jakości życia.

Respondenci oceniali następujące czynniki: estetyka otoczenia, aktywność ośrodków kulturalno-rekreacyjnych i sportowych, poczucie bezpieczeństwa w okolicy, samoorganizacja społeczna i współpraca między mieszkańcami a władzami publicznymi, Infrastruktura drogowa oraz ciągi dla pieszych, stan techniczny obiektów, stan boisk, placów zabaw itp., zdewastowane i opuszczone obiekty. Respondenci oceniali każdy z czynników w trzystopniowej skali: niska, średnia, wysoka.

Poniżej na rysunku przedstawiono ocenę wskazanych elementów życia wśród wszystkich respondentów, w odniesiu do wskazanych do nich obszarów rewitalizacji. Respondenci bardzo negatywnie oceniają infrastrukturę drogową – blisko połowa z nich ocenia niekorzystnie ten aspekt. Mieszkańcy również bardzo słabo oceniają poziom samoorganizacji społeczna i współpracy między mieszkańcami a władzami publicznymi. Ten brak pozytywnej interakcji urząd-mieszkańiec negatywnie ocenia 39,8% respondentów. Mieszkańcy dobrze oceniają poczucie bezpieczeństwa oraz stan obiektów sportowych (boisk) oraz place zabaw.

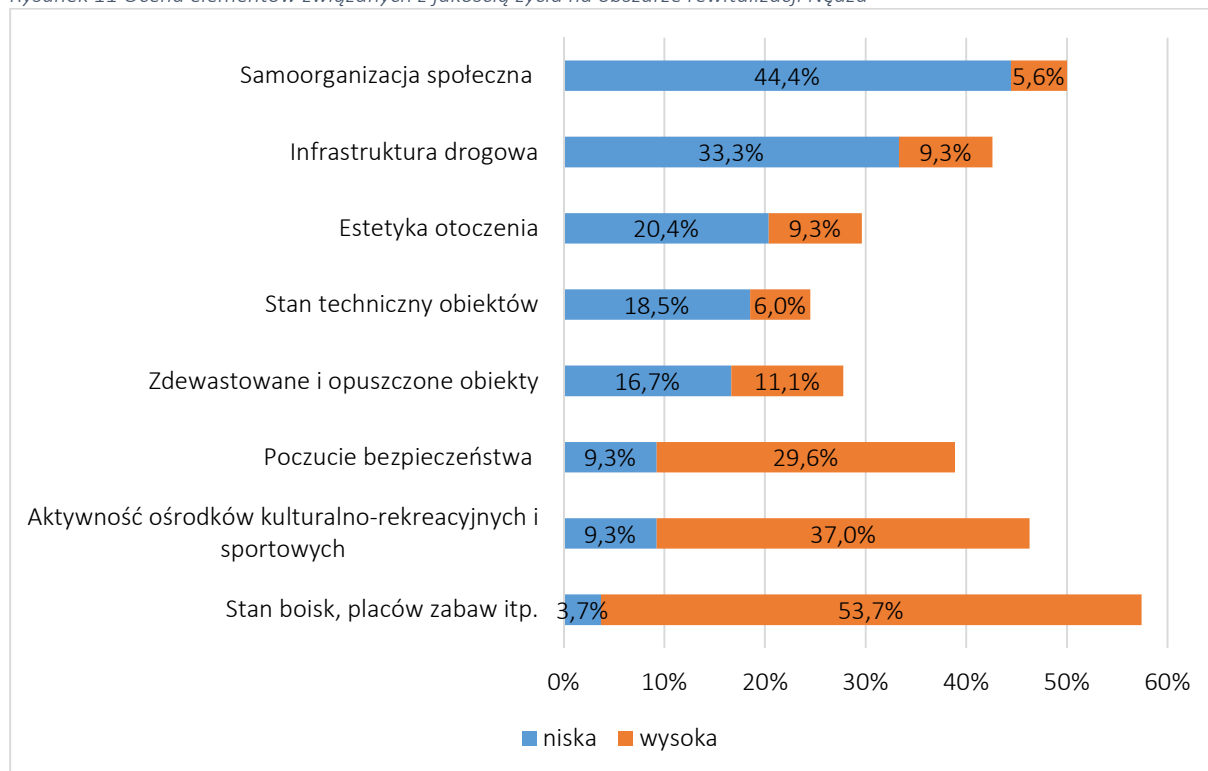
Rysunek 10 Ocena elementów związanych z jakością życia na wskazanym obszarze rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania sondażowego

Dla porównania poniżej zestawiono ocenę obszaru rewitalizacji Nędza przez mieszkańców, którzy ten obszar wskazali do działań rewitalizacyjnych. Wśród tych respondentów najkrytyczniej oceniana jest samoorganizacja społeczna i współpraca między mieszkańcami a władzami publicznymi - 44,4% negatywnych odpowiedzi. W następnej kolejności jest to zły stan infrastruktury drogowej oraz estetyka otoczenia. W kontekście negatywnych odpowiedzi bardzo ważne jest podjęcie szerokich działań na rzecz aktywności społecznej i budowy partnerstw na linii samorząd – organizacje pozarządowe – mieszkańcy. Ponadto ważne jest podjęcie wysiłku inwestycyjnego na rzecz budowy nowoczesnej infrastruktury służącej mieszkańcom do pracy i wypoczynku.

Rysunek 11 Ocena elementów związanych z jakością życia na obszarze rewitalizacji Nędza

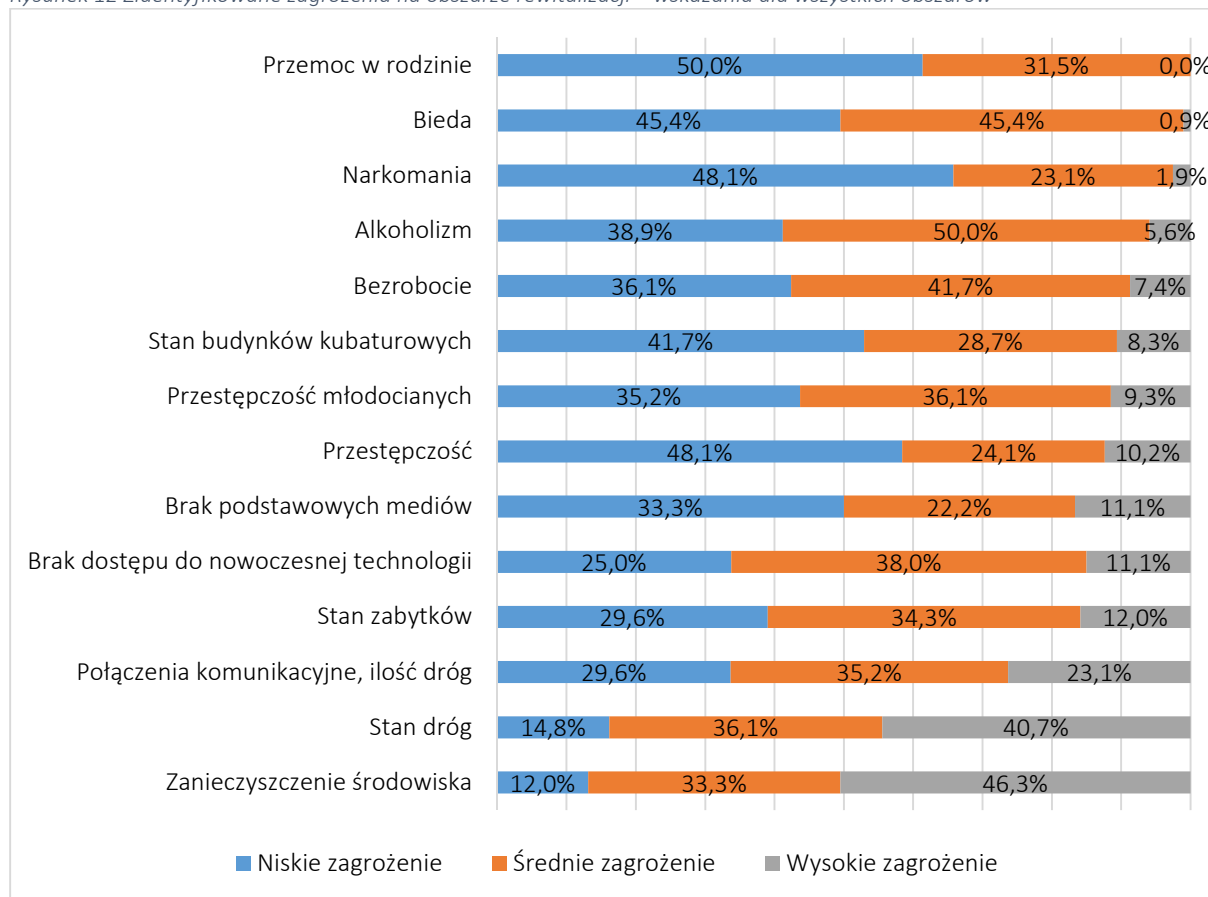

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania sondażowego

Wyznaczone obszary posiadają identyfikowane przez mieszkańców słabe strony. Spośród 14 ocenianych potencjalnych problemów poczesne miejsce zajmują te związane ze środowiskiem naturalnym i infrastrukturą. Ponad 40% respondentów negatywnie ocenia stan środowiska oraz infrastrukturę drogową. Jest to związane ze zjawiskiem niskiej emisji oraz brakiem kanalizacji sanitarnej w całej gminie. Może to budzić wątpliwość w kontekście faktu, że gmina Nędza posiada bardzo wysoki wskaźnik lesistości. Z problemów społecznych najbardziej zauważalnym jest przestępczość, w tym przestępczość młodocianych. Na dalszym planie jest bezrobocie, alkoholizm i narkomania.

Warto przy tej okazji również przytoczyć odpowiedzi respondentów wskazujące, że w danej dziedzinie nie identyfikuje się żadnego problemu. Otóż 21,3% respondentów wskazała, że nie widzi żadnego problemu związanego z brakiem podstawowych mediów. Z kolei 17,6% respondentów wskazało, że nie postrzega żadnego problemu ze stanem zabytków, a 17,6% dotyczące braku dostępu do nowoczesnych technologii.

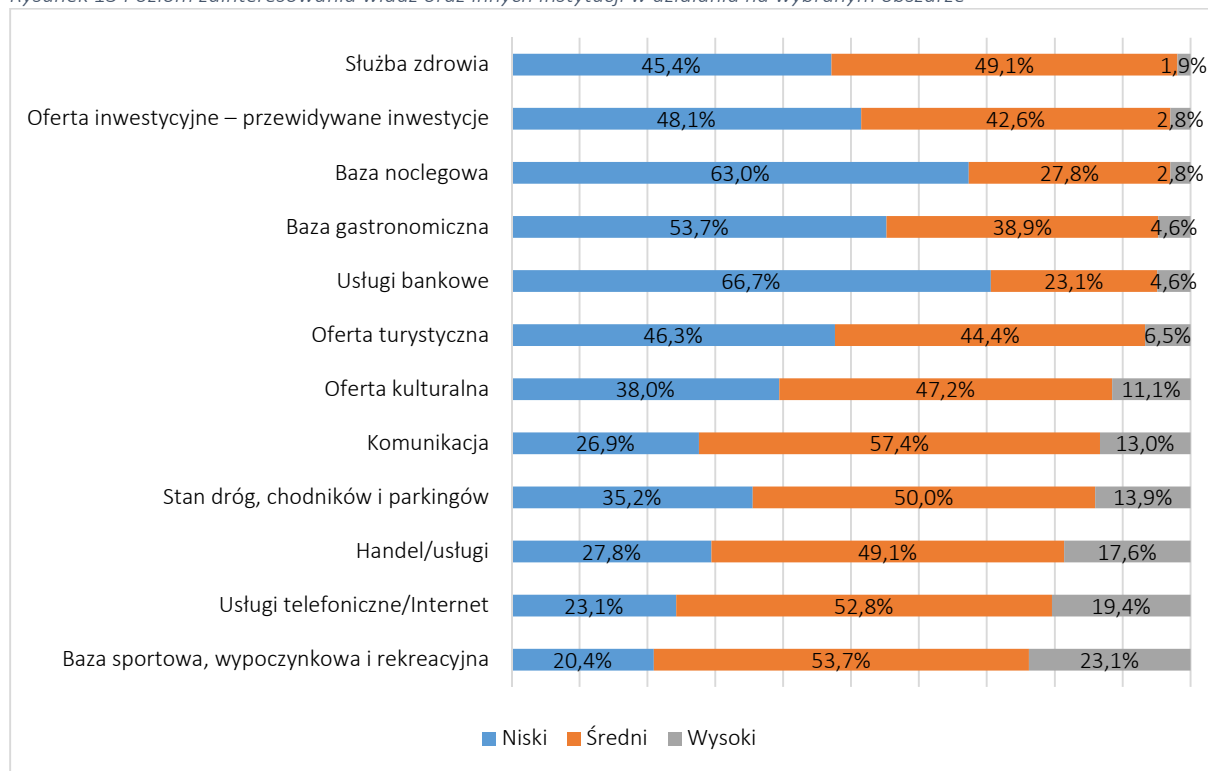
Rysunek 12 Zidentyfikowane zagrożenia na obszarze rewitalizacji – wskazania dla wszystkich obszarów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania sondażowego

Badanie sondażowe było również okazją do sprawdzenia opinii dotyczących zainteresowania władz lokalnych w poszczególne elementy mające wpływ na jakość życia w gminie. W opinii ankietowanych władze gminy Nędza interesują się przede wszystkim stanem bazy sportowej, wypoczynkowej i rekreacyjnej. Samorządowcy angażują się również z dziedzinę dróg, chodników, komunikacji. Jest to o tyle istotne, że respondenci za poważną barierę rozwojową wskazują niską jakość infrastruktury drogowej. Zaskakujące może być to, że respondenci zauważają duże zaangażowanie władz gminnych w dostępność do usług telefonicznych oraz internetu. Istotnie, nie jest to odczuwalny problem przez mieszkańców. 17,6% respondentów wskazało na wysoki poziom zainteresowania władz oraz innych instytucji w działania związane z handlem i usługami. Można to interpretować jako dbałość o rozwój przedsiębiorczości w gminie. Jest to zrozumiałe w kontekście bardzo niskiego bezrobocia w gminie. Szczegółowe odpowiedzi na zagadnienie związane z poziomem zaangażowania władz oraz innych instytucji w działania przedstawione zostały na poniższym rysunku.

Rysunek 13 Poziom zainteresowania władz oraz innych instytucji w działania na wybranym obszarze

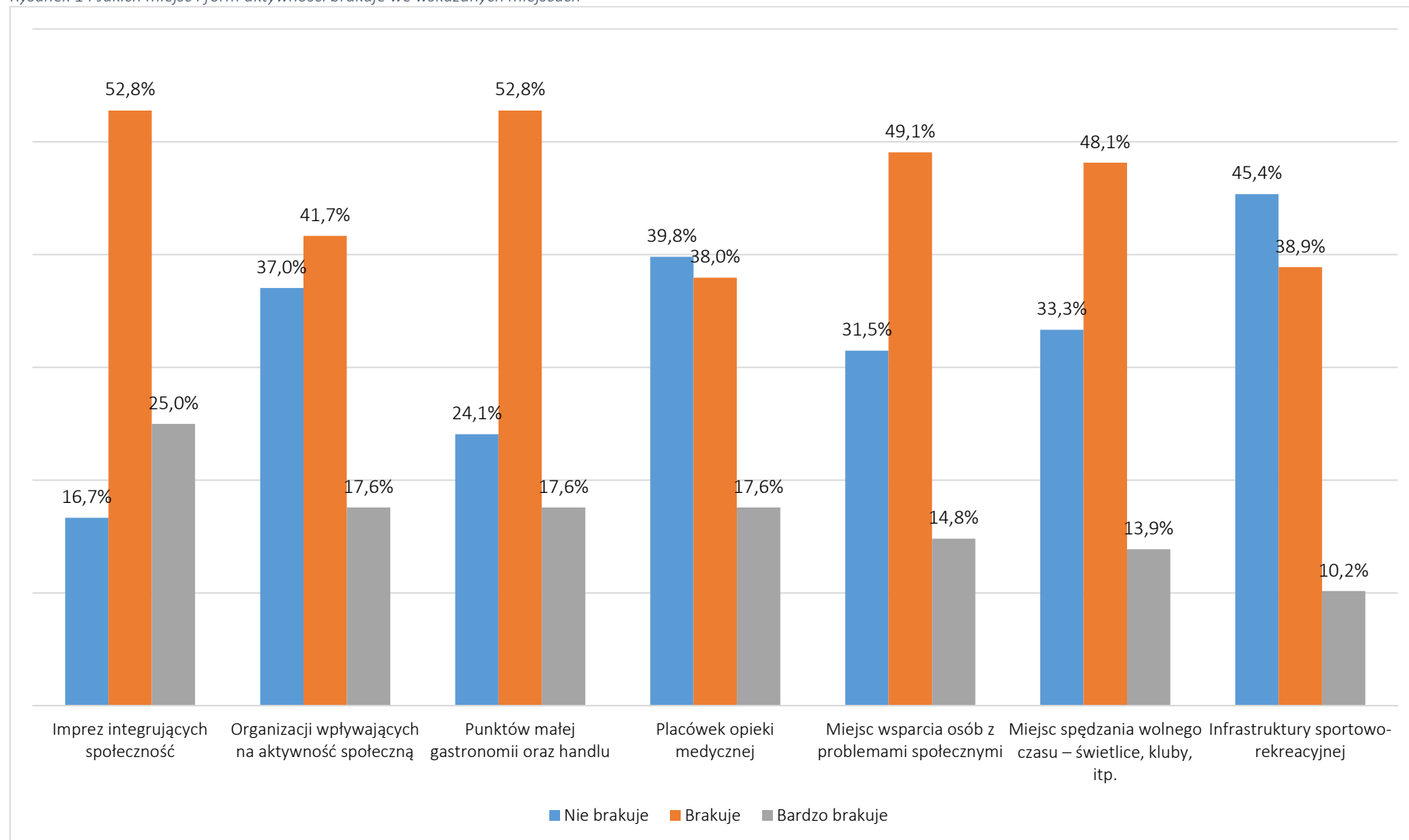

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania sondażowego

Ostatnie pytanie w badaniu sondażowym dotyczyło identyfikowania podstawowych deficytów w życiu społecznym w gminie Nędza. Sondaż pokazał, że aż 77,8% respondentów wskazuje na brak imprez integrujących społeczność lokalną. Z jednej strony w istocie jest to sygnał, że oferta kulturalna w gminie nie odpowiada wszystkim, z drugiej jednak może to być wynikiem braku odpowiedniej informacji w zakresie oferowanych imprez, wydarzeń czy przedsięwzięć.

Widoczny i odczuwalny jest również brak punktów małej gastronomii oraz handlu. 7 na 10 respondentów zidentyfikowało to jako problem. Mimo stosunkowo łatwego dojazdu do Rybnika czy Raciborza mieszkańcy oczekują rozwoju placówek handlowych i gastronomicznych w gminie. Odczuwalna dbałość władz gminy o stan infrastruktury sportowo-rekreacyjnej został zauważony przez mieszkańców. 45,4% respondentów wskazało, że nie jest to obszar szczególnych potrzeb i oczekiwań. W kontekście działań rewitalizacyjnych ważne jest ocena oczekiwań w zakresie działań przeciwdziałających problemom społecznym. Blisko 64% respondentów wskazało, że w gminie brakuje miejsc wsparcia osób z problemami społecznymi.

Rysunek 14 Jakich miejsc i form aktywności brakuje we wskazanych miejscach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania sondażowego

Mieszkańcy w badaniu sondażowym mieli również okazję do przedstawienia propozycji konkretnego projektu, przedsięwzięcia, które ich zadaniem w najlepszy sposób przyczyni się do zrewitalizowania wskazanego obszaru. Zdecydowanie dominowały te z zakresu infrastruktury. W gronie proponowanych przedsięwzięć miękkich mieszkańcy wskazywali na warsztaty, imprezy, festyny.

Tabela 33 Propozycje projektów rewitalizacyjnych z udziałem procentowym odpowiedzi

Propozycja projektowa
Progi zwalniające na drogach lokalnych w miejscach niebezpiecznych (zakręty, zwężenia dróg)
Dostęp do nowoczesnej technologii, place zabaw
Tak zwana 13 dzielnica, teren w okolicy torów kolejowych, dworca PKP, gdzie powszechnie znane są kradzieże węgla, bójki itp.
Rozszerzenie działań w okręgu kulturalnym oraz dostęp do technologii nowoczesne
Rozszerzenie działania w kierunku kulturalnym, więcej wycieczek, warsztatów i zajęć dla dzieci i młodzieży
Więcej warsztatów artystyczno-ruchowych
Promocja zdrowego stylu życia dla młodzieży, zachęty do spędzania czasu na podwórku w ruchu, aktywnie, bez komputerów, ale z piłką i w sportowym duchu. Można by wykorzystywać te miejsca na aerobik dla kobiet młodych, w średnim wieku i starszych.
Lepsze zagospodarowanie terenów żwirowni Babice
Brak kanalizacji, brak możliwości podłączenia do sieci gazowej
Brak miejsca spotkań; sali na imprezy rodzinne, świetlice dla mieszkańców Górek Śląskich
Brak połączenia autobusowego Górki Śląskie - Rybnik, Górki Śląskie - Racibórz
Katastrofalny stan środowiska, całkowity brak świadomości ludzi, na przestrzeni kilkunastu ostatnich lat absolutny brak aktywności ze strony władz samorządowych mających na celu poprawę jakości środowiska, brak programów wsparcia ograniczania niskiej emisji, brak funduszy na te cele, ale przede wszystkim brak zainteresowania ze strony władz
Brakuje miejsc do spędzania wolnego czasu na podwórku dla dzieci w wieku 10-16 lat, można by utworzyć w gminie Nędza kilka miejsc do jazdy na rolkach, deskorolkach, do jazdy na crossach, miejsc do golfa, do pogrania w badmintona. Stworzyć kompleks w różnych miejscach w gminie pod wspólną nazwą. Np. jedno miejsce na stadionie na ul. Sportowej inne miejsce w Babicach, może jeszcze w innym miejscu. Może w Nędzy w kilku ciekawych, widokowo, terytorialnie miejscach z możliwością bezpiecznego przemieszczania się dzieci i młodzieży. Może mogłaby być sezonowa wypożyczalnia hulajnóg i innego sprzętu. Mała gastronomia.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników badania sondażowego

Celem przeprowadzonego badania sondażowego było włączenie mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych z terenu gminy w proces rewitalizacji. Prócz pozyskania wiedzy empirycznej, co do potrzeb mieszkańców, sondaż miał na celu promocję i popularyzację rewitalizacji, jako ważnego elementu rozwoju lokalnego. Badanie sondażowe przeprowadzone wśród mieszkańców gminy Nędza pokazało zasadność podjęcia rewitalizacji wskazanego obszaru zdegradowanego. Biorąc pod uwagę wskazania mieszkańców biorących udział w sondażu, do najważniejszych przedsięwzięć rewitalizacyjnych na wskazanych obszarach powinny należeć:

- Wzmocnienie obszaru rewitalizacji w zakresie infrastruktury, zwłaszcza infrastruktury drogowej,

- Intensywne działania w zakresie przedsięwzięć, imprez integrujących społeczność,
- Zwiększenie aktywności ośrodków kulturalno-rekreacyjnych i sportowych,
- Wzmocnienie infrastruktura rekreacyjna, wypoczynkowa, sportowa; tworzenie punktów małej gastronomii oraz handlu,
- Zagospodarowanie zdewastowanych, zniszczonych i opuszczonych obiektów,
- Poprawa estetyki otoczenia.

Dla mieszkańców najważniejszą kwestią jest z jednej strony przeciwdziałanie kluczowym problemom społecznym (bezpieczeństwo, bezrobocie, alkoholizm), z drugiej tworzenie nowoczesnej infrastruktury dla spędzania wolnego czasu. Bardzo ważne jest również aktywizacja organizacji pozarządowych, zwłaszcza w zakresie tzw. rewitalizacji społecznej. Powodzenie procesu rewitalizacji zależy, więc będzie od harmonijnego doboru projektów infrastrukturalnych i przedsięwzięć społecznych.

3.10 Analiza pogłębiona obszaru rewitalizacji

Przeprowadzony proces delimitacji pozwolił na wyodrębnienie obszarów zdegradowanych, oraz finalnie pozwolił na wskazanie obszaru przeznaczonego do rewitalizacji. Na obszarze przeznaczonym do rewitalizacji w gminie Nędza zidentyfikowano stan kryzysowy, zarówno w aspekcie społecznym, jak i technicznym, środowiskowym i gospodarczym.

Tym samym spełniony został wymóg zawarty w *Wytycznych w zakresie rewitalizacji* dotyczący warunków, jakie powinien spełniać obszar zdegradowany i przeznaczony do rewitalizacji: *obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych (...) można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych.*

Wyznaczony do rewitalizacji obszar gminy Nędza, znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności ubóstwa, alkoholizmu oraz bezrobocia.

Ponadto na obszarze rewitalizowanym zidentyfikowano następujące problemy o charakterze:

- *gospodarczym* - w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej innowacyjności i kondycji lokalnych przedsiębiorstw
- *środowiskowym* - w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
- *przestrzenno-funkcjonalnym* - w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych,

- *technicznym* - w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Tabela 34 Bilans powierzchni dla obszaru rewitalizacji

Wyszczególnienie	Liczba ludności [2017r.]	Powierzchnia [ha]
Obszar całej Gminy Nędza	7 014	4 717
Obszar rewitalizacji Gminy Nędza	2 039	291
Wskaźnik dla Gminy Nędza [%]	29,07 %	6,17 %
Wskaźnik obligatoryjny [%]	30,00 %	20,00 %

Źródło: opracowanie własne

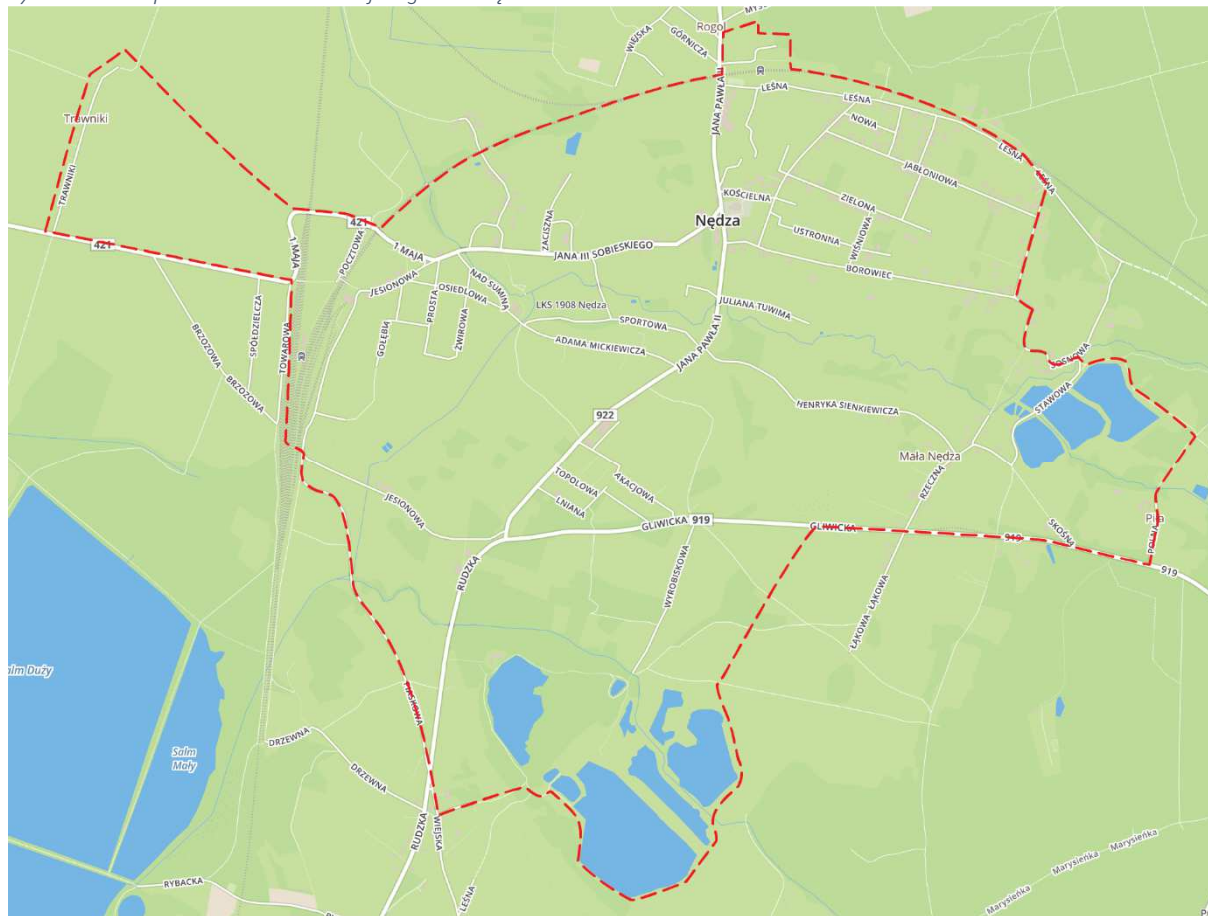
Szczegółowy proces delimitacji pozwolił na wyodrębnienie obszaru, którego rewitalizacja przyniesie optymalny pozytywny wpływ na cały obszar gminy. Gwarantuje to wybór obszaru o dominującej funkcji mieszkaniowej oraz gospodarczo-usługowej. Wytypowany obszar rewitalizacji w gminie Nędza obejmuje centrum sołectwa Nędza z granicami:

- od północy linia kolejowa;
- od południa tereny dawnej żwirowni,
- od zachodu ul. Pisakowa,
- od wschodu ul. Polna.

Obszar rewitalizacji zamieszkuje 2 039 osób (ponad 29,07% mieszkańców). Tereny wskazane do rewitalizacji wynosi 291 ha tj. 6,17% gminy.

Wyznaczony (zdelimitowany) obszar rewitalizacji jest terenem zwartym przestrzennie i architektonicznie. Obszar posiada jednolite granice, wyznaczone w głównym stopniu naturalnymi ciągami dróg, ścieżek lub cieków wodnych. Główną arterią komunikacyjną obszaru jest droga 922 ul. Jana Pawła II. Obszar cechuje gęsta zabudowa oraz dobra drożność komunikacyjną.

Rysunek 15 Mapa obszaru rewitalizacji w gminie Nędza

Źródło: Opracowanie własne

Mimo że obszar stanowi tak niewielką część gminy, występuje tu koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej.

Sfera społeczna

Pomoc społeczna

Dane liczbowe pokazują, że szczególną intensywność w zakresie udzielania pomocy społecznej na obszarze rewitalizacji w stosunku do liczby mieszkańców. Przy średniej dla gminy w zakresie liczby klientów ośrodka pomocy społecznej korzystających ze świadczeń wynoszącej 5,89%, wskaźnik ten dla obszaru rewitalizacji wynosi aż 9,75%. Podobna sytuacja dotyczy osób uzależnionych od alkoholu korzystających z pomocy ośrodka pomocy społecznej. Obszar rewitalizacji cechuje również wyższy niż średnia gminna odsetek osób mających status ofiary przemocy. Na 64 osób uznanych za ofiary przemocy, aż 22 to osoby zamieszkujące obszar rewitalizacji. Z powyższych danych wynika, że obszar rewitalizacji dotknięty jest w sposób szczególny problemami społecznymi.

Tabela 35 Liczbowe określenie problemów społecznych obszaru rewitalizacji w stosunku do całej gminy

Liczba mieszkańców	Liczba klientów ośrodka pomocy społecznej korzystających ze świadczeń ogółem	Osoby uzależnione od alkoholu	Liczba ofiar przemocy
--------------------	--	-------------------------------	-----------------------

Gmina Nędza	7 014	413	5	64
Obszar rewitalizacji	2 093	204	3	22
Ujęcie procentowe				
Gmina Nędza	100%	5,89%	0,07%	0,91%
Obszar rewitalizacji	29,07%	9,75%	0,14%	1,05%

Źródło: opracowanie własne

Niepełnosprawność to bardzo poważny problem społeczny, również dotyczący obszaru rewitalizacji. Podając za danymi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rybniku, w latach 2013-2016, 351 osób z terenu Gminy Nędza uzyskało decyzję przyznającą stopień niepełnosprawności, z tego 296 (84,9%) otrzymali mieszkańcy obszaru rewitalizacji.

Tabela 36 Osoby z prawomocnym orzeczeniem o niepełnosprawności z gminy Nędza i obszaru rewitalizacji

	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba przyznanych decyzji o niepełnosprawności (ogółem)	96	92	86	77
Liczba przyznanych decyzji o niepełnosprawności (obszar rewitalizacji)	81	78	71	66

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rybniku

Bezpieczeństwo

Bardzo istotnym elementem problemowym identyfikowanym w na obszarze rewitalizacji w sferze społecznej jest przestępczość, która w większości wynika w głównej mierze ze złej sytuacji materialnej rodzin i negatywnych wzorców rodzinnych. W roku 2016 Komisariat Policji w Kuźni Raciborskiej odnotował 35 przestępstw na terenie gminy. Największa liczba przestępstw została dokonana w sołectwie Nędza - 20 (z tego 18 na obszarze rewitalizacji). W porównaniu do liczby mieszkańców na terenie gminy wskaźnik liczby przestępstw wynosi 0,5%, a na obszarze rewitalizacji 0,86%.

W wyniku popełnionych przestępstw 64 osób zostało uznanych za ofiary przemocy. Spośród nich aż 25 to mieszkańcy sołectwa Nędza (w tym 23 to mieszkańcy obszaru rewitalizacji).

Tabela 37 Liczba przestępstw oraz liczba ofiar przemocy w 2016 r z podziałem na gminę i obszar rewitalizacji

	Liczba mieszkańców	Ogólna liczba przestępstw	Liczba ofiar przemocy
Gmina Nędza	7 014	35	64
Obszar rewitalizacji	2 093	18	23
Ujęcie procentowe			
Gmina Nędza	100%	0,50%	0,91%
Obszar rewitalizacji	29,07%	0,86%	1,10%

Źródło: opracowanie własne

Wskazane poniżej dane informują nas o liczbie zdarzeń w ruchu drogowym. W latach 2012-2016 liczba zdarzeń drogowych w gminie Nędza wyniosła 249, z tego 122 na obszarze rewitalizacji. Dla uzyskania pełnego obrazu skali zjawiska oraz wpływu na jakość życia postanowiono te dane przedstawić

w odniesieniu do liczby mieszkańców gminy i obszaru rewitalizacji. Ogólna liczba zdarzeń drogowych w stosunku do liczby mieszkańców gminy wyniosła 3,55%, a na obszarze rewitalizacji 5,83%. Obszar rewitalizacji jest szczególnie dotknięty problemami związanym z ruchem drogowym, zwłaszcza jego skutkami w odniesieniu do liczby zabitych.

Tabela 38 Liczbowe określenie problemów w zakresie bezpieczeństwa w ruchu drogowym 2012-2016

	Liczba zdarzeń w ruchu drogowym	Liczba wypadków	Liczba zabitych	Liczba rannych	Liczba kolizji
Gmina Nędza	249	29	3	37	220
Obszar rewitalizacji	122	11	2	10	113
Ujęcie procentowe					
Gmina Nędza	3,55%	0,41%	0,04%	0,53%	3,14%
Obszar rewitalizacji	5,83%	0,53%	0,10%	0,48%	5,40%

Źródło: opracowanie własne

Rynek pracy

Zjawisko bezrobocia to poza zagadnieniami bezpieczeństwa i ubóstwa podstawowy mierzalny miernik poziomu degradacji społecznej obszaru rewitalizacji. Analiza szczegółowa pokazała, że obszar rewitalizacji w gminie Nędza cechuje się wyższym poziomem bezrobocia (2,11% - gmina; 3,30% obszar rewitalizacji). Jednocześnie w 2016 roku 18 z 37 osób długotrwale bezrobotnych to osoby mieszkające na obszarze rewitalizacji. Władze gminy winny dołożyć wszelkich starań do wzrostu liczby miejsc pracy na tym obszarze.

Tabela 39 Liczba przestępstw oraz liczba ofiar przemocy w 2016 r z podziałem na gminę i obszar rewitalizacji

	Liczba mieszkańców	Bezrobotni	Długotrwale bezrobotni
Gmina Nędza	7 014	148	37
Obszar rewitalizacji	2 093	69	18
Ujęcie procentowe			
Gmina Nędza	100%	2,11%	0,53%
Obszar rewitalizacji	29,07%	3,30%	0,86%

Źródło: opracowanie własne

Obszar rewitalizacji cechuje się bardzo wysokim poziomem problemów społecznych. Na tym obszarze jak i na terenie gminy powinny być realizowane projekty nakierowane na wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. W grę wchodzi wszelkiego rodzaju przedsięwzięcia aktywizacyjne, podnoszące umiejętności mieszkańców. Należy też rozbudowywać ofertę usług publicznych dla osób niepełnosprawnych - zwłaszcza w zakresie rehabilitacji. Problemem jest również niski poziom integracji społecznej

Sfera środowiskowa

Sołectwo Nędza wyraźnie dzieli się na kilka części zdecydowanie różniące się swoim charakterem. Północną część sołectwa zajmują Lasy Rudzkie, czyli zwarty kompleks leśny należący do Lasów Państwowych i przez nie intensywnie gospodarowany. Centralna część sołectwa jest w mniejszym lub większym stopniu zurbanizowana, znajduje się tu centrum sołectwa z zabudową usługową, tereny kolejowe oraz tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej przedzielone gruntami ornymi. Pomędzy terenami zurbanizowanymi wije się dolina Suminy, z licznymi stawami, łąkami i zadrzewieniami o charakterze łągowym. Dolina Suminy jest bardzo cennym obiektem pod względem hydrograficznym, przyrodniczym i krajobrazowym, choć nie na całym przebiegu przez teren sołectwa. Na dość dużym odcinku jest ona zmeliorowana (centralna część sołectwa) i tu jej walory przyrodnicze nie są zbyt duże. Zasadniczym problemem obszaru rewitalizacji jest brak systemu kanalizacji sanitarnej. Ponadto diagnozowany jest problem niskiej emisji zwłaszcza w okresach grzewczych ze względu na wykorzystywanie niskiej jakości węgla przez mieszkańców.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Centralna część obszaru rewitalizacji jest właściwie pozbawiona jest większych walorów przyrodniczych. Występują tu dość jednorodne tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej lub zagrodowej przemieszane gruntami ornymi, które miejscami są jeszcze użytkowane, miejscami zaś podlegają ugorowaniu. Nie występują tu cenne elementy przyrodnicze, jak doliny cieków, wartościowe łąki czy interesujące zadrzewienia. Zachodnią część sołectwa (położoną na zachód od linii kolejowej Racibórz - Kędzierzyn-Koźle) położoną w dolinie Odry zajmują wielkopowierzchniowe grunty orne pozostające w uprawie.

Na obszarze rewitalizacji występują liczne strefy pośredniej ochrony konserwatorskiej, obejmującej: a) historyczny układ ruralistyczny wsi Nędza w typie ulicówki z kościołem parafialnym, budynkami towarzyszącymi oraz cmentarzem i budynkiem plebanii, b) zespół tzw. domów celnych z 1925 r. przy ulicy Mickiewicza - układ urbanistyczny usytuowanych na planie czworoboku budynków mieszkalnych i gospodarczych połączonych przewiązką, c) zespół budynków kolejowych wraz ze stacją PKP Nędza, budynki mieszkalne przy ulicy Pocztowej, budynki stacyjne przy ulicy Jesionowej oraz budynek lokomotywowni, d) zespoły budynków mieszkalnych - domów celnych z 1923 roku, przy ulicy Jesionowej, e) zespoły budynków mieszkalnych - domów celnych z 1924 roku, przy ulicy Dworcowej, f) zespół budynków dawnego folwarku Trawniki - zabudowę mieszkalną i gospodarczą z 2 poł. XIX i początku XX wieku, budynki mieszkalne (rządcówka, dawne czworaki, dwa budynki bliźniacze z lat 30-tych XX wieku) oraz budynki gospodarcze (stodoła, warsztaty, kuźnia, chlewnia i obora), g) historyczny układ ruralistyczny ulicy Rogol z zachowaną w dużym stopniu tradycyjną zabudową siedliskową z licznymi przykładami budownictwa mieszkalnego i gospodarczego z końca XIX i początku XX wieku;

W granicach sołectwa Nędza znajduje się fragment obszaru Natura 2000 Stawy Łęczczok PLH240010. Ostoja obejmuje kompleks 8 stawów o powierzchni od 2 do 90 ha (łącznie 247 ha), istniejących tu od XIII wieku.

Sfera techniczna

Najważniejszym niewykorzystanym potencjałem gminy jest kolejka wąskotorowa wraz z budynkami stacji. Jest to obiekt wpisany do rejestru zabytków Województwa Śląskiego, jako linia kolejki wąskotorowej Gliwice - Racibórz wraz z budynkiem stacji Mała Nędza z 1902 r. przy ulicy Gliwickiej 46, układem torów i budowlami inżynierskimi (Nr rejestru 1476/92 z dnia 01.03.1993 r.).

Wyniki badania sondażowego pokazały, że najkrytyczniej oceniana jest samoorganizacja społeczna i współpraca między mieszkańcami a władzami publicznymi - 44,4% negatywnych odpowiedzi. W następnej kolejności jest to zły stan infrastruktury drogowej oraz estetyka otoczenia. W kontekście negatywnych odpowiedzi bardzo ważne jest podjęcie szerokich działań na rzecz aktywności społecznej i budowy partnerstw na linii samorząd - organizacje pozarządowe - mieszkańcy. Ponadto ważne jest podjęcie wysiłku inwestycyjnego na rzecz budowy nowoczesnej infrastruktury służącej mieszkańcom do pracy i wypoczynku.

4. Analiza SWOT obszarów zdegradowanych

Analiza opisanych wcześniej zagadnień związanych z diagnozą, podjętych konsultacji społecznych i obserwacji w terenie wskazała na główne problemy występujące na podobszarach rewitalizacji. Warto zwrócić uwagę na fakt, że większość ze zjawisk kryzysowych powtarza się na każdym z wytypowanych terenów. Dlatego też podjęto decyzję o opracowaniu analizy SWOT wspólnej dla wszystkich podobszarów rewitalizacji. Analiza mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń w kontekście rewitalizacji przedstawiona została poniżej w formie tabelarycznej.

Tabela 40 Analiza SWOT obszaru rewitalizacji

Analiza SWOT	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> – Centralne położenie, dobry dostęp komunikacyjny, – Sąsiedztwo terenów leśnych, – Dynamiczny rozwój budownictwa jednorodzinnego, – Występujące w sąsiedztwie ośrodki wypoczynkowe, – Umiejętności samoorganizacyjne społeczeństwa 	<ul style="list-style-type: none"> – Szczególne nagromadzenie skali problemów społecznych – Duża liczba osób niepełnosprawnych, – Niski poziom bezpieczeństwa, – Wysoki poziom bezrobocia, zwłaszcza w zakresie długotrwałego bezrobocia, – Niski poziom integracji społecznej, brak inicjatyw sprzyjających samoorganizacji społeczności lokalnej, – Brak systemu kanalizacji sanitarnej obniżający standardy środowiska naturalnego oraz atrakcyjność inwestycyjną, – Zły stan dróg, brak chodników, – Brak ścieżek rowerowych, – Występowanie niezagospodarowanych przestrzeni publicznych, – Brak infrastruktury w zakresie świadczenia usług społecznych i zdrowotnych dla osób starszych, – Brak inicjatyw podnoszących umiejętności zawodowych – Zjawisko niskiej emisji
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> – Dziedzictwo przemysłowe województwa śląskiego (kolej wąskotorowa) – Rosnące zainteresowanie turystyką, – Pozyskiwanie zewnętrznych środków na kompleksową rewitalizację, – Profesjonalizacja sektora usług publicznych dedykowanych mieszkańcom, – Rozwój funkcji turystycznej, – Rozwój oraz kompleksowy zakres usług branży przemysłu rolnego, – Rozwój oferty usług rzemieślniczych. 	<ul style="list-style-type: none"> – Fragmentaryzacja działań skupiających się na interwencji rewitalizacyjnej, – Niedostateczna kwota środków przewidziana na rewitalizację w porównaniu do potrzeb, – Pauperyzacja (ubożenie) społeczeństwa, – Odływ ludzi młodych do ośrodków miejskich lub zagranicę, – Bariery architektoniczne, – Duże rozproszenie zabudowy, chaos przestrzenny.

Źródło: opracowanie własne

5. Wstęp do typologizacji działań w zakresie rewitalizacji

Po przeprowadzonej gruntownie delimitacji, do której wykorzystano różne narzędzia badawcze w pierwszej kolejności uzyskano dokładnie wyznaczony obszar rewitalizacji wraz z najważniejszymi problemami, z drugiej oczekiwania mieszkańców (uczestników badania sondażowego), co do stanu obszaru oraz oczekiwanych działań inwestycyjnych. Rewitalizacja to odnowa zdegradowanych przestrzeni w danej jednostce samorządu terytorialnego, prowadząca do rozwiązywania zdiagnozowanych problemów społecznych tych obszarów. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez wsparcie przedsięwzięć rewitalizacyjnych obejmujących m.in. zadania w zakresie głębokiej przebudowy i adaptacji zdegradowanych obiektów i obszarów, ukierunkowane w szczególności na poprawę, jakości korzystania z przestrzeni, likwidację izolacji obszarów problemowych oraz poprawę jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych, a pośrednio całej gminy. Inwestycje infrastrukturalne w zakresie rewitalizacji ukierunkowane są zawsze na rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów społecznych wzmocnią wysiłki na rzecz ograniczania koncentracji ubóstwa oraz wykluczenia społecznego mieszkańców obszarów rewitalizowanych. Pozwolą także na odnowę zdegradowanych przestrzeni gminnych przyczyniając się do wzmocnienia ich potencjałów rozwojowych.

Rewitalizacja winna zawsze przyczyniać się do zwiększenia aktywizacji społeczno-gospodarczej ludności zamieszkującej rewitalizowane tereny.

Proces rewitalizacji w Gminie Nędza będzie prowadzony we współpracy podmiotów reprezentujących wszystkie sektory życia społeczno-gospodarczego: podmiotów publicznych (na czele z samorządem gminy Nędza), lokalnych przedsiębiorców, osób prywatnych oraz organizacji pozarządowych. Rewitalizacja w gminie ma charakter kompleksowy, to znaczy, że w jej ramach prowadzony jest szereg wielowątkowych, wzajemnie uzupełniających się i wzmacniających działań, mających na celu wywołanie jakościowej pozytywnej zmiany na zidentyfikowanym obszarze. Działania dotyczące rewitalizacji obejmują zatem w głównej mierze zdegradowane obszary, zmierzające do wyrównywania społecznych różnic.

Poniżej w tabeli zaprezentowano matrycę możliwości jakie wynikają z zapisów RPO WS 2014 -2020 w zakresie rewitalizacji i potrzeb wynikających z przeprowadzonej diagnozy i opisu potrzeb dla obszaru rewitalizowanego. Warunkiem prawidłowego wytypowania inwestycji jest uzyskanie pełnej zgodności potrzeb z możliwościami jakie dają projekty w zakresie rewitalizacji współfinansowane ze środków Unii Europejskiej.

Tabela 41 Matryca możliwości i potrzeb w ramach rewitalizacji w Gminie Nędza

Typy projektów w ramach RPO WS 2014-2020 – infrastrukturalne	
–	Roboty budowlane (za wyjątkiem budowy nowych obiektów) w obiektach przemysłowych / powojkowych / popegeerowskich / pokolejowych wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia.

- Zagospodarowywanie przestrzeni miejskich, w tym roboty budowlane (za wyjątkiem budowy nowych obiektów) w obiektach wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia.
- Roboty budowlane (za wyjątkiem budowy nowych obiektów) w zdegradowanych budynkach wraz z zagospodarowaniem narzędzie umożliwiające rozwiązywanie problemów poprzez realizację zaplanowanych projektów, przyległego otoczenia

Typy projektów w ramach RPO WS 2014-2020 – społeczne

- Lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników,
- Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw,
- Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie,
- Ułatwianie dostępu do wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych,
- Wspieranie przedsiębiorczości społecznej,
- Inne – dotyczące grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Wskaźniki w programie rewitalizacji

WSKAŹNIKI REZULTATU BEZPOŚREDNIEGO RPO WS:

1. Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury (obligatoryjny).

WSKAŹNIKI PRODUKTU RPO WS:

1. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (obligatoryjny),
2. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych,
3. Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich (obligatoryjny).

Najważniejsze oczekiwania i opinie mieszkańców (badanie sondażowe)

Identyfikowane deficyty:

- Infrastruktura. Stan techniczny chodników i oświetlenia,
- Samoorganizacja społeczna,
- Aktywność ośrodków kulturalno-rekreacyjno-sportowych w gminie
- Usługi. Słaby dostęp do usług dla osób starszych,
- Rynek pracy. Brak możliwości znalezienia zatrudnienia,
- Oferta instytucji. Brak możliwości spędzania wolnego czasu, aktywność mieszkańców,

Identyfikowane potrzeby:

- Poprawa jakości środowiska naturalnego,
- Infrastruktura sportowo-rekreacyjna,
- Imprezy integrujące mieszkańców,
- Miejsca wsparcia osób z problemami społecznymi,
- Miejsca spędzania wolnego czasu,
- Kreowanie oferty dla młodzieży, osób wykluczonych, pobudzenie aktywności mieszkańców.

Najpilniejsze potrzeby gminy w ramach rewitalizacji (wyniki analizy)

SFERA SPOŁECZNA:

- Bezrobocie,
- Problemy społeczne (ubóstwo),
- Niski poziom rozwoju spółdzielczości socjalnej,
- Duża liczba osób niepełnosprawnych,
- Rosnąca liczba osób starszych, brak bazy do profesjonalnych usług społecznych
- Niski poziom integracji społecznej mieszkańców, niska samoorganizacja

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA:

- Niskie wykorzystanie zasobów przyrodniczych,
- Kolej wąskotorowa – niewykorzystany zasób dziedzictwa przemysłowego
- Niskie bezpieczeństwo w ruchu drogowym

SFERA ŚRODOWISKOWA:

- Niski poziom uzbrojenia w infrastrukturę liniową,

- Hałas i zjawisko niskiej emisji,
 - Niedostosowanie obiektów publicznych w zakresie gospodarki niskoemisyjnej,
- SFERA TECHNICZNA:
- Zły stan ciągów pieszych i jezdnych,
 - Brak ścieżek rowerowych,
 - Słabe wyposażenie obiektów rekreacyjnych,
- SFERA GOSPODARCZA:
- Brak nowych miejsc pracy,
 - Mała innowacyjność przedsiębiorstw,
 - Brak systemu informacji turystycznej,
 - Niski poziom rozwoju podmiotów ekonomii społecznej.

Źródło: opracowanie własne

6. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

W rozdziale prezentuje się założenia, które w perspektywie roku 2023 będą stanowiły rezultat procesu rewitalizacji na wybranym obszarze w Gminie Nędza. Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego wyznaczonego obszaru, którego poziom zdegradowania oraz funkcje jakie pełni w najwyższym stopniu odpowiadał postawionym kryteriom. Sama *wizja* to określenie pożądanego stanu docelowego tego obszaru, do jakiego dąży samorząd lokalny wraz ze społecznością lokalną oraz głównymi interesariuszami. Program Rewitalizacji jest dokumentem strategicznym o charakterze planistycznym i operacyjnym. Jednocześnie w związku z jego charakterem, zawartość treściowa wizji ściśle koresponduje z jednej strony z zapisami dokumentów programowych o charakterze lokalnym, z drugiej jest wynikiem wdrożonego procesu planowania rewitalizacji, i zrealizowanego zgodnie z reżimami związanymi z przepisami prawa, jak i wytycznymi Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego.

Wychodząc naprzeciw logicznej zasadzie powiązania kierunków rozwojowych zapisanych w programie rewitalizacji, z zapisami działań planistycznych już podjętych na poziomie gminy, punktem wyjścia dla planowania rozwoju obszaru rewitalizacji było w pierwszej kolejności oparcie się na zidentyfikowanych problemach o charakterze lokalnym. Następnie wyodrębniono i pogrupowano najpilniejsze potrzeby rozwojowe w ujęciu zarówno obszaru rewitalizacji, jak i całej gminy. Ponadto posłużyło się zapisami dokumentów strategicznych, w tym Strategią Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nędza na lata 2011-2020 oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nędza. Zabieg ten stanowił punkt wyjścia do realizacji prac planistycznych Programu Rewitalizacji, a w dalszej kolejności umożliwił wskazanie dwóch obszarów wpisujących się w uwarunkowania wynikające z wymagań i specyfiki działań rewitalizacyjnych. Z punktu widzenia założeń rewitalizacyjnych za kluczowe aspekty uważa się akcenty położone na czynnik ludzki (umiejętności miękkie, przedsiębiorczość, tym samym włączenie społeczne) oraz infrastrukturę techniczną i środowiskową, które podlegają istotnej koncentracji i natężeniu na wyznaczonym obszarze rewitalizacji.

Zaprezentowana poniżej wizja to rezultat przyszłej realizacji planowanych przedsięwzięć i projektów oraz baza umożliwiająca definiowanie celów strategicznych rewitalizacji oraz kierunków działań. Zawartość wizji jest wypadkową analizy eksperckiej, konsultacji społecznych i spotkań warsztatowych, na które zapraszano zaangażowane podmioty procesu oraz wszystkich mieszkańców gminy Nędza. Wizja stanu przyjętego obszaru rewitalizacji w perspektywie roku 2025 została zdefiniowana następująco:

Obszar rewitalizacji to miejsce, w którym udało się zniwelować problemy społeczne mieszkańców, a społeczność lokalna wykazuje duży stopień samoorganizacji, bogatego w wydarzenia integrujące mieszkańców.

Obszar rewitalizacji jest miejscem świadczenia profesjonalnych usług publicznych i programów przeznaczonych dla osób starszych, niepełnosprawnych, wykluczonych. Turystyka i rekreacja stanowi koło zamachowe dla niwelowania problemów osób bezrobotnych.

Obszar rewitalizacji to nowatorsko zmodernizowana i bezpieczna przestrzeń publiczna, wykorzystująca dziedzictwo przemysłowe i przyrodnicze; posiadająca mocne i trwałe więzi funkcjonalne z resztą gminy. Spełnione standardy ekologiczne wnoszą do działań rewitalizacyjnych element zrównoważonego rozwoju.

Rewitalizowany obszar stanowi doskonałą podstawę do rozwoju gospodarczego w oparciu o wysokie umiejętności mieszkańców. Perspektywy rozwojowe dla mieszkańców, otwarty i chłonny rynek pracy, wpływają na znaczną redukcję problemów społecznych.

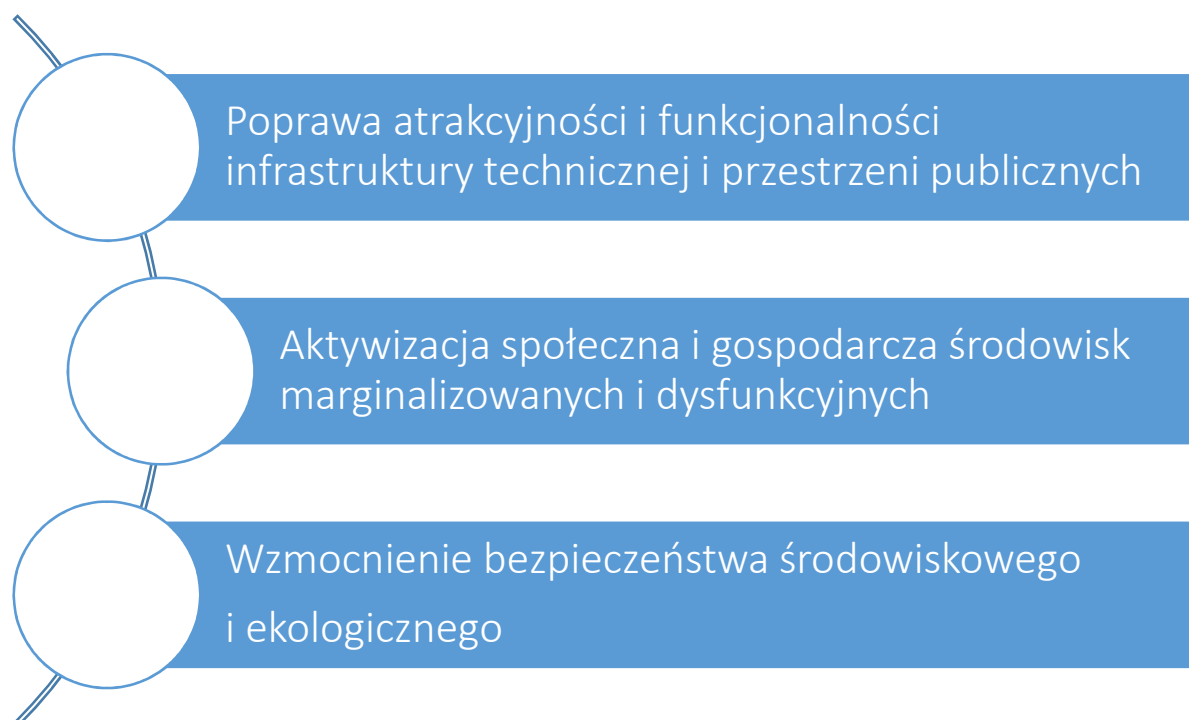
7. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań

W niniejszym rozdziale zaprezentowane zostały trzy cele rewitalizacji w Gminie Nędza o charakterze kierunkowym, które w istocie określają obszary szczególnego zainteresowania Gminy oraz wszystkich interesariuszy z punktu widzenia potrzeb wynikających ze szczegółowej diagnozy obszaru wsparcia. Biorąc pod uwagę operacyjny (programowy) charakter opracowania, niniejsza część ma wymiar porządkowy, syntetyzujący treści wyartykułowane w docelowej wizji obszarów po przeprowadzeniu rewitalizacji. Natomiast z drugiej stanowi wprowadzenie do części projektowej zaprezentowanej w kolejnym rozdziale. W związku z przyjętą logiką podrozdziału cele opracowane w sposób możliwie szeroki, uwzględniający kontekst lokalny. Opracowano dla nich zestaw dedykowanych kierunków działań.

Bazując na wiedzy pozyskanej w toku prac nad dokumentem oraz wyartykułowanymi oczekiwaniami wyznaczono następujący cel nadrzędny dla rewitalizacji w Gminie Nędza. *Celem nadrzędnym rewitalizacji jest wykorzystanie istniejących zasobów przyrodniczych i technicznych na rzecz wzbogacenia oferty rekreacyjnej i profesjonalnych usług społecznych dla mieszkańców.* To właśnie

wzrost liczby miejsc pracy, atrakcyjności dla przedsiębiorców bezpośrednio wpłynie na powodzenie procesu rewitalizacji. Na poniższej grafice zaprezentowano trzy filary Programu Rewitalizacji dla Gminy Nędza na lata 2017-2023. Nawiązują one pośrednio do celów strategicznych zapisanych w dokumentach strategicznych, jednakże zawierają również elementy właściwe ze względu na powodzenie planowanego procesu rewitalizacji. Cele rewitalizacji w gminie Nędza bezpośrednio nawiązują do zagadnień związanych z infrastrukturą techniczną, atrakcyjnością inwestycyjną, turystyką, środowiskiem i dziedzictwem kulturowym. Nie pominięte zostały relewantne kwestie społeczne, związane z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym.

Rysunek 16 Cele rewitalizacji Gminy Nędza

Źródło: opracowanie własne

Każdy z powyższych celów rewitalizacji w Gminie Nędza odpowiada na zidentyfikowane deficyty (słabe strony) obszarów kryzysowych przewidzianych do rewitalizacji. Równocześnie warto podkreślić, iż Program Rewitalizacji to narzędzie umożliwiające skuteczne wdrażanie części założeń planistycznych artykułowanych w już przyjętych dokumentach strategicznych. Poniżej prezentuje się wyznaczone cele strategiczne rewitalizacji wraz z odpowiadającym im słabymi stronami uzasadniającymi konieczność podjęcia działań w tym zakresie oraz dedykowane kierunki interwencji. Biorąc pod uwagę zdefiniowaną wizję, wyznaczone cele strategiczne rewitalizacji mają na celu ograniczenie skali występowania negatywnych zjawisk i procesów na obszarze rewitalizacji oraz wzmocnienie jego wewnętrznego potencjału, poprzez kompleksowe i zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, gospodarki, przestrzeni publicznej, dziedzictwa historycznego i środowiska naturalnego.

Cel strategiczny rewitalizacji 1.

Poprawa atrakcyjności i funkcjonalności infrastruktury technicznej i przestrzeni publicznych

Gmina Nędza posiada bardzo duży potencjał rozwojowy, zwłaszcza w dziedzinie turystyki. Dziedzictwo przyrodnicze i architektoniczne jest jednym z istotnych atutów, których właściwe wykorzystanie może przyczynić się do rozwoju społecznego i gospodarczego. Myślą przewodnią w pomyśle na rewitalizację Nędzy jest inteligentne wykorzystanie historycznego dziedzictwa materialnego (architektonicznego), które ze względu na brak środków finansowych nie przekłada się na atrakcyjność inwestycyjną. Kolej wąskotorowa, przedwojenny ośrodek wypoczynkowy w Szymocicach stanowią znaczną i niezagospodarowaną na cele społeczne i gospodarcze atrakcję. Ich rewitalizacja przyczyni się do zdobycia przez gminę przewagi konkurencyjnej w zakresie możliwości generowania ruchu turystycznego. Gmina posiada niewykorzystane budynki, które mogą być przeznaczone na działalność przeznaczoną dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Ważnym elementem jest również wzmocnienie jakości przestrzeni publicznej z wszechstronnym wykorzystaniem dla rozwoju dziedzictwa kulturowego i środowiskowego. W ramach tego działania konieczne jest wykonanie inwestycji uzupełniających związanych z infrastrukturą drogową, ścieżkami rowerowymi. Warunkiem osiągnięcia wszystkich celów rewitalizacyjnych w tym obszarze jest umiejętność wykreowania nowych produktów turystycznych - w oparciu o istniejące zasoby kultury materialnej, jaki i duchowej (znaczenie miejsca).

Powyżej sformułowany cel ma kluczowe znaczenie z punktu widzenia przeprowadzonej diagnozy oraz potrzeb artykułowanych przez mieszkańców. Zagadnienia związane ze sferą techniczną i funkcjonalno-przestrzenną to w istocie szereg zadań i przedsięwzięć inwestycyjnych warunkujących poprawę jakości życia oraz kompleksowość procesu rewitalizacji. Kształtowanie przestrzeni obszaru rewitalizacji zgodnie z wymaganiami ładu przestrzennego koncentruje się na zapewnieniu wysokiej dostępności i jakości infrastruktury technicznej i społecznej.

Poniżej prezentuje się cele szczegółowe i odpowiadające im kierunki działań rewitalizacyjnych.

1.1 Poprawa stanu technicznego budynków na obszarze rewitalizacji

- (1) Przebudowa, remont, modernizacja zdegradowanych budynków wraz z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z obiektem
- (2) Roboty restauratorskie i konserwatorskie budynków znajdujących się w rejestrze zabytków
- (3) Modernizacja zasobu komunalnego
- (4) Adaptacja budynków na cele społeczne

1.2 Rozwój infrastruktury społecznej ukierunkowanej na zaspokajanie różnych potrzeb mieszkańców

- (1) Rozwój infrastruktury kulturalnej

- (2) Rozwój infrastruktury edukacyjno-wychowawczej
- (3) Rozwój infrastruktury ochrony zdrowia i pomocy społecznej
- (4) Rozwój infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej

1.3 Rozwój infrastruktury technicznej służącej osiągnięciu celów rewitalizacji

- (1) Rozwój infrastruktury drogowej
- (2) Rozwój gospodarki wodno-ściekowej
- (3) Poprawa stanu zagospodarowania i jakości przestrzeni publicznych

Cel strategiczny rewitalizacji 2. Aktywizacja społeczna i gospodarcza środowisk marginalizowanych i dysfunkcyjnych

Wobec zdiagnozowanych problemów społecznych, do których w głównej mierze należą ubóstwo, bezrobocie, uzależnienia i niepełnosprawność w obrębie powyżej sformułowanego celu strategicznego istotnym wątkiem jest poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, poprzez przeciwdziałanie procesom wykluczenia społecznego, promocję integracji społecznej oraz poprawę dostępności specjalistycznych usług publicznych, programów aktywizacyjnych. Cele społeczne w znacznej części będą efektem synergii i zintegrowania projektów społecznych z projektami inwestycyjnymi. Najważniejszym elementem tego procesu będzie rozwój programów społecznych w zakresie usług zdrowotnych, aktywizacyjnych, edukacyjnych. Kluczowe z punktu widzenia powodzenia procesu rewitalizacji są przedsięwzięcia na rzecz integracji społecznej i wsparcia osób starszych. Poniżej prezentuje się cele szczegółowe i odpowiadające im kierunki działań rewitalizacyjnych.

2.1 Przeciwdziałanie procesom wykluczenia i marginalizacji społecznej

- (1) Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja zawodowa mieszkańców
- (2) Reintegracja społeczno-zawodowa grup i osób zagrożonych wykluczeniem
- (3) Podniesienie poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego

2.2 Rozwój usług społecznych na obszarze rewitalizacji

- (1) Rozwój usług kulturalnych
- (2) Rozwój usług edukacyjno-wychowawczych
- (3) Rozwój usług opiekuńczych
- (4) Rozwój usług zdrowotnych

Cel strategiczny rewitalizacji 3. Wzmocnienie bezpieczeństwa środowiskowego i ekologicznego

Położenie obszaru rewitalizacji w sąsiedztwie terenów prawnie niechronionych powoduje, że proces rewitalizacji powinien w sposób szczególny uwzględniać aspekty środowiskowe i ekologiczne. Problemem obszaru rewitalizacji jest brak systemu kanalizacji. Dużym zasobem obszaru rewitalizacji są tereny zielone (rekreacyjne). Ochrona i poszanowanie środowiska przyrodniczego oraz racjonalne korzystanie z zasobów naturalnych na obszarze rewitalizacji to bardzo ważny aspekt w kontekście wartości, jaką dla mieszkańców gminy stanowi środowisko naturalne. Warto podkreślić również wątki związane bezpośrednio z turystyką, jako ważnego filaru lokalnej gospodarki i rynku pracy. Biorąc pod uwagę fakt, że rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań oraz wzmacnianie lokalnych potencjałów w niwelowaniu problemów społecznych i gospodarczych, w Gminie Nędza zasadnym jest szczególne uwzględnienie ekologii i środowiska w planowaniu zrównoważonego rozwoju.

3.1. Ochrona i zachowanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych

- (1) Ograniczenie niskiej emisji
- (2) Podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców
- (3) Rozwój odnawialnych źródeł energii
- (4) Rozwój miejskich terenów zielonych

Rewitalizacja na wyznaczonym obszarze w gminie Nędza zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (a zwłaszcza kulturowych) i jest procesem wieloletnim (w latach 2017-2023), prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone będą w sposób spójny: wewnątrz (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnątrz (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).

8. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Program Rewitalizacji dla Gminy Nędza na lata 2017-2023 jest dokumentem strategicznym. Jego cechą charakterystyczną jest ujęcie poszczególnych działań w sposób kompleksowy, z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków EFRR, EFS, FS oraz innych publicznych lub prywatnych) tak, aby nie pomijać aspektu społecznego oraz gospodarczego lub przestrzenno - funkcjonalnego, technicznego, środowiskowego związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. Poniżej w tabeli przedstawiono projekty, które zostały zgłoszone do Programu Rewitalizacji Gminy Nędza podczas otwartego naboru projektów.

Tabela 42 Zestawienie projektów do Lokalnego Programu Rewitalizacji

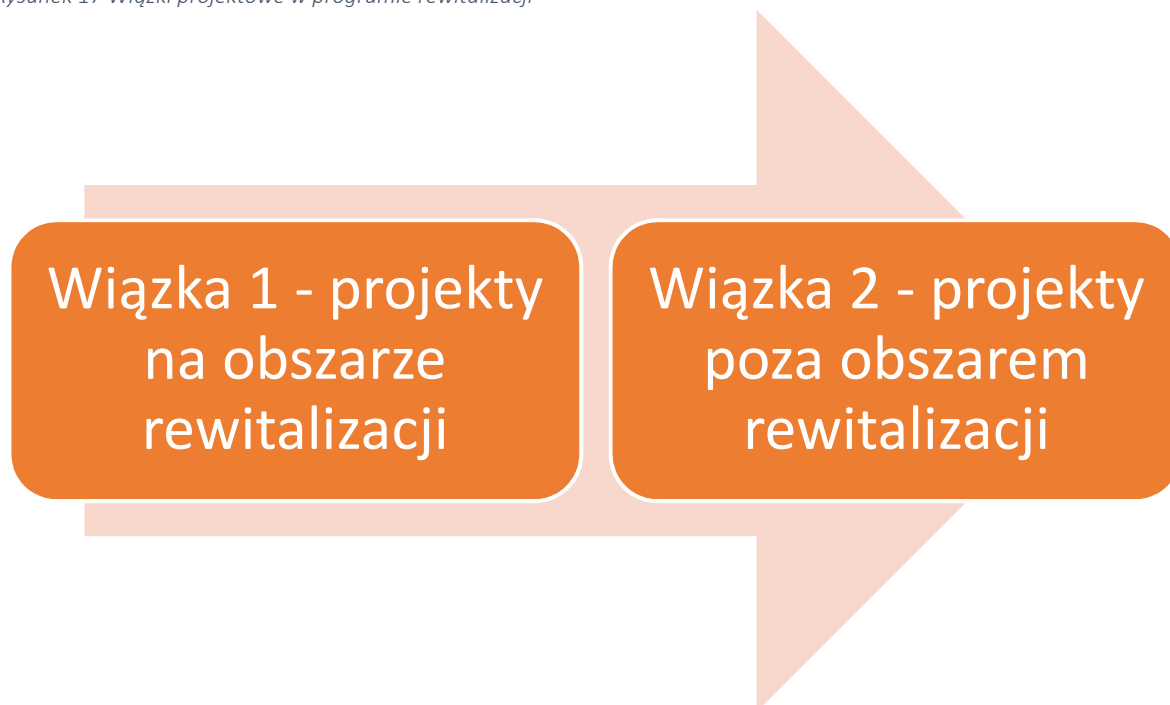
Lp.	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Typ projektu
1	Senior w akcji	Gminne Centrum Kultury w Nędzy	Społeczny, miękki
2	Zioła w glinie	Gminne Centrum Kultury w Nędzy	Społeczny, miękki
3	Adaptacja pomieszczeń w celu utworzenia centrum wypoczynku, rehabilitacji i rekreacji	Ludowy Klub Sportowy 1908 Nędza	Infrastrukturalny
4	"Łączymy pokolenia"- cykl imprez integracyjnych, festynów rodzinnych mających na celu integrację lokalnej społeczności i kultywowanie śląskich tradycji.	Ludowy Klub Sportowy 1908 Nędza	Społeczny, miękki
5	Rewitalizacja stacji kolei wąskotorowej w Nędzy	Fundacja EUROLOK	Infrastrukturalny
6	Zmiana funkcji budynku z mieszkaniowej na usługową w celu utworzenia miejsc pracy - I	Biuro Rachunkowe & Usługi BHP Anna Wyrobek-Gawron	Infrastrukturalny
7	Zmiana funkcji budynku z mieszkalnej na usługową w celu utworzenia miejsc pracy - II	DORBUD sc. Dorota Stuka & Zbigniew Stuka	Infrastrukturalny
8	Budowa Kanalizacji w aglomeracji Nędza	Gmina Nędza	Infrastrukturalny
9	Rekultywacja terenów poźwirowych w miejscowości Nędza	Gmina Nędza	Infrastrukturalny
10	Budowa transgranicznej ścieżki rowerowej Nędza- Pietrowice Wielkie- Velke Hostice	Gmina Nędza	Infrastrukturalny
11	Rewitalizacja Skweru w Centrum miejscowości Nędza	Gmina Nędza	Infrastrukturalny
12	Rewitalizacja zdegradowanego obszaru ośrodka Aquabrax celem stworzenia centrum integracyjno – wypoczynkowego w gminie Nędza	BRAX-TON R.J. Makulik Sp. J	Infrastrukturalny
13	Rewitalizacja zdegradowanego budynku na Dom Spokojnej Starości/Dom Aktywnego Seniora	BRAX-TON R.J. Makulik Sp. J	Infrastrukturalny
14	Rewitalizacja zdegradowanego obszaru ośrodka Aquabrax poprzez przebudowę infrastruktury sportowej (basenu) na rzecz wsparcia programu aktywizacji społecznej gminy Nędza	BRAX-TON R.J. Makulik Sp. J	Infrastrukturalny
15	Rewitalizacja zdegradowanego obszaru ośrodka Aquabrax – przebudowa budynku recepcji i socjalno-gospodarczego	BRAX-TON R.J. Makulik Sp. J	Infrastrukturalny
16	Akademia Własnego Rozwoju w gminie Nędza	BRAX-TON R.J. Makulik Sp. J	Społeczny, miękki
17	Organizacja międzypokoleniowych warsztatów edukacyjnych, szkoleń i kursów w oparciu o infrastrukturę ośrodka wypoczynkowego w Szymocicach	BRAX-TON R.J. Makulik Sp. J	Społeczny, miękki
18	Realizacja usług społecznych oraz programu aktywizacji społecznej dla społeczności lokalnej zamieszkującej obszary zdegradowane gminy Nędza	BRAX-TON R.J. Makulik Sp. J	Społeczny, miękki
19	Rehabilitacja i kompleksowa opieka nad osobami z gminy Nędza i powiatu raciborskiego	BRAX-TON R.J. Makulik Sp. J	Społeczny, miękki
20	Utworzenie w starej szkole w Ciechowicach domu Seniora oraz Muzeum Regionalnej Izby Pamięci Wsi Polskiej (w na piętrze budynku)	Gmina Nędza	Infrastrukturalny
21	Przystosowanie budynku szkoły do pełnienia funkcji domu Seniora oraz żłobka w Babicach	Gmina Nędza	Infrastrukturalny
22	Budowa oczyszczalni ścieków dla Gminy Nędza w miejscowości Ciechowice	Gmina Nędza	Infrastrukturalny
23	Razem łatwiej	Ludowy Klub Sportowy \"ZGODA\" Zawada Książęca	Infrastrukturalny

Źródło: opracowanie własne

Projekty w ramach programu rewitalizacji zostały wybrane w sposób zapewniający jak najszersze konsultacje ze społecznością lokalną, a zwłaszcza grupami interesariuszy. W ramach rewitalizacji wyznaczonego obszaru proponuje się realizację konkretnych projektów, zarówno inwestycyjnych, jak i społecznych. Jednakże z uwagi na charakter zgłaszanych projektów, ich miejsce realizacji podjęto decyzję o podziale wszystkich projektów na dwie grupy projektowe – realizowane na obszarze rewitalizacji i poza nim – ale mające bardzo duże znaczenie dla mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz

całej gminy. Z uwagi na charakter gminy - jej spójność społeczną i architektoniczną oraz występowanie problemów społecznych do programu rewitalizacji przyjęto projekty realizowane poza nim, ale mające kluczowe znaczenie dla zniwelowania problemów społecznych występujących na obszarze rewitalizacji.

Rysunek 17 Wiązki projektowe w programie rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

8.1 Fiszki projektów rewitalizacyjnych - wiązka 1

Poniżej przedstawiono fiszki projektowe dla wiązki projektowej nr 1 - projektów realizowanych na obszarze rewitalizacji. Fiszki stanowią wstępną koncepcję dla każdego z projektów. Szczegółowe rozstrzygnięcia zostaną zapisane w dokumentacji projektowej oraz w ewentualnych wnioskach aplikacyjnych.

Tabela 43 Fiszka projektowa nr 1

1. Nazwa projektu (tytuł)
Senior w Akcji
2. Nazwa wnioskodawcy (adres, tel., e-mail) i nazwa partnera
Gminne Centrum Kultury w Nędzy, ul. Strażacka 2- centum.nedza@gmail.com i partner: Gminna Biblioteka Publiczna w Nędzy, ul. Strażacka 2.
3. Krótki opis problemu, jaki ma rozwiązać realizacja projektu
Nasi seniorzy są zrzeszeni w Uniwersytecie III Wieku bardzo chętnie spotykają się na wykładach i ćwiczeniach lub by wymienić swoje doświadczenia i po prostu porozmawiać. Istnieje brak dostatecznego wyposażenia obiektów służących temu środowisku. Projekt, o którym mowa pozwoli doposażyć, unowocześnić, zmodernizować pomieszczenia, w których się spotykają, co wpłynie na rozszerzenie oferty skierowanej dla nich i poszerzy kręgi beneficjentów. Dzięki temu osiągniemy ilościowe i jakościowe korzyści.
4. Cel ogólny (cele) projektu

Celem projektu jest doposażenie infrastrukturalne istniejących obiektów kultury służących na potrzeby seniorów, co umożliwi realizowanie dodatkowych działań i wpłynie na aktywność społeczno-kulturalną seniorów, eliminację wykluczenia społecznego i dążenie do integracji w środowisku i międzypokoleniową.
5. Zakres realizowanego zadania
Zakup wyposażenia pomieszczeń niezbędnego do poszerzenia oferty spotkań
6. Miejsce realizacji projektu, adres
Gminne Centrum Kultury w Nędzy i Gminna Biblioteka Publiczna w Nędzy ul. Strażacka 2
7. Szacowana (orientacyjna) wartość projektu
44 500,00 PLN
8. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji
Ilość seniorów ciągle rośnie, integracja szczególnie samotnych i obniżenie progu wykluczenia społecznego jest koniecznością. Rezultatem będzie podniesienie, jakości spotkań i rozszerzenie oferty.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 44 Fiszka projektowa nr 2

1. Nazwa projektu (tytuł)
Zioła w glinie
2. Nazwa wnioskodawcy (adres, tel., e-mail) i nazwa partnera
Gminne Centrum Kultury w Nędzy, ul. Strażacka 2, 47-440 Nędza, centrum.nedza@gmail.com, tel. 518 840 822, oraz partner GBP w Nędzy
3. Krótki opis problemu, jaki ma rozwiązać realizacja projektu
Projekt „Zioła w glinie” polega na zorganizowaniu cykli wykładowo- warsztatowych dla społeczności lokalnej, mających na celu podtrzymanie zanikających zwyczajów, kultywowanie tradycji, rękodzieła które zwieńczą efekty w formie wystaw, publikacji, seminarium i wycieczki. Dotyczyć będą: ziołolecznictwa, garncarstwa, wikliniarstwa, haftu, bednarstwa, bursztyniarstwa, ikonografii, zegarmistrz itp.
4. Cel ogólny (cele) projektu
Integracja międzypokoleniowa poprzez organizowanie spotkań, wydarzeń kulturalnych
5. Zakres realizowanego zadania
Organizacja wykładów i warsztatów (prowadzący) – 12 500,00. Materiały na warsztaty: piec do ceramiki i narzędzia ceramiczne : 10 000,00 + inne 9 000,00 Efekty - wystawy, publikacja, seminarium - 5400,00 Wycieczka etnograficzna – 8 350,00
6. Miejsce realizacji projektu, adres
Gmina Nędza, Gminne Centrum Kultury w Nędzy
7. Szacowana (orientacyjna) wartość projektu
45 250 zł
8. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji
Chcemy poszerzać, kontynuować i promować współpracę międzypokoleniową w obszarze działań społeczno-kulturalnych związanych z tradycją. Odkąd w naszym domu kultury na stałe poza dziećmi zamieszkały osoby dorosłe i seniorzy wzrosło poczucie pełni odbiorczej potrzeb, zawitała nowa energia a wraz z nią nowe wyzwania związane z dopasowaniem oferty do oczekiwań. Bogactwo wiedzy i doświadczeń społeczności i starszyny naszej gminy pomaga w krzewieniu kultury i pogłębia poczucie odpowiedzialności za nasze wspólne dobro społeczne jakimi są kultura i tradycja. Nasze oczekiwania mają na względzie zdrowie na wielu płaszczyznach- psychicznej, fizycznej i duchowej mieszkańców naszej gminy. Na zakończenie każdego cyklu chcemy robić ankiety ewaluacyjne.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 45 Fiszka projektowa nr 3

1. Nazwa projektu (tytuł)
Adaptacja pomieszczeń w celu utworzenia centrum wypoczynku, rehabilitacji i rekreacji
2. Nazwa wnioskodawcy (adres, tel., e-mail) i nazwa partnera
Ludowy Klub Sportowy 1908 Nędza, ul. Sportowa 10 47-440 Nędza lksnedza@o2.pl
3. Krótki opis problemu, jaki ma rozwiązać realizacja projektu
Słabe możliwości aktywnego spędzania czasu, rekreacji i brak bazy noclegowej w naszej miejscowości.
4. Cel ogólny (cele) projektu
Przebudowa i adaptacja pomieszczeń w celu rozbudowy i doposażenia siłowni, utworzenie centrum odnowy dostawa i montaż sauny, adaptacja pomieszczeń pod pokoje noclegowe.
5. Zakres realizowanego zadania
Adaptacja pomieszczeń pod węzeł sanitarny, saunę i miejsce wypoczynku, rozbudowa istniejącej siłowni i doposażenie w sprzęty specjalistyczne do ćwiczeń. Adaptacja istniejących pomieszczeń wraz z wyposażeniem pod pokoje noclegowe z węzłem sanitarnym.
6. Miejsce realizacji projektu, adres
Budynek w Nędzy ul. Sportowa 10.
7. Szacowana (orientacyjna) wartość projektu
450 000 zł
8. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji
Pobudzenie aktywności mieszkańców, zwiększenie atrakcyjności rekreacyjno-wypoczynkowej naszej miejscowości. Poprzez utworzenie bazy noclegowej możliwość współpracy różnych organizacji z partnerami z innych miejscowości, a także zagranicznymi.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 46 Fiszka projektowa nr 4

1. Nazwa projektu (tytuł)
„Łączymy pokolenia”- cykl imprez integracyjnych, festynów rodzinnych mających na celu integrację lokalnej społeczności i kultywowanie śląskich tradycji
2. Nazwa wnioskodawcy (adres, tel., e-mail) i nazwa partnera
Ludowy Klub Sportowy 1908 Nędza, ul. Sportowa 10 47-440 Nędza lksnedza@o2.pl
3. Krótki opis problemu, jaki ma rozwiązać realizacja projektu
Spółeczność lokalna wykazuje słabą integrację wzajemną, a także z miejscem zamieszkania, znaczna część społeczności to nowi mieszkańcy naszej miejscowości. Można także zaobserwować zanikanie gwary śląskiej tradycji i obrzędów śląskich.
4. Cel ogólny (cele) projektu
Poprzez realizację projektu chcemy dotrzeć do możliwie największej grupy odbiorców, doprowadzić do zintegrowania lokalnej społeczności, przedstawić śląską gwarę i tradycje jako wartość historyczną którą należy pielęgnować i kultywować. Organizując festyny i pikniki rodzinne chcemy łączyć pokolenia, które wspólnie będą brały czynny udział w imprezach i wspólnie biesiadowały.
5. Zakres realizowanego zadania
1. Kiermasz świąteczny Bożonarodzeniowy - śląskie potrawy i ozdoby świąteczne, spotkanie z kołędą po śląsku.

2. Trzydniowy Festyn rodzinny 1-3 maj (Biesiada Śląska oraz Festiwal 3 kultur - polska-śląska-czeska) 3. Festiwal Potraw Śląskich.
6. Miejsce realizacji projektu, adres
Nędza ul. Sportowa 10 - stadion, hala sportowa.
7. Szacowana (orientacyjna) wartość projektu
150 000 zł
8. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji
Pobudzenie aktywności lokalnej społeczności, integracja mieszkańców. Wykorzystanie wiedzy i wiadomości ludzi starszych w celu przekazywania tradycji.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 47 Fiszka projektowa nr 5

1. Nazwa projektu (tytuł)
Rewitalizacja stacji kolei wąskotorowej w Nędzy
2. Nazwa wnioskodawcy (adres, tel., e-mail) i nazwa partnera
Fundacja EUROLOK ul. Gliwicka 46 47-440 Nędza NIP 6392011868 tel. 608333561 e-mail tomasz@starastacja.pl
3. Krótki opis problemu, jaki ma rozwiązać realizacja projektu
Zmniejszenie bezrobocia poprzez stworzenie nowych miejsc pracy, organizacja imprez integrujących miejscową społeczność, stworzenie miejsca spędzania wolnego czasu, uratowanie od zagłady zabytkowego obiektu i przywrócenie go do życia.
4. Cel ogólny (cele) projektu
Rewitalizacja stacji kolei wąskotorowej w Nędzy, organizacja imprez, zajęć dydaktycznych, warsztatów dla dzieci, młodzieży i seniorów (Uniwersytety Trzeciego Wieku) - ścisła współpraca z Gminnym Centrum Kultury w Nędzy, ze szkołami i przedszkolami. Stworzenie miejsca gdzie całe rodziny mogą spędzić miło i pożytecznie wolny czas.
5. Zakres realizowanego zadania
Kompleksowy remont budynku z przystosowaniem go do zadań wymienionych w punkcie 4, rewitalizacja peronu i torowiska wraz z całą infrastrukturą niezbędną do jego funkcjonowania.
6. Miejsce realizacji projektu, adres
Zabytkowa Stacja Kolei Wąskotorowej w Nędzy ul. Gliwicka 46
7. Szacowana (orientacyjna) wartość projektu
3 000 000 zł
8. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji
Projekt ma wpływ na wzrost atrakcyjności turystycznej obszaru, co przełoży się na wzrost liczby miejsc pracy. Ponadto funkcjonująca kolej będzie miała wpływ na rozwój lokalnych firm oraz wzrost ich przychodów. Miejsce to będzie służyć do realizacji projektów społecznych – głównie do dzieci i młodzieży oraz osób starszych.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 48 Fiszka projektowa nr 6

1. Nazwa projektu (tytuł)
Zmiana funkcji budynku z mieszkaniowej na usługową w celu utworzenia miejsc pracy - I
2. Nazwa wnioskodawcy (adres, tel., e-mail) i nazwa partnera

Biuro Rachunkowe & Usługi BHP Anna Wyrobek-Gawron, ul. Jana Pawła II 5 47-440 Nędza NIP: 639-173-21-46 anna@gawron.net.pl
3. Krótki opis problemu, jaki ma rozwiązać realizacja projektu
Remont i modernizacja zaniedbanego i niszczonego budynku w celu zmiany funkcji z mieszkalnej na usługową. Obecnie wynajmuję pomieszczenia do prowadzenia działalności gospodarczej, nowa lokalizacja pozwoliłaby mi rozszerzyć zakres świadczonych usług i stworzyć nowe miejsca pracy.
4. Cel ogólny (cele) projektu
Doprowadzenie niszczonego budynku do użyteczności, poprawa estetyki i wizerunku miejscowości (budynek znajduje się przy głównej ulicy Nędzy) jak również stworzenie nowych miejsc pracy.
5. Zakres realizowanego zadania
Wymiana pokrycia dachu (aktualnie jest eternit) wraz z ociepleniem: <ul style="list-style-type: none"> – remont i docieplenie ścian budynku – izolacja fundamentów i odwodnienie – wymiana stolarki drzwiowej i okiennej – przebudowa klatki schodowej – przebudowa ścian wewnętrznych – dobudowa pomieszczenia przeznaczonego na łazienkę i WC – założenie instalacji kanalizacyjnej – założenie instalacji c.o. wraz z piecem grzewczym – wymiana instalacji wodnej i elektrycznej
6. Miejsce realizacji projektu, adres
47-440 Nędza ul. Jana Pawła II 3
7. Szacowana (orientacyjna) wartość projektu
550 000 zł
8. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji
Rewitalizacja budynku, poprawa estetyki miejscowości, utworzenie nowych miejsc pracy

Źródło: opracowanie własne

Tabela 49 Fiszka projektowa nr 7

1. Nazwa projektu (tytuł)
Zmiana funkcji budynku z mieszkalnej na usługową w celu utworzenia miejsc pracy - II
2. Nazwa wnioskodawcy (adres, tel., e-mail) i nazwa partnera
DORBUD sc. Dorota Stuka & Zbigniew Stuka, ul. Sienkiewicza 11a 47-440 Nędza biuro@dorbudstuka.pl
3. Krótki opis problemu, jaki ma rozwiązać realizacja projektu
Modernizacja zdewastowanego budynku w centrum miejscowości w celu zmiany funkcji z mieszkalnej na usługowej, a poprzez to stworzenie miejsc pracy.
4. Cel ogólny (cele) projektu
Doprowadzenie do użyteczności budynku (kamienicy), co poprawi estetykę centrum miejscowości, a przede wszystkim zostaną utworzone miejsca pracy a tym samym wzrośnie zatrudnienie.
5. Zakres realizowanego zadania
<ul style="list-style-type: none"> – remont dachu, – remont elewacji budynku, – przebudowa ścian wewnętrznych, – wymiana stolarki okiennej i drzwiowej – dobudowa klatki schodowej,

<ul style="list-style-type: none"> – wymiana instalacji wod.-kan i elektrycznej, – wymiana instalacji co. wraz z wymiana źródła ciepła, – adaptacja terenu wokół budynku.
6. Miejsce realizacji projektu, adres
47-440 Nędza ul. Jana Pawła II 30
7. Szacowana (orientacyjna) wartość projektu
700 000 zł
8. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji
Rewitalizacja budynku i poprawa estetyki centrum miejscowości, utworzenie miejsc pracy i zwiększenie zatrudnienia.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 50 Fiszka projektowa nr 8

1. Nazwa projektu (tytuł)
Budowa Kanalizacji w aglomeracji Nędza
2. Nazwa wnioskodawcy (adres, tel., e-mail) i nazwa partnera
Gmina Nędza, Urząd Gminy Nędza, ul. Jana III Sobieskiego 5, 47-440 Nędza
3. Krótki opis problemu, jaki ma rozwiązać realizacja projektu
Uporządkowanie gospodarki wodno - ściekowej w Gminie Nędza
4. Cel ogólny (cele) projektu
Ochrona i poprawa jakości środowiska, cele ekonomiczne (umożliwienie rozwoju sektora przedsiębiorstw produkcyjno-usługowych oraz bazy rekreacyjno - wypoczynkowej, zwiększenie miejsc prac itd.) cele społeczne: poprawa konkurencyjności gospodarczej gminy poprzez zwiększenie jej atrakcyjności, podniesienie komfortu życia mieszkańcom, obniżenie obciążenia budżetów rodzinnych kosztami neutralizacji ścieków komunalnych), rozwój lokalnego rynku pracy itd.
5. Zakres realizowanego zadania
Budowa kanalizacji na terenie aglomeracji Nędza w pierwszej kolejności w miejscowości Ciechowice. Budowa kanalizacji w tej miejscowości jest niezbędna do zrealizowania wskaźników w związku z budową oczyszczalni ścieków i pozyskanymi dotacjami na ten cel. Następnym etapem jest budowa kanalizacji dla miejscowości Nędza. Na lata 2017-2023 przewiduje się budowę 28 km kanalizacji. Aglomeracja Nędza obejmuje także miejscowości Babice i Łęg i Zawada Książęca
6. Miejsce realizacji projektu, adres
Ciechowice, Nędza
7. Szacowana (orientacyjna) wartość projektu
28 000 000 zł
8. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji
Rezultatem będzie kilkaset gospodarstw podłączona do kanalizacji, cele rewitalizacji zostaną spełnione w zakresie ochrony środowiska

Źródło: opracowanie własne

Tabela 51 Fiszka projektowa nr 9

1. Nazwa projektu (tytuł)
Rekultywacja terenów poźwirowych w miejscowości Nędza
2. Nazwa wnioskodawcy (adres, tel., e-mail) i nazwa partnera

Gmina Nędza, Urząd Gminy Nędza, ul. Jana III Sobieskiego 5, 47-440 Nędza
3. Krótki opis problemu, jaki ma rozwiązać realizacja projektu
Po zaprzestaniu działalności wydobycia żwiru na terenie zdegradowanym należy przeprowadzić rekultywację terenu. Rekultywacja terenu rozwiąże problem nieestetycznych i niebezpiecznych wyrobisk po żwirowych na terenie gminy.
4. Cel ogólny (cele) projektu
Wzrost miejsc pracy, wzrost atrakcyjności miejscowości, integracja mieszkańców
5. Zakres realizowanego zadania
Tereny po zaprzestaniu wydobycia żwiru zostaną zrehabilitowane i zostanie im nadana funkcja rekreacyjno - sportowa. Projekt będzie obejmował budowę kompleksu sportowo rekreacyjnego: plaża, place zabaw dla dzieci, tory saneczkowe dla mieszkańców gminy Nędza, mieszkańców pobliskich miejscowości oraz turystów z zewnątrz.
6. Miejsce realizacji projektu, adres
Nędza
7. Szacowana (orientacyjna) wartość projektu
4 000 000 zł
8. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji
W wyniku rekultywacji żwirowni zostanie terenowi nadana funkcja rekreacyjno - sportowa. Inwestycja wpłynie na wzrost atrakcyjności miejscowości.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 52 Fiszka projektowa nr 10

1. Nazwa projektu (tytuł)
Budowa transgranicznej ścieżki rowerowej Nędza- Pietrowice Wielkie- Velke Hostice (w granicach obszaru rewitalizacji)
2. Nazwa wnioskodawcy (adres, tel., e-mail) i nazwa partnera
Gmina Nędza, Urząd Gminy Nędza, ul. Jana III Sobieskiego 5, 47-440 Nędza
3. Krótki opis problemu, jaki ma rozwiązać realizacja projektu
Budowa ścieżki poprawi atrakcyjność turystyczną miejscowości, poprawi bezpieczeństwo mieszkańcom korzystającym z komunikacji rowerowej, umożliwi szybsze przemieszczanie się mieszkańców z miejscowości Nędza do pobliskiego Raciborza. Budowa ścieżki wpłynie integrację między mieszkańcami z terenu powiatu raciborskiego oraz miejscowości przygranicznych po stronie czeskiej.
4. Cel ogólny (cele) projektu
Wzrost atrakcyjności miejscowości - powstanie nowych miejsc pracy.
5. Zakres realizowanego zadania
Budowa odcinków ścieżki wg opracowanego projektu w 2016 roku. Ścieżka na terenie Babic przebiega wzdłuż szlaku wąskotorówki obejmuje wzdłuż swojego przebiegu wszystkie atrakcje turystyczne, historyczne i przyrodnicze. Zaprojektowana jest w sposób ekonomiczny, uwzględnia aspekt ekologiczny oraz aspekt bezpieczeństwa.
6. Miejsce realizacji projektu, adres
Nędza, Babice
7. Szacowana (orientacyjna) wartość projektu
3 000 000 zł

8. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Wzrost turystów w gminie, wzrost bezpieczeństwa, poprawa życia mieszkańców, umożliwienie ekologicznego i ekonomicznego poruszania się na danym terenie.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 53 Fiszka projektowa nr 11

1. Nazwa projektu (tytuł)	Rewitalizacja Skweru w Centrum miejscowości Nędza
2. Nazwa wnioskodawcy (adres, tel., e-mail) i nazwa partnera	Gmina Nędza, Urząd Gminy Nędza, ul. Jana III Sobieskiego 5, 47-440 Nędza
3. Krótki opis problemu, jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Skwer w centrum gminy jest nieestetyczny, stanowi wizytówkę całej gminy. Ponadto skwer nie sprzyja nawiązywaniu kontaktów społecznych i integracji życia mieszkańców.
4. Cel ogólny (cele) projektu	Nawiązywanie kontaktów społecznych i wzrost integracji mieszkańców miejscowości Nędza.
5. Zakres realizowanego zadania	Przebudowa skweru, nadanie mu funkcji rekreacyjnej oraz charakterystycznego i szczególnego wyglądu dla miejsca stanowiącego centrum gminy.
6. Miejsce realizacji projektu, adres	Nędza
7. Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	1 000 000 zł
8. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wzrost integracji mieszkańców. Wzrost atrakcyjności miejscowości.

Źródło: opracowanie własne

8.2 Fiszki projektów rewitalizacyjnych - wiązka 2

Poniżej przedstawiono fiszki projektowe dla wiązki projektów realizowanych poza obszarem rewitalizacji, ale ze względu na znaczny wpływ na niwelowanie problemów społecznych mają kluczowy wpływ na powodzenie procesu rewitalizacji. Szczegółowe rozstrzygnięcia zostaną zapisane w dokumentacji projektowej oraz w ewentualnych wnioskach aplikacyjnych.

Tabela 54 Fiszka projektowa nr 12

1. Nazwa projektu (tytuł)	Rewitalizacja zdegradowanego obszaru ośrodka Aquabrax celem stworzenia centrum integracyjno – wypoczynkowego w gminie Nędza.
2. Nazwa wnioskodawcy (adres, tel., e-mail) i nazwa partnera	BRAX-TON R.J. Makulik Sp. J., ul. Rynek 13/5, 47-400 Racibórz, NIP: 639-16-69-459
3. Krótki opis problemu, jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Wskazany obszar do rewitalizacji cechuje szereg zjawisk o charakterze schyłkowym – zarówno w odniesieniu do zasobu materialnego – starej i zdegradowanej infrastruktury rekreacyjnej, jak i zjawisk o charakterze społecznym. Na podstawie analizy porównawczej oraz wizji lokalnych można jednak stwierdzić, iż nie są to co

prawda jedyne tego typu tereny w gminie, wymagające ukierunkowanych działań o charakterze kompleksowym, jednak skala niekorzystnych zjawisk społeczno-gospodarczych jest też znacząca na tle innych obszarów.

Należą do nich:

- brak szerszej współpracy w zakresie integracji społecznej,
- nieprzystosowanie społeczeństwa do zmian,
- niskie wykształcenie mieszkańców.

Tym samym obszar ten wykazuje „parametry kryzysu”, dotyczące wykluczenia społecznego, bezrobocia, ubóstwa, niskiego poziomu kapitału społecznego, marginalizacji grup mieszkańców i związanego z tym niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w następujących sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno – funkcjonalnej i technicznej.

Wnioskowany projekt odpowiada na zasadnicze trudnościami adaptacyjne w sferze społecznej:

- bezrobocie i nabytą bezradność, w tym dziedziczną,
- wysoki odsetek osób uzależnionych od pomocy społecznej,
- problemy rodzin na tle wykluczenia społecznego i ekonomicznego,
- niska adaptacyjność – spowodowana nierzadko brakiem innych perspektyw oraz oferty w zakresie aktywizacji,
- atomizacja społeczności lokalnej i brak inicjatywy w rozwiązywaniu problemów własnego otoczenia.

4. Cel ogólny (cele) projektu

Celem projektu jest stworzenie infrastruktury niezbędnej do realizacji programu integracji społecznej poprzez rewitalizację części ośrodka w Szymocicach. Przedmiotowy projekt wykorzystuje istniejącą bazę infrastrukturalną – zdegradowany ośrodek wypoczynkowy z budynkiem gastronomicznym i domki campingowe. Korzyści wynikające z realizacji projektu:

Inwestycja dotyczy kompleksowych działań mających na celu przywrócenie do życia zdegradowanego obszaru i nadanie mu nowej funkcji poprzez aktywizację społeczno-gospodarczą oraz stworzenie centrum sportowo-wypoczynkowo i integracyjnego.

5. Zakres realizowanego zadania

- 1) Przebudowa i rozbudowa budynku "małej gastronomii", który wybudowany został jeszcze w latach 50-tych ubiegłego wieku i nie spełnia dzisiejszych standardów od strony funkcjonalnej jak i estetycznej, na infrastrukturę dla potrzeb szkoleń i obsługi centrum caravanningu,
- 2) Rozbudowa i przystosowanie do całorocznego użytkowania domków campingowych znajdujących się na terenie ośrodka (obecnie funkcjonują tylko sezonowo), w tym wprowadzenie ekologicznego ogrzewania, prace termomodernizacyjne i adaptacja do możliwości wykorzystania w zimie,
- 3) Wykonanie robót budowlanych w zakresie zagospodarowania przestrzeni publicznej - przebudowa strefy spacerowo-piknikowej – wykonanie utwardzonych dojazdów do infrastruktury oraz terenów zielonych (w tym zapewnienie braku barier dla osób niepełnosprawnych), wykonanie stojaków na rowery oraz ławek, instalacje, w tym system monitoringu dla kamer zewnętrznych, instalacja elektryczna i oświetlenie oraz infrastruktura dla potrzeb caravanningu.

Ponadto planuje się uporządkowanie terenu w zakresie zieleni, realizacja urządzeń technicznych, a tym budowa słupków energetycznych na polu biwakowym i dla caravanningu.

Jako uzupełnienie powyższego – szerszego projektu - planowana jest również zmiana sposobu odprowadzania ścieków na infrastrukturę ekologiczną, tj. szambo samospalające.

Rozważana jest możliwość etapowania zadania poprzez realizację w pierwszej kolejności zadania 1), a następnie zadania nr 2 razem z zadaniem nr 3.

Zastrzega się, iż zakres rzeczowy projektu zostanie zweryfikowany po sporządzeniu dokumentacji projektowej.

6. Miejsce realizacji projektu, adres

47-440 Nędza ul. Gliwicka 37

Sołectwo Szymocice, obszar wiejski: Szymocice

7. Szacowana (orientacyjna) wartość projektu

3 600 000 PLN, w tym:

- zadanie nr 1: 600 000zł
- zadanie nr 2: 2 500 000zł (w tym system odprowadzania ścieków)

- zadanie nr 3: 500 000zł

Powyższa wartość stanowi szacunkowy koszt, który zostanie ostatecznie określony na etapie opracowywania dokumentacji projektowej z kosztorysem i określenia poszczególnych etapów realizacji zadania.

8. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Projekt przewiduje działania skupione na zdegradowanym obszarze, którego celem jest przywrócenie jego pierwotnego stanu i funkcji oraz znalezienie dodatkowego zastosowania (poprzez realizację działań społecznych i integracyjnych) oraz doprowadzenie do stanu, w którym wskazane obiekty będą wartościowe i funkcjonalne. Rewitalizacja w tym przypadku odnosi się do części gminy i obiektów budowlanych, które w wyniku przemian gospodarczych, społecznych, ekonomicznych i innych, utraciły częściowo swoją pierwotną funkcję i przeznaczenie. Planowana rewitalizacja w tym znaczeniu będzie zatem zespołem działań z zakresu budownictwa, planowania przestrzennego, ekonomii i polityki społecznej, których celem jest doprowadzenie do ożywienia, poprawy funkcjonalności, estetyki, wygody użytkowania i jakości życia w gminie Nędza.

Zgłaszany projekt odpowiada definicji rewitalizacji, realizowany będzie na obszarze, który wykazuje stan kryzysowy i posiada cechy projektu rewitalizacyjnego.

Monitoring realizacji zadań ujętych w programie będzie prowadzony przez cały okres trwania programu.

Szczegółowy zakres wskaźnika/wskaźników rezultatu zostanie jednak określony po przygotowaniu opracowań projektowych i uzyskaniu ostatecznych danych.

Rezultatem projektu będzie:

- liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury – 50 osób/rok,
- wzrost zatrudnienia w zrewitalizowanych obiektach – 3 osoby.

Wskazane wskaźniki będą weryfikowane przez raport sporządzony na podstawie prowadzonych statystyk.

Źródło: *opracowanie własne*

Tabela 55 Fiszka projektowa nr 13

1. Nazwa projektu (tytuł)
Rewitalizacja zdegradowanego budynku na Dom Spokojnej Starości/Dom Aktywnego Seniora
2. Nazwa wnioskodawcy (adres, tel., e-mail) i nazwa partnera
BRAX-TON R.J. Makulik Sp. J., ul. Rynek 13/5, 47-400 Racibórz, NIP: 639-16-69-459
3. Krótki opis problemu, jaki ma rozwiązać realizacja projektu
<p>Budowa Domu Spokojnej Starości/ Domu Aktywnego Seniora stanowi element systemu usług społecznych, przeciwdziałający marginalizacji osób starszych. Z obiektu będą korzystać zarówno mieszkańcy gminy Nędza, jak i społeczność całego Subregionu Zachodniego i regionu. Starzenie się populacji jest procesem nieuchronnym i nieodwracalnym, przynoszącym zapowiedź, rozległej i głębokiej transformacji systemowej we wszystkich sferach życia społecznego gminy. Jednym z kluczowych wyzwań, z jakimi będzie musiało zmierzyć się starzejące społeczeństwo będzie znaczny wzrost liczby osób, wymagających długoterminowej opieki zdrowotnej i specjalnych, ale też komfortowych warunków mieszkaniowych. Dłuższe życie będzie oznaczać życie w większej zależności.</p> <p>Aby umożliwić seniorom aktywność i integrację społeczną, niezbędne jest utrzymanie przez osoby starsze jak najdłuższego zdrowia i sprawności ruchowej. Zachowanie zdrowia jest więc warunkiem korzystania z zasobów związanych ze sportem, rekreacją, edukacją i kulturą, co może zapewnić ośrodek wypoczynkowy w Szymocicach z planowanym centrum odnowy biologicznej i rehabilitacji oraz planowana inwestycja.</p> <p>Współczesny senior boryka się z wieloma problemami, które wyznaczają bieg jego życia:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nieradzenie sobie z prozą życia codziennego, – brak akceptacji swojego losu, – brak czułości bliskich i miłości, – samotność, negatywny bilans życia. <p>Stąd konieczność realizacji wnioskowanej inwestycji w celu realizacji powiązanych i komplementarnych projektów społecznych.</p>
4. Cel ogólny (cele) projektu
Celem projektu jest stworzenie infrastruktury niezbędnej do realizacji programu aktywizacji społecznej i rehabilitacji dla ludności zamieszkującej rewitalizowany obszar w Gminie Nędza, w tym w szczególności osób

starszych. Przedmiotowy projekt wykorzystuje istniejącą bazę infrastrukturalną – zdegradowany ośrodek wypoczynkowy i klub jeździecki z istniejącymi budynkami.
 Powyższy cel zostanie zrealizowany poprzez przebudowę istniejącego budynku zlokalizowanego na terenie obecnego klubu jeździeckiego na dom spokojnej starości z szeroką bazą opiekuńczo – terapeutyczną oraz rekreacyjno – wypoczynkową.

5. Zakres realizowanego zadania

Przedmiotem projektu będzie utworzenie Domu Spokojnej Starości/Domu Aktywnego Seniora, w którym przebywać będą następujące grupy klientów:

1. Krótkoterminowi - przybywający na kurację, celem poprawy stanu zdrowia, sprawności fizycznej, psychicznej itp., w tym osoby po przebytych chorobach i niepełnosprawni,
2. Długoterminowi przebywający na stałe bądź na dłuższy okres czasu.

Każda z tych grup wymagać będzie określonych zasad pobytu, różnych programów, oraz standardów obsługi oraz wyposażenia.

Dom Spokojnej Starości będzie zaprojektowany, jako budynek parterowy lub wielopoziomowy o charakterze wspólnego domu.

Placówka spełniać będzie funkcje opiekuńcze i ułatwiające egzystencję ludziom starszym, w tym specjalizowała się będzie w sprawowaniu całodobowej kompleksowej opieki nad wszystkimi tymi osobami, które z racji wieku, ograniczonej sprawności fizycznej, bądź też z powodu choroby nie są w stanie zapewnić sobie samodzielnego życia w środowisku domowym i potrzebują stałego nadzoru lekarskiego, profesjonalnej pielęgnacji i rehabilitacji. Przedsięwzięcie przewiduje realizację obiektu dla około 80 pensjonariuszy, mieszkających na stałe w Domu Spokojnej Starości i pokrywających koszty utrzymania z emerytury.

Program budynku o powierzchni użytkowej około 2 000 m² przewiduje zespół pomieszczeń mieszkalnych (mieszkania 1-osobowe – około 20 szt. oraz 2-osobowe – około 10 szt.), gabinety lekarskie, zespół pomieszczeń kulturalnych, zespół żywieniowy, gastronomiczny (w tym kawiarenka), gospodarczy i administracyjny. Budynek będzie przystosowany do potrzeb osób starszych oraz osób niepełnosprawnych. Placówka wyposażona będzie również w pomieszczenia, w których można uruchomić również małą salę gimnastyczną dla organizacji zajęć sportowych (np. fitness, joga dla osób starszych).

W sąsiedztwie budynku przewiduje się również budowę i urządzenie parku rekreacyjnego wokół budynku z wydzieloną powierzchnią pod sad, ogród warzywny i kwiatowy.

„Ogród botaniczny” jest naturalną formą samodzielną aktywności ruchowej. Praca w ogrodzie polegałaby na planowaniu, hodowaniu i pielęgnowaniu drzew krzewów i kwiatów, a następnie organizowaniu wystaw i targów. Uzupełnieniem powyższego będzie infrastruktura rekreacyjna (w tym istniejący w sąsiedztwie basen) oraz planowane centrum odnowy biologicznej i rehabilitacji w ośrodku wypoczynkowym w Szymocicach.

Wszystkie projekty komplementarne, tj. centrum odnowy biologicznej i rehabilitacji, centrum integracji (domki campingowe i powierzchnia dla carawangu) z infrastrukturą basenową będą tworzyły jedną całość czyli tzw. miasteczko aktywnego seniora z bazą opiekuńczo – terapeutyczną oraz relaksacyjno – wypoczynkową.

Wyżej wymienione domki campingowe wraz z pozostałymi miejscami pozwolą również na dłuższy pobyt rodzin pensjonariuszy i innych odwiedzających.

Należy podkreślić, że wskazane miejsce pozwoli również na realizację działań z zakresu integracji międzypokoleniowej (projekt komplementarny – warsztaty międzypokoleniowe).

6. Miejsce realizacji projektu, adres

47 - 440 Nędza, ul. Boczna (na terenie obecnego klubu jeździeckiego)
 Sołectwo Szymocice, obszar wiejski: Szymocice

7. Szacowana (orientacyjna) wartość projektu

15 000 000 PLN

Powyższa wartość stanowi szacunkowy koszt, który zostanie ostatecznie określony na etapie opracowywania dokumentacji projektowej z kosztorysem.

EFRR: 6 750 000 PLN

środki prywatne - jako uzupełniający wkład własny

środki z innych źródeł – brak możliwości oceny źródła finansowania z uwagi na opóźnienia we wdrażaniu Inicjatywy JESSICA. Wnioskodawca rozważa jednak wspomniane źródło finansowania.

8. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Projekt przewiduje działania skupione na zdegradowanym obszarze, którego celem jest przywrócenie jego pierwotnego stanu i funkcji oraz znalezienie dodatkowego zastosowania (poprzez realizację działań społecznych i opieki nad osobami starszymi) oraz doprowadzenie do stanu, w którym obiekt ten staje się wartościowy i funkcjonalny.

Rewitalizacja w tym przypadku odnosi się do części gminy i obiektów budowlanych, które w wyniku przemian gospodarczych, społecznych, ekonomicznych i innych, utraciły częściowo swoją pierwotną funkcję i przeznaczenie. Planowana rewitalizacja w tym znaczeniu będzie zatem zespołem działań z zakresu budownictwa, planowania przestrzennego, ekonomii i polityki społecznej, których celem jest doprowadzenie do ożywienia, poprawy funkcjonalności, estetyki, wygody użytkowania i jakości życia w Szymocicach.

Monitoring realizacji zadań ujętych w programie będzie prowadzony przez cały okres trwania programu.

Szczegółowy zakres wskaźnika/wskaźników rezultatu zostanie jednak określony po przygotowaniu opracowań projektowych i uzyskaniu ostatecznych danych.

Rezultatem projektu będzie:

- liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury – 80 osób/rok,
- wzrost zatrudnienia w zrewitalizowanych obiektach – 10 osób.

Wskazane wskaźniki będą weryfikowane przez raport sporządzony na podstawie prowadzonych statystyk.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 56 Fiszka projektowa nr 14

1. Nazwa projektu (tytuł)
Rewitalizacja zdegradowanego obszaru ośrodka Aquabrax poprzez przebudowę infrastruktury sportowej (basenu) na rzecz wsparcia programu aktywizacji społecznej gminy Nędza
2. Nazwa wnioskodawcy (adres, tel., e-mail) i nazwa partnera
BRAX-TON R.J. Makulik Sp. J., ul. Rynek 13/5, 47-400 Racibórz, NIP: 639-16-69-459
3. Krótki opis problemu, jaki ma rozwiązać realizacja projektu
<p>Wskazany obszar do rewitalizacji cechuje szereg zjawisk o charakterze schyłkowym – zarówno w odniesieniu do zasobu materialnego – starej zdegradowanej i zabytkowej infrastruktury rekreacyjnej i sportowej, jak i zjawisk o charakterze społecznym. Na podstawie analizy porównawczej oraz wizji lokalnych można jednak stwierdzić, iż nie są to co prawda jedyne tego typu tereny w gminie, wymagające ukierunkowanych działań o charakterze kompleksowym, jednak skala niekorzystnych zjawisk społeczno-gospodarczych jest znacząca na tle innych obszarów.</p> <p>Należą do nich:</p> <ul style="list-style-type: none"> – brak szerszej współpracy w zakresie integracji społecznej, – nieprzystosowanie społeczeństwa do zmian, – niskie wykształcenie mieszkańców. <p>Tym samym obszar ten wykazuje „parametry kryzysu”, dotyczące wykluczenia społecznego, bezrobocia, ubóstwa, niskiego poziomu kapitału społecznego, marginalizacji grup mieszkańców i związanego z tym niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w następujących sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno – funkcjonalnej i technicznej.</p> <p>Wnioskowany projekt odpowiada na zasadnicze trudnościami adaptacyjne w sferze społecznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> – bezrobocie i nabytą bezradność, w tym dziedziczną, – wysoki odsetek osób uzależnionych od pomocy społecznej, – problemy rodzin na tle wykluczenia społecznego i ekonomicznego, – niska adaptacyjność – spowodowana nierzadko brakiem innych perspektyw oraz oferty w zakresie aktywizacji, – atomizacja społeczności lokalnej i brak inicjatywy w rozwiązywaniu problemów własnego otoczenia.
4. Cel ogólny (cele) projektu
Celem projektu jest stworzenie infrastruktury niezbędnej do utworzenia programu aktywizacji społecznej i rehabilitacji dla ludności zamieszkującej rewalizowany obszar w Gminie Nędza poprzez rewitalizację ośrodka w Szymocicach. Przedmiotowy projekt wykorzystuje istniejącą bazę infrastrukturalną – zdegradowany ośrodek wypoczynkowy z zabytkowym basenem i planowanym projektem komplementarnym polegającym na stworzeniu centrum odnowy biologicznej i rehabilitacji.

Zagospodarowanie przestrzeni publicznej wraz z rozbudową i przebudową obiektów, przyczyni się do niwelacji problemów zdefiniowanych w założeniach do programu rewitalizacji, w tym: wzrostu aktywności i integracji społecznej, rozwoju przedsiębiorczości, uporządkowania tkanki urbanistycznej i uporządkowania obszaru.

Korzyści wynikające z realizacji projektu:

Inwestycja dotyczy kompleksowych działań mających na celu przywrócenie do życia zdegradowanego obszaru i nadanie mu nowej funkcji poprzez aktywizację społeczno-gospodarczą. W wyniku realizacji przedsięwzięcia powstanie miejsce służące do prowadzenia różnorodnych działań (w ramach programu aktywizacji społecznej, zawodowej i wprowadzenia usług rehabilitacyjnych), przyczyniających się do poprawy dostępu do usług zapobiegających ubóstwu i wykluczeniu społecznemu mieszkańców zdegradowanego obszaru, integracji społeczno – gospodarczej mieszkańców, jak również do rozwoju przedsiębiorczości i miejsc pracy.

Zagospodarowanie terenu poprawi ofertę w zakresie spędzania wolnego czasu zarówno dla dzieci i młodzieży, jak i osób starszych (będących beneficjentami komplementarnego projektu związanego z utworzeniem Domu Spokojnej Starości/Domu Aktywnego Seniora i programów integracji społecznej).

5. Zakres realizowanego zadania

Projekt umożliwi stworzenie warunków mających na celu wdrożenie programu aktywizacji społecznej, w tym niwelację zidentyfikowanych problemów na rewitalizowanym obszarze oraz przyczyni się do objęcia wsparciem grupy docelowej w ramach projektów komplementarnych realizowanych z EFS.

Inwestycja obejmuje adaptację i przebudowę obiektów oraz terenów przyległych na cele rekreacyjne, sportowe, usługowe, rehabilitacyjne, związane z rozwojem lokalnej przedsiębiorczości.

Zakres zadania:

- modernizacja basenu, który został wybudowany w latach 30-tych ubiegłego wieku, w tym renowacja infrastruktury z nowoczesną przepompownią, filtracją i podgrzewaniem. Z uwagi na fakt, iż jest to jedyny basen na Śląsku o wymiarach olimpijskich 50 x 15 m, planowane jest prowadzenie działań edukacyjnych, w tym szkółki pływackiej dla dzieci i młodzieży z gminy Nędza we współpracy ze Szkołą Mistrzostwa Sportowego w Raciborzu (zaplecze dydaktyczne), która posiada profil pływacki. Ponadto dla osób starszych zostanie stworzona możliwość przeprowadzania zajęć rehabilitacyjnych w ramach hydroterapii.

6. Miejsce realizacji projektu, adres

47-440 Nędza, ul. Gliwicka 37

Sołectwo Szymocice, obszar wiejski: Szymocice

7. Szacowana (orientacyjna) wartość projektu

16 000 000 PLN

Powyższa wartość stanowi szacunkowy koszt, który zostanie ostatecznie określony na etapie opracowywania dokumentacji projektowej z kosztorysem.

Zastrzega się możliwość podziału inwestycji na etapy.

Potencjalne źródła finansowania:

EFRR: 7 200 000 PLN

środki prywatne- jako uzupełniający wkład własny

środki z innych źródeł – brak możliwości oceny źródła finansowania z uwagi na opóźnienia we wdrażaniu Inicjatywy JESSICA. Wnioskodawca rozważa jednak wspomniane źródło finansowania.

8. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Projekt przewiduje działania skupione na zdegradowanym obszarze i zabytkowym obiekcie, którego celem jest przywrócenie jego pierwotnego stanu i funkcji oraz znalezienie dodatkowego zastosowania (poprzez realizację działań społecznych i rehabilitacji) oraz doprowadzenie do stanu, w którym obiekt ten staje się wartościowy i funkcjonalny.

Rewitalizacja w tym przypadku odnosi się do części gminy i obiektów budowlanych, które w wyniku przemian gospodarczych, społecznych, ekonomicznych i innych, utraciły częściowo swoją pierwotną funkcję i przeznaczenie. Planowana rewitalizacja w tym znaczeniu będzie zatem zespołem działań z zakresu budownictwa, planowania przestrzennego, ekonomii i polityki społecznej, których celem jest doprowadzenie do ożywienia, poprawy funkcjonalności, estetyki, wygody użytkowania i jakości życia w Szymocicach.

Zgłaszany projekt odpowiada definicji rewitalizacji, realizowany będzie na obszarze, który wykazuje stan kryzysowy i posiada cechy projektu rewitalizacyjnego.

Monitoring realizacji zadań ujętych w programie będzie prowadzony przez cały okres trwania programu.

Szczegółowy zakres wskaźnika/wskaźników rezultatu zostanie jednak określony po przygotowaniu opracowań projektowych i uzyskaniu ostatecznych danych.

Rezultatem projektu będzie:

- liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury – 100 osób/rok,
- wzrost zatrudnienia w zrewitalizowanych obiektach – 3 osoby.

Wskazane wskaźniki będą weryfikowane przez raport sporządzony na podstawie prowadzonych statystyk.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 57 Fiszka projektowa nr 15

1. Nazwa projektu (tytuł)
Rewitalizacja zdegradowanego obszaru ośrodka Aquabrax – przebudowa budynku recepcji i socjalno-gospodarczego
2. Nazwa wnioskodawcy (adres, tel., e-mail) i nazwa partnera
BRAX-TON R.J. Makulik Sp. J., ul. Rynek 13/5, 47-400 Racibórz, NIP: 639-16-69-459
3. Krótki opis problemu, jaki ma rozwiązać realizacja projektu
<p>Wskazany obszar do rewitalizacji cechuje szereg zjawisk o charakterze schyłkowym – zarówno w odniesieniu do zasobu materialnego – starej i zdegradowanej infrastruktury rekreacyjnej i sportowej, jak i zjawisk o charakterze społecznym. Na podstawie analizy porównawczej oraz wizji lokalnych można jednak stwierdzić, iż nie są to co prawda jedyne tego typu tereny w gminie, wymagające ukierunkowanych działań o charakterze kompleksowym, jednak skala niekorzystnych zjawisk społeczno-gospodarczych jest znacząca na tle innych obszarów.</p> <p>Należą do nich:</p> <ul style="list-style-type: none"> – brak szerszej współpracy w zakresie integracji społecznej, – nieprzystosowanie społeczeństwa do zmian, – niskie wykształcenie mieszkańców. <p>Tym samym obszar ten wykazuje „parametry kryzysu”, dotyczące wykluczenia społecznego, bezrobocia, ubóstwa, niskiego poziomu kapitału społecznego, marginalizacji grup mieszkańców i związanego z tym niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w następujących sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno – funkcjonalnej i technicznej. Wnioskowany projekt odpowiada na zasadnicze trudności adaptacyjne w sferze społecznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> – bezrobocie i nabytą bezradność, w tym dziedziczną, – wysoki odsetek osób uzależnionych od pomocy społecznej, – problemy rodzin na tle wykluczenia społecznego i ekonomicznego, – niska adaptacyjność – spowodowana nierzadko brakiem innych perspektyw oraz oferty w zakresie aktywizacji, – atomizacja społeczności lokalnej i brak inicjatywy w rozwiązywaniu problemów własnego otoczenia.
4. Cel ogólny (cele) projektu
<p>Cel projektu: stworzenie infrastruktury niezbędnej do utworzenia programu aktywizacji społecznej, zawodowej i rehabilitacji dla ludności zamieszkującej rewitalizowany obszar w Gminie Nędza poprzez rewitalizację ośrodka w Szymocicach. Przedmiotowy projekt wykorzystuje istniejącą bazę infrastrukturalną – zdegradowany ośrodek wypoczynkowy z zdegradowanym budynkiem recepcji i sąsiadującym budynkiem socjalno-gospodarczym. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej, wraz z rozbudową i przebudową obiektów, przyczyni się do niwelacji problemów zdefiniowanych w założeniach do programu rewitalizacji, w tym: wzrostu aktywności i integracji społecznej, rozwoju przedsiębiorczości, uporządkowania tkanki urbanistycznej i uporządkowania obszaru.</p> <p>Korzyści wynikające z realizacji projektu:</p> <p>Inwestycja dotyczy kompleksowych działań mających na celu przywrócenie do życia zdegradowanego obszaru i nadanie mu nowej funkcji poprzez aktywizację społeczno-gospodarczą. W wyniku realizacji przedsięwzięcia powstanie miejsce służące do prowadzenia różnorodnych działań (w ramach programu aktywizacji społecznej i wprowadzenia usług rehabilitacyjnych oraz działań edukacyjnych), przyczyniających się do poprawy dostępu do usług zapobiegających ubóstwu i wykluczeniu społecznemu mieszkańców zdegradowanego obszaru, integracji społeczno – gospodarczej mieszkańców, jak również do rozwoju przedsiębiorczości i miejsc pracy.</p>

Zagospodarowanie terenu poprawi ofertę w zakresie spędzania wolnego czasu zarówno dla dzieci i młodzieży, osób wykluczonych, jak i osób starszych.

5. Zakres realizowanego zadania

Inwestycja obejmuje zaprojektowanie, a następnie wykonanie robót budowlanych w zakresie zagospodarowania przestrzeni publicznej, w tym terenu wraz z rozbudową i przebudową budynku recepcji na cele rehabilitacyjne oraz budynku socjalno-gospodarczego na cele gospodarcze i szkoleniowo-dydaktyczne.

Inwestycja obejmuje adaptację i przebudowę obiektów oraz terenów przyległych na cele edukacyjne, szkoleniowe, usługowe, rehabilitacyjne, integracyjne - związane z rozwojem lokalnej przedsiębiorczości.

Zakres zadań:

1) Przebudowa budynku recepcji na centrum odnowy biologicznej i rehabilitacji. W związku z utrudnionym dostępem mieszkańców gminy Nędza i okolic do profesjonalnych gabinetów

rehabilitacji planowane jest utworzenie 2-kondygnacyjnego centrum odnowy biologicznej i rehabilitacji. Teren ośrodka Aquabrax mieści się w strefie mikroklimatycznej, co korzystnie wpływa na osoby dotknięte problemami górnych dróg oddechowych. Zmiana funkcji wskazanego budynku ma istotne znaczenie dla mieszkańców Nędzy ze względu na smog jak i powiązania zawodowe mieszkańców z pracą na pobliskich kopalniach. Ponadto duży odsetek osób starszych zamieszkujących gminę Nędza będzie miało możliwość skorzystania z obsługi rehabilitacyjnej na miejscu, włącznie z naturalnymi saunami jodłowymi i salą gimnastyczną do ćwiczeń.

Dodatkowo dla dzieci zostanie przygotowana salka zabawowo – dydaktyczna w celu zachęcenia do aktywności intelektualno - ruchowej, co z kolei ma ogromne znaczenie w profilaktyce schorzeń związanych z kręgosłupem, wadą postawy i układu krążenia.

2) Przebudowa budynku socjalno – gospodarczego na cele dydaktyczno-szkoleniowe oraz wsparcia infrastrukturalnego centrum odnowy biologicznej i rehabilitacji.

Obecnie mieszczą się tam toalety, przebieralnia, punkt dyżurny ratowników i pomieszczenie gospodarcze z małą pralnią.

Planowane jest połączenie wyżej wymienionego budynku łącznikiem z budynkiem recepcji. Rozbudowa ma na celu zwiększenie liczby stanowisk sanitarnych, przebieralni, toalet i umywalek, które będą służyć korzystającym z centrum odnowy biologicznej i rehabilitacji oraz korzystającym z pozostałej infrastruktury ośrodka wypoczynkowego. Dodatkowo dobudowana zostanie sala dydaktyczno-szkoleniowa dla ratowników i kursantów, dzięki czemu można będzie organizować kursy ratownicze i realizować pozostałe działania edukacyjne.

Powyższa sala będzie też wykorzystywana do prowadzenia innych kursów i warsztatów.

W budynku zlokalizowana zostanie też rowerownia z serwisem.

Rozważana jest możliwość etapowania zadania poprzez realizację w pierwszej kolejności zadania 1), a następnie zadania nr 2.

6. Miejsce realizacji projektu, adres

47-440 Nędza

ul. Gliwicka 37

Sołectwo Szymocice, obszar wiejski: Szymocice

7. Szacowana (orientacyjna) wartość projektu

12 500 000 PLN (w tym centrum odnowy biologicznej i rehabilitacji: 10 000 000zł)

Powyższa wartość stanowi szacunkowy koszt, który zostanie ostatecznie określony na etapie opracowywania dokumentacji projektowej z kosztorysem.

8. Potencjalne źródła finansowania:

EFRR: 5 625 000 PLN

środki prywatne - jako uzupełniający wkład własny

środki z innych źródeł – brak możliwości oceny źródła finansowania z uwagi na opóźnienia we wdrażaniu Inicjatywy JESSICA. Wnioskodawca rozważa jednak wspomniane źródło finansowania.

8. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Projekt przewiduje działania skupione na zdegradowanym obszarze i zabytkowym obiekcie, którego celem jest przywrócenie jego pierwotnego stanu i funkcji oraz znalezienie dodatkowego zastosowania (poprzez realizację działań społecznych i rehabilitacji) oraz doprowadzenie do stanu, w którym obiekt ten staje się wartościowy i funkcjonalny.

Rewitalizacja w tym przypadku odnosi się do części gminy i obiektów budowlanych, które w wyniku przemian gospodarczych, społecznych, ekonomicznych i innych, utraciły częściowo swoją pierwotną funkcję i przeznaczenie. Planowana rewitalizacja w tym znaczeniu będzie zatem zespołem działań z zakresu budownictwa, planowania przestrzennego, ekonomii i polityki społecznej, których celem jest doprowadzenie do ożywienia, poprawy funkcjonalności, estetyki, wygody użytkowania i jakości życia w Szymocicach. Monitoring realizacji zadań ujętych w programie będzie prowadzony przez cały okres trwania programu. Szczegółowy zakres wskaźnika/wskaźników rezultatu zostanie jednak określony po przygotowaniu opracowań projektowych i uzyskaniu ostatecznych danych.

Rezultatem projektu będzie:

- liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury – 40 osób/rok,
- wzrost zatrudnienia w zrewitalizowanych obiektach – 4 osoby.

Wskazane wskaźniki będą weryfikowane przez raport sporządzony na podstawie prowadzonych statystyk.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 58 Fiszka projektowa nr 16

1. Nazwa projektu (tytuł)
Akademia Własnego Rozwoju w gminie Nędza
2. Nazwa wnioskodawcy (adres, tel., e-mail) i nazwa partnera
BRAX-TON R.J. Makulik Sp. J., ul. Rynek 13/5, 47-400 Racibórz, NIP: 639-16-69-459
3. Krótki opis problemu, jaki ma rozwiązać realizacja projektu
Zdiagnozowane problemy: <ul style="list-style-type: none"> – w wymiarze społecznym: brak nawyku pracy, dziedziczenie problemu uzależnienia od świadczeń ośrodka pomocy społecznej, niskie poczucie wiary w siebie, niskie poczucie samooceny, problemy życiowe, które często są przesłanką do korzystania z pomocy społecznej, wyuczona bezradność, „uprawniająca” do korzystania z pomocy społecznej, – w wymiarze zawodowym: niedopasowanie kwalifikacji i umiejętności do firm funkcjonujących na rynku pracy.
4. Cel ogólny (cele) projektu
Celem głównym projektu jest wzrost zdolności do zatrudnienia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.
5. Zakres realizowanego zadania
Projekt ten wykorzystywać będzie niezbędną infrastrukturę powstałą w wyniku rewitalizacji (komplementarność międzyfunduszowa i problemowa) i utworzenia centrum odnowy biologicznej i dydaktyczno – szkoleniowego z bazą integracyjną (domki campingowe i centrum caravanningu). Zakres planowanych działań: <ul style="list-style-type: none"> – indywidualne wsparcie dostosowane do potrzeb uczestników projektu w ramach realizacji wsparcia obejmującego aktywną integrację (grupy wsparcia, indywidualne konsultacje ze specjalistami, aktywizacja zawodowa), zajęcia o charakterze aktywizującym – zawodowym, indywidualne konsultacje ze specjalistami, – kursy zawodowe.
6. Miejsce realizacji projektu, adres
47-440 Nędza ul. Gliwicka 37 Sołectwo Szymocice, obszar wiejski: Szymocice
7. Szacowana (orientacyjna) wartość projektu
500 000 PLN Powyższa wartość stanowi szacunkowy koszt, który zostanie ostatecznie określony na etapie opracowywania dokumentacji aplikacyjnej z uwzględnieniem warunków ewentualnego konkursu o dofinansowanie ze środków zewnętrznych.
8. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Monitoring realizacji zadań ujętych w programie będzie prowadzony przez cały okres trwania programu.

Proponowany wskaźnik:

Liczba osób objętych wsparciem - przed: 0

Liczba osób objętych wsparciem - po: 12

Sposób pomiaru wskaźnika - listy obecności, grafik zajęć.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 59 Fiszka projektowa nr 17

1. Nazwa projektu (tytuł)
Organizacja międzypokoleniowych warsztatów edukacyjnych, szkoleń i kursów w oparciu o infrastrukturę ośrodka wypoczynkowego w Szymocicach
2. Nazwa wnioskodawcy (adres, tel., e-mail) i nazwa partnera
BRAX-TON R.J. Makulik Sp. J., ul. Rynek 13/5, 47-400 Racibórz, NIP: 639-16-69-459
3. Krótki opis problemu, jaki ma rozwiązać realizacja projektu
<p>Wskazany obszar do rewitalizacji cechuje szereg zjawisk o charakterze schyłkowym – zarówno w odniesieniu do zasobu materialnego – starej zdegradowanej i zabytkowej infrastruktury, jak i zjawisk o charakterze społecznym. Na podstawie analizy porównawczej oraz wizji lokalnych można jednak stwierdzić, iż nie są to co prawda jedyne tego typu tereny w gminie, wymagające ukierunkowanych działań o charakterze kompleksowym, jednak skala niekorzystnych zjawisk społeczno-gospodarczych jest znacząca na tle innych obszarów.</p> <p>Należą do nich:</p> <ul style="list-style-type: none"> – brak szerszej współpracy na poziomie ponadgminnym, – nieprzystosowanie społeczeństwa do zmian, – niskie wykształcenie mieszkańców. <p>Tym samym obszar ten wykazuje „parametry kryzysu”, dotyczące wykluczenia społecznego, bezrobocia, ubóstwa, niskiego poziomu kapitału społecznego, marginalizacji grup mieszkańców i związanego z tym niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w następujących sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno – funkcjonalnej i technicznej.</p>
4. Cel ogólny (cele) projektu
Celem projektu jest organizacja międzypokoleniowych warsztatów edukacyjnych, szkoleń oraz kursów mających na celu podniesienie aktywności społecznej, a także integrację społeczności lokalnej. Zajęcia te będą umożliwiały także wymianę doświadczeń oraz będą miały na celu rozpoznanie predyspozycji zawodowych głównie u osób młodych. Ponadto działania te mają na celu eliminację problemu wykluczenia społecznego.
5. Zakres realizowanego zadania
Projekt ten wykorzystywać będzie niezbędną infrastrukturę powstałą w wyniku rewitalizacji objętą projektem infrastrukturalnym polegającym na budowie Domu Spokojnej Starości/Domu Aktywnego Seniora. Zakres realizowanych działań: organizacja warsztatów, szkoleń i kursów.
6. Miejsce realizacji projektu, adres
47-440 Nędza, ul. Gliwicka 37 Sołectwo Szymocice, obszar wiejski: Szymocice
7. Szacowana (orientacyjna) wartość projektu
500 000 PLN Powyższa wartość stanowi szacunkowy koszt, który zostanie ostatecznie określony na etapie opracowywania dokumentacji aplikacyjnej z uwzględnieniem warunków ewentualnego konkursu na pozyskanie środków zewnętrznych. Potencjalne źródła finansowania: EFS: 475 000 PLN środki prywatne - jako uzupełniający wkład własny: 25 000 PLN
8. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Monitoring realizacji zadań ujętych w programie będzie prowadzony przez cały okres trwania programu.
 Proponowany wskaźnik – do weryfikacji po opracowaniu dokumentacji aplikacyjnej w oparciu o regulamin konkursu:
 Liczba osób objętych wsparciem - przed: 0
 Liczba osób objętych wsparciem - po: 25
 Sposób pomiaru wskaźnika - listy obecności, grafik zajęć.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 60 Fiszka projektowa nr 18

1. Nazwa projektu (tytuł)
Realizacja usług społecznych oraz programu aktywizacji społecznej dla społeczności lokalnej zamieszkującej obszary zdegradowane gminy Nędza
2. Nazwa wnioskodawcy (adres, tel., e-mail) i nazwa partnera
BRAX-TON R.J. Makulik Sp. J., ul. Rynek 13/5, 47-400 Racibórz, NIP: 639-16-69-459
3. Krótki opis problemu, jaki ma rozwiązać realizacja projektu
<p>Wskazany obszar do rewitalizacji cechuje szereg zjawisk o charakterze schyłkowym – zarówno w odniesieniu do zasobu materialnego – starej zabytkowej infrastruktury, jak i zjawisk o charakterze społecznym. Na podstawie analizy porównawczej oraz wizji lokalnych można jednak stwierdzić, iż nie są to co prawda jedyne tego typu tereny w gminie, wymagające ukierunkowanych działań o charakterze kompleksowym, jednak skala niekorzystnych zjawisk społeczno-gospodarczych jest znacząca na tle innych obszarów. Należą do nich:</p> <ul style="list-style-type: none"> – brak szerszej współpracy na poziomie ponadgminnym, – nieprzystosowanie społeczeństwa do zmian, – niskie wykształcenie mieszkańców. <p>Tym samym obszar ten wykazuje „parametry kryzysu”, dotyczące wykluczenia społecznego, bezrobocia, ubóstwa, niskiego poziomu kapitału społecznego, marginalizacji grup mieszkańców i związanego z tym niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w następujących sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno – funkcjonalnej i technicznej.</p>
4. Cel ogólny (cele) projektu
<p>Celem projektu jest wzmocnienie potencjału społeczności lokalnych, realizacja programów integrujących społeczność lokalną, organizacja zajęć wzmacniających kompetencje społeczne oraz zawodowe mieszkańców. Celem pośrednim będzie - w ujęciu węższym - poprawa szeroko rozumianej oferty dla społeczności lokalnej - wzbogacenie życia społecznego tej części gminy, zaangażowanie i przyciągnięcie do obiektów nowych użytkowników.</p> <p>Ponadto projekt ma na celu poprawę jakości życia dzieci z rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poprzez zapewnienie usług społecznych.</p> <p>Oddziaływanie projektu (cel pośredni) obejmuje także rozwój inicjatyw w gminie, co jest uwarunkowane stworzeniem odpowiedniej infrastruktury w Szymocicach.</p>
5. Zakres realizowanego zadania
<p>Program będzie oparty w szczególności na działaniach opartych o samopomoc i wolontariat oraz prozatrudnieniowych. Projekt będzie miał za zadanie wzmocnienie aktywności i partycypacji społecznej osób zamieszkujących obszar zdegradowany oraz wzmocnienie zdolności do podejmowania aktywności zawodowej nieaktywnych członków społeczności objętej działaniami projektowymi.</p> <p>Kursy oraz warsztaty odbywające się na bazie zrewitalizowanej infrastruktury będą miały na celu zwiększenie zdolności komunikacyjnych, umożliwienie rozpoznania predyspozycji zawodowych, poprawę jakości życia mieszkańców, integrację społeczną osób niepełnosprawnych, ułatwienie dostępu do rynku pracy poprzez zdobywanie nowych kwalifikacji.</p> <p>Zadania w projekcie będą miały formę kompleksowych (eventy integracyjne dla całej społeczności), a następnie zindywidualizowanych rodzajów wsparcia, mających na celu wyprowadzenie uczestników projektu z ubóstwa lub wykluczenia społecznego.</p> <p>Zadania będą ściśle powiązane z usługami aktywnej integracji, które w projekcie będą się cechowały charakterem:</p>

- a. społecznym, których celem jest nabycie, przywrócenie lub wzmocnienie kompetencji społecznych, zaradności, samodzielności i aktywności społecznej 5 uczestników projektu,
- b. zawodowym, których celem będzie pomoc 5 uczestnikom projektu w podjęciu decyzji dotyczącej wyboru zawodu lub podjęcia własnej działalności gospodarczej, wyposażenie w kompetencje i kwalifikacje zawodowe oraz umiejętności pożądane na rynku pracy.

Ponadto w centrum odnowy biologicznej i rehabilitacji z częścią szkoleniowo-dydaktyczną rozważa się utworzenie świetlicy środowiskowej dla dzieci i/lub osób starszych.

Powyższe zostanie zrealizowane w szczególności poprzez działania związane z:

- zapewnieniem opieki wychowawczej,
- zapewnieniem opieki psychologicznej,
- zajęcia tematyczne.

6. Miejsce realizacji projektu, adres

47-440 Nędza
ul. Gliwicka 37
Sołectwo Szymocice, obszar wiejski: Szymocice

7. Szacowana (orientacyjna) wartość projektu

800 000 PLN

Powyższa wartość stanowi szacunkowy koszt, który zostanie ostatecznie określony na etapie opracowywania dokumentacji aplikacyjnej z uwzględnieniem warunków ewentualnego konkursu (w tym 9.1.2 RPO WSL 2014-2020).

8. Potencjalne źródła finansowania:

krajowe środki publiczne-

EFS: 760 000 PLN

środki prywatne: jako uzupełniający wkład własny: 40 000 PLN

8. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji

Monitoring realizacji zadań ujętych w programie będzie prowadzony przez cały okres trwania programu.

Monitoring będzie dotyczył:

- liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje po opuszczeniu programu: 5
- liczbę środowisk objętych programami aktywności lokalnej - 1
- liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie: 5.

Źródło: *opracowanie własne*

Tabela 61 Fiszka projektowa nr 19

1. Nazwa projektu (tytuł)

Rehabilitacja i kompleksowa opieka nad osobami z gminy Nędza i powiatu raciborskiego

2. Nazwa wnioskodawcy (adres, tel., e-mail) i nazwa partnera

BRAX-TON R.J. Makulik Sp. J., ul. Rynek 13/5, 47-400 Racibórz, NIP: 639-16-69-459

3. Krótki opis problemu, jaki ma rozwiązać realizacja projektu

W województwie śląskim od lat występuje tendencja starzenia się społeczeństwa. Z jednej strony jest pozytywnym elementem wzrost długości życia mieszkańców województwa, z drugiej jednak strony należy osobom tym zapewnić godziwe życie i dostęp do odpowiedniej jakości usług medycznych. Zgodnie z publikowanymi raportami o stanie zdrowia województwa śląskiego publikowanego przez Śląski Urząd Wojewódzki Wydział Nadzoru nad Systemem Opieki Zdrowotnej Oddział Analiz i Statystyki Medycznej, liczba mieszkańców województwa maleje i będzie malała w kolejnych latach. Dane przedstawiają się odpowiednio: w 2010 roku 4.612 tys. osób, prognozy na 2020 wskazują 4.447 tys. osób, a w 2030 roku 4.202 tys. osób. Dodatkowo zaznaczyć należy, że stale maleje liczba najmłodszych mieszkańców natomiast rośnie starszych. W 2010 roku liczba mieszkańców województwa w wieku 0-17 lat wynosiła 790 tys., a prognozy na 2020 i 2030 przedstawiają się odpowiednio: 764 tys. i 668 tys. osób. Natomiast rośnie liczba osób starszych w wieku 60+ . W 2010 roku odnotowano 943 tys. osób, a w 2020 prognozowane jest 1.195 tys., a w 2030 roku 1.246 tys. osób.

Liczba osób w wieku starszym systematycznie rośnie, a co za tym idzie również chorób, które należy leczyć. Zwiększa się również zapotrzebowanie na usługi rehabilitacyjne i badania medyczne.
4. Cel ogólny (cele) projektu
Celem głównym projektu jest zdiagnozowanie i objęcie specjalistycznymi usługami rehabilitacyjnymi grupy 20 osób z terenu gminy Nędza i powiatu raciborskiego.
5. Zakres realizowanego zadania
Miejszem realizacji projektu społecznego będzie teren ośrodka Aquabrax mieści się w strefie mikroklimatycznej, co korzystnie wpływa na osoby dotknięte problemami górnych dróg oddechowych. Usługi i terapie związane z rehabilitacją mają istotne znaczenie dla mieszkańców gminy Nędza ze względu na smog jak i powiązania zawodowe mieszkańców z pracą na pobliskich kopalniach. Ponadto duży odsetek osób starszych zamieszkujących Nędzę będzie miało możliwość skorzystania z obsługi rehabilitacyjnej na miejscu, włącznie z naturalnymi saunami jodłowymi i salą gimnastyczną do ćwiczeń. Ponadto dla dzieci zostanie przygotowana sala rehabilitacyjno – dydaktyczna w celu zachęcenia do aktywności intelektualno - ruchowej, co z kolei ma ogromne znaczenie w profilaktyce schorzeń związanych z kręgosłupem, wadą postawy i układu krążenia. Powyższy projekt jest komplementarny (komplementarność międzyfunduszowa i problemowa) do utworzenia centrum odnowy biologicznej i rehabilitacji wraz z częścią dydaktyczno-szkoleniową.
6. Miejsce realizacji projektu, adres
47-440 Nędza, ul. Gliwicka 37 Sołectwo Szymocice, obszar wiejski: Szymocice
7. Szacowana (orientacyjna) wartość projektu
800 000 PLN Powyższa wartość stanowi szacunkowy koszt, który zostanie ostatecznie określony na etapie opracowywania dokumentacji aplikacyjnej z uwzględnieniem warunków ewentualnego konkursu (w tym 9.2.6 RPO WSL 2014-2020).
8. Potencjalne źródła finansowania: Krajowe środki publiczne: EFS: 760 000 PLN środki prywatne - jako uzupełniający wkład własny: 40 000 PLN
8. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji
Monitoring realizacji zadań ujętych w programie będzie prowadzony przez cały okres trwania programu. Proponowany wskaźnik: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami zdrowotnymi w programie: 10.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 62 Fiszka projektowa nr 20

1. Nazwa projektu (tytuł)
Utworzenie w starej szkole w Ciechowicach domu Seniora oraz Muzeum Regionalnej Izby Pamięci Wsi Polskiej (w na piętrze budynku)
2. Nazwa wnioskodawcy (adres, tel., e-mail) i nazwa partnera
Gmina Nędza, Urząd Gminy Nędza, ul. Jana III Sobieskiego 5, 47-440 Nędza
3. Krótki opis problemu, jaki ma rozwiązać realizacja projektu
1. Problemem jest starzejące się społeczeństwo. Brak dziennej i całodobowej opieki nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi, które tego wymagają. 2. Brak izby pamięci, która pozwala krzewić kulturę i zachować pamięć o niej na terenie gminy.
4. Cel ogólny (cele) projektu

1. Pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym wymagającym opieki dziennej i całodobowej.
2. Zachowanie Pamięci o tradycji i kulturze oraz jej krzewienie
3. Wzrost miejsc pracy
4. Integracja mieszkańców
5. Zakres realizowanego zadania
1. W miejscowości Ciechowice istnieje gminny budynek starej szkoły. Planuje się zmodernizować go i zabezpieczyć godne starzenie mieszkańcom w gminie, opiekę i integrację. Przystosowanie budynku do dziennego pobytu osób starszych. 2. Remont pomieszczeń budynku na piętrze i przystosowanie go do pełnienia Izby Pamięci Regionalnej Wsi Polskiej.
6. Miejsce realizacji projektu, adres
Ciechowice
7. Szacowana (orientacyjna) wartość projektu
2 500 000 zł
8. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji
Wzrost poziomu życia mieszkańców, integracja społeczna.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 63 Fiszka projektowa nr 21

1. Nazwa projektu (tytuł)
Przystosowanie budynku szkoły do pełnienia funkcji domu Seniora oraz żłobka w Babicach
2. Nazwa wnioskodawcy (adres, tel., e-mail) i nazwa partnera
Gmina Nędza, Urząd Gminy Nędza, ul. Jana III Sobieskiego 5, 47-440 Nędza
3. Krótki opis problemu, jaki ma rozwiązać realizacja projektu
1. Problemem jest starzejące się społeczeństwo. Brak dziennej i całodobowej opieki nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi, które tego wymagają. 2. Brak żłobka na terenie gminy, dodatni przyrost naturalny wraz z potrzebą pracy zawodowej matek i babć.
4. Cel ogólny (cele) projektu
1. Pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym wymagającym opieki dziennej i całodobowej. 2. Zapewnienie opieki nad dziećmi do lat 3
5. Zakres realizowanego zadania
1. W miejscowości Babice istnieje gminny budynek szkoły. Planuje się zmodernizować go i zabezpieczyć godne starzenie mieszkańcom w gminie, opiekę i integrację. Przystosowanie budynku do dziennego pobytu osób starszych. 2. Ponadto planuje się na jednym z pięter budynku stworzyć opiekę dla dzieci do lat 3 - żłobek
6. Miejsce realizacji projektu, adres
Babice
7. Szacowana (orientacyjna) wartość projektu
4 500 000 zł
8. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji
Wzrost poziomu życia mieszkańców, integracja społeczna.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 64 Fiszka projektowa nr 22

1. Nazwa projektu (tytuł)
Budowa oczyszczalni ścieków dla Gminy Nędza w miejscowości Ciechowice

2. Nazwa wnioskodawcy (adres, tel., e-mail) i nazwa partnera
Gmina Nędza, Urząd Gminy Nędza, ul. Jana III Sobieskiego 5, 47-440 Nędza
3. Krótki opis problemu, jaki ma rozwiązać realizacja projektu
Uporządkowanie gospodarki wodno - ściekowej w Gminie Nędza
4. Cel ogólny (cele) projektu
Najważniejszy cel to cel przyrodniczy: Ochrona i poprawa jakości środowiska, w szczególności poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz racjonalizacja gospodarowania zasobami wodnymi w rozumieniu ograniczenia ich wysokiego zanieczyszczenia. Ponadto cele ekonomiczne i społeczne.
5. Zakres realizowanego zadania
Budowa 1 oczyszczalni ścieków aglomeracji Nędza
6. Miejsce realizacji projektu, adres
Ciechowice
7. Szacowana (orientacyjna) wartość projektu
7, 8 mln złotych
8. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji
Budowa oczyszczalni umożliwi skanalizowanie gminy oraz pozwoli na osiągnięcie efektu ekologicznego. Poprawi się znacznie jakość życia mieszkańców na terenie objętym rewitalizacją.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 65 Fiszka projektowa nr 23

1. Nazwa projektu (tytuł)
RAZEM ŁATWIEJ
2. Nazwa wnioskodawcy (adres, tel., e-mail) i nazwa partnera
Ludowy Klub Sportowy "ZGODA" Zawada Książęca (stowarzyszenie) Adres: Zawada Książęca Ul. Olimpijska 1 47-440 Nędza. Osoba Kontaktowa: Porwoł Krzysztof (prezes). E-mail: lkszgoda.zawadaksiazeca@gmail.com Telefon: 0048 694842006
3. Krótki opis problemu, jaki ma rozwiązać realizacja projektu
Niewłaściwe wykorzystywanie czasu wolnego przez dzieci i młodzież (komputery, internet, smartfony, gry, używki), małe zainteresowanie mieszkańców aktywnością fizyczną z powodu braku dostępu do urozmaiconych form spędzania wolnego czasu. Ograniczone możliwości jeśli idzie o miejsca do zorganizowania spotkań, imprez kulturalnych, oraz innych form aktywności.
4. Cel ogólny (cele) projektu
Poprzez modernizację całego obiektu sportowego przy ul. Olimpijskiej 1 w Zawadzie Książęcej (budynku oraz terenu wokoło), jak również jego przemyślane i funkcjonalne zagospodarowanie dla mieszkańców m.in. Zawady Książęcej, Łęgu oraz Ciechowic otworzą się szersze perspektywy i możliwości społeczno-kulturalne zagospodarowania czasu wolnego oraz powstanie bardziej profesjonalne zaplecze uprawiania różnego rodzaju form aktywności sportowo - rekreacyjnych.
5. Zakres realizowanego zadania
Rewitalizacja budynku: <ul style="list-style-type: none"> – ocieplenie/renowacja całej elewacji, – remont i modernizacja łazienek w szatniach (aby obsłużyć optymalną liczbę osób) – przystosowanie wyznaczonych przestrzeni do prowadzenia zajęć fitness, – przygotowanie wyznaczonych przestrzeni celem wykorzystania do spotkań kulturalnych, zebrań oraz innych form spotkań Zagospodarowanie terenu wokół budynku:

<ul style="list-style-type: none"> – budowa placu zabaw – budowa \"siłowni pod chmurką\" – budowa \"altany\" do celów kulturalno-rekreacyjnych
6. Miejsce realizacji projektu, adres
Obiekt sportowy zarządzany przez Ludowy Klub Sportowy \"ZGODA\" Zawada Książęca. Adres: Zawada Książęca Ul. Olimpijska 1, 47-440 Nędza
7. Szacowana (orientacyjna) wartość projektu
350 000 PLN
8. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji
Poprzez udostępnienie nowoczesnej oraz bardziej dopasowanej do potrzeb mieszkańców infrastruktury zwiększymy atrakcyjność dostępnych ofert spędzania czasu wolnego oraz spędzania wspólnego czasu co w rezultacie zwiększy zainteresowanie oraz otworzy przed mieszkańcami alternatywy do form generalnie dezintegrujących i nie dających szans rozwoju kulturalnego, społecznego oraz sportowego (tj. komputery, internet, smartfony, gry online). Zwiększy się również ilość organizowanych przedsięwzięć, spotkań kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych. Ocena i mierzenie rezultatów będzie możliwe poprzez obserwację wykorzystania udostępnionej infrastruktury i obserwację zainteresowania udostępnionymi dla mieszkańców formami spędzania czasu.

Źródło: opracowanie własne

9. Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Poza wskazanymi powyżej projektami związanymi z LPR dla Gminy Nędza, przewidziana jest również możliwość realizacji innych przedsięwzięć, stanowiących uzupełnienie dla prowadzonej rewitalizacji. Należy mieć na uwadze, że na chwilę obecną trudno jest zidentyfikować jednoznacznie wszystkie potrzeby mieszkańców oraz podmiotów funkcjonujących na obszarze rewitalizacyjnym. Mogą się one zmieniać w kolejnych latach funkcjonowania Programu, także ze względu na realizację wpisanych do dokumentu działań. Aby Program Rewitalizacji był elastyczny i mógł reagować na zmieniające się potrzeby mieszkańców, poniżej zaprezentowano zakres tematyczny projektów, które będą mogły być podejmowane w ramach Programu:

- Wyrównywanie szans społecznych i zawodowych osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- Aktywizacja i integracja społeczna seniorów;
- Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzmocnienie kwalifikacji i umiejętności mieszkańców;
- Przeciwdziałanie bezrobociu oraz aktywizacja zawodowa mieszkańców;
- Promowanie przedsiębiorczości, podejmowanie działań na rzecz rozwoju gospodarczego, w tym podejmowanie działań sprzyjających tworzeniu nowych firm i rozwoju kompetencji przedsiębiorczości mieszkańców;
- Wspieranie przedsiębiorczości poprzez tworzenie mechanizmów wspierających działalność inwestycyjną;
- Rozbudowa infrastruktury społecznej, turystycznej i okołoturystycznej;

- Poprawa efektywności energetycznej oraz wykorzystanie OZE w infrastrukturze publicznej;
- Poprawa stanu zagospodarowania oraz jakości przestrzeni publicznych i półpublicznych;
- Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego;
- Integracja i aktywizacja mieszkańców oraz zwiększenie stopnia ich udziału w życiu publicznym;
- Rozwój nowych przestrzeni publicznych służących zaspokajaniu różnych potrzeb społecznych;
- Ochrona obiektów dziedzictwa kulturowego i ich udostępnianie na cele społeczne i gospodarcze;
- Ochrona środowiska przyrodniczego (zwłaszcza powietrza atmosferycznego);
- Poprawa stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej oraz zasobów mieszkaniowych;
- Poprawa jakości i dostępności do infrastruktury społecznej i zdrowotnej dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego.

Działania z powyższego zakresu tematycznego wpisują się w zapisy *Programu Rewitalizacji dla Gminy Nędza na lata 2017-2023* ze względu na realizację celów i poszczególnych kierunków.

10. Komplementarność i mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych

Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* z 2 sierpnia 2016 r. wydanych przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, wymogiem koniecznym przy opracowaniu programów rewitalizacji jest konieczność zapewnienia komplementarności w pięciu aspektach:

- przestrzennym,
- problemowym,
- proceduralno - instytucjonalnym,
- międzyokresowym,
- źródeł finansowania.

Zagadnienie komplementarności projektów w ramach planowanej rewitalizacji stanowi, obok szczegółowej diagnozy oraz możliwie szerokiej partycypacji społecznej, bardzo ważny aspekt opracowania Programu Rewitalizacji i jest szczególnie podkreślany przez Ministerstwo Rozwoju. Komplementarność jako zapewnienie powiązań pomiędzy poszczególnymi projektami umożliwia efektywne wykorzystanie środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację oraz implikuje skuteczność działań w każdym obszarze problemowym.

Tabela 66 Matryca logiczna programu rewitalizacji

Matryca logiczna programu rewitalizacji gminy Nędza	
Cel nadrzędny	

Celem nadrzędnym rewitalizacji jest wykorzystanie istniejących zasobów przyrodniczych i technicznych na rzecz wzbogacenia oferty rekreacyjnej i profesjonalnych usług społecznych dla mieszkańców

Cele strategiczne i operacyjne

CEL STRATEGICZNY: Poprawa atrakcyjności i funkcjonalności infrastruktury technicznej i przestrzeni publicznych

- Cel szczegółowy: Poprawa stanu technicznego budynków na obszarze rewitalizacji
- Cel szczegółowy: Rozwój infrastruktury społecznej ukierunkowanej na zaspokajanie różnych potrzeb mieszkańców
- Cel szczegółowy: Rozwój infrastruktury technicznej służącej osiągnięciu celów rewitalizacji

CEL STRATEGICZNY: Aktywizacja społeczna i gospodarcza środowisk marginalizowanych i dysfunkcyjnych

- Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie procesom wykluczenia i marginalizacji społecznej
- Cel szczegółowy: Rozwój usług społecznych na obszarze rewitalizacji

CEL STRATEGICZNY: Wzmocnienie bezpieczeństwa środowiskowego i ekologicznego

- Cel szczegółowy: Ochrona i zachowanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych

Wiązki projektowe

Projekty realizowane w obszarze rewitalizacji

Projekty realizowane poza obszarem rewitalizacji, ale mające kluczowy wpływ na niwelowanie problemów społecznych w Gminie

Źródło: opracowanie własne

10.1 Komplementarność przestrzenna

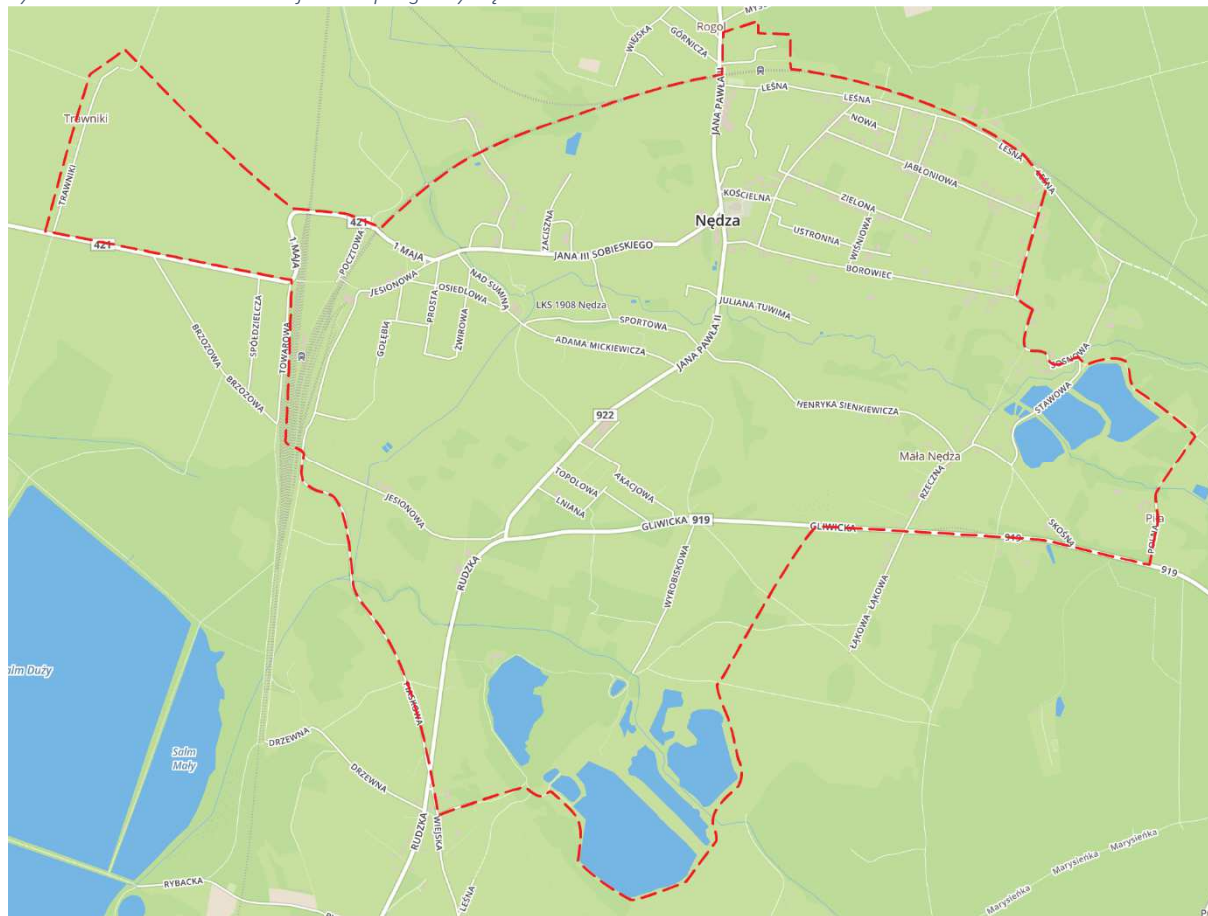
Projekty przewidziane dla wyznaczonego w gminie Nędza obszaru rewitalizacji mają na celu oddziaływanie na cały dotknięty kryzysem obszar (a nie punktowo, w pojedynczych miejscach), wzajemnie się dopełniają, co implikuje efekt synergii pomiędzy nimi. Komplementarność przestrzennej interwencji poszczególnych projektów ujawnia się również w tym, że planowane działania nie będą skutkować przesuwaniem problemów na inne obszary, ani prowadzić do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.

Komplementarność przestrzenna obszaru rewitalizacji została osiągnięta poprzez:

- Wyznaczenie logicznych i naturalnych granic obszaru, np. linie kolejowe, drogi;
- Zachowanie zasady doboru obszaru centralnie położonego w zakresie wewnątrzgminnych powiązań funkcjonalnych, o głównej funkcji mieszkaniowej (centralnie położonej na mapie gminy);
- Kierowanie się zasadą, aby obszar rewitalizowany był terytorium możliwie jednorodnym, ze względu na układ osadniczy i przestrzenny, uwzględniający ugruntowane więzi społeczne, gospodarcze i kulturowe.

Wszystkie podstawowe projekty rewitalizacyjne skupiają się na wyznaczonym obszarze rewitalizacji i są z nim ściśle powiązane. Są odpowiedzią na główne problemy dla tego terenu. Dzięki ich realizacji pozytywne skutki widoczne będą na całym obszarze, ponieważ wiele z nich dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej, przez co korzystać z nich będą mogli mieszkańcy obszaru rewitalizacji, całej gminy jak i regionu. Ich realizacja będzie zapobiegać przenoszeniu się różnych problemów na dalsze obszary gminy.

Rysunek 18 Obszar rewitalizacji na mapie gminy Nędza

Źródło: opracowanie własne

10.2 Komplementarność problemowa

Wybrane do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne dopełniają się tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na wyznaczony obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, ekonomicznym, przestrzennym, środowiskowym, kulturowym i technicznym). Program Rewitalizacji w warstwie założeń i celów jest komplementarny i spójny z zapisami dokumentów strategicznych o charakterze lokalnym. Jednocześnie planowane projekty unikają fragmentacji działań, koncentrując uwagę na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru, określają pożądany stan, do jakiego mają doprowadzić dany obszar projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Zadania o charakterze infrastrukturalnym zostały przewidziane w taki sposób, aby służyły zarówno poprawie jakości życia mieszkańców, jak również zwiększeniu ładu przestrzennego.

10.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Realizacja i monitorowanie założeń programowych niniejszego dokumentu oparta będzie o strukturę organizacyjną Urzędu Gminy w Nędzy. Struktura ta formalnie określona jest w Regulaminie Organizacyjnym Urzędu Gminy w Nędzy. Realizacja i monitorowanie poszczególnych projektów wskazanych w Programie Rewitalizacji, koordynowana będzie przez Stanowisko ds. integracji

europejskiej, rekreacji i gospodarki zasobami gminy. Pracownik ten będzie prowadził systematyczny monitoring podejmowanych przedsięwzięć oraz będzie stale informował potencjalnych wnioskodawców w zakresie pozyskania środków i zrealizowania poszczególnych projektów.

Realizacja Programu Rewitalizacji będzie systematycznie monitorowana, co umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie działań korygujących. Wszyscy interesariusze będą włączeni w proces realizacji programu i do okresowej oceny. Po zakończeniu projektu proces wdrażania i monitorowania Programu Rewitalizacji będzie kontynuowany w ramach struktur Urzędu Gminy. Określenie odpowiednich instrumentów zarządzania i wdrażania opisane zostało w kolejnych rozdziałach.

10.4 Komplementarność międzyokresowa

Program Rewitalizacji Gminy Nędza na lata 2017-2023 zachowuje ciągłość programową, a szczegółowy dobór projektów jest efektem krytycznej oceny oraz sformułowania wniosków na temat dotychczasowego (w kontekście zaangażowania środków wspólnotowych, szczególnie w ramach polityki spójności 2007-2013) sposobu wspierania procesów zaangażowanych społecznie. Przedsięwzięcia podejmowane w poprzednich okresach programowych znajdują kontynuację w planowanych zadaniach w ramach niniejszego dokumentu.

W okresie programowania funduszy Unii Europejskiej przypadającym na lata 2007-2013 gmina Nędza nie opracowała programu rewitalizacji. Jednak podejmowano liczne działania mające na celu rewitalizację obszaru centrum Gminy. Podejmowano również działania społeczne, miękkie. Jednakże (tym dokumentem) po raz pierwszy podjęto kwestię kompleksowej rewitalizacji w gminie Nędza, podejmując spójne i skoordynowane działania, zarówno infrastrukturalne jak i społeczne. Dzięki temu nastąpi niwelacja istotnych problemów gospodarczych i społecznych, z jakimi boryka się miasto oraz zostanie przywrócony ład przestrzeni publicznej. Założenie programowe Programu na okres do 2023 roku odnoszą się ściśle do tych zapisów (korespondują z nimi), i stanowią logiczne nawiązanie do uprzednio podejmowanych działań. Wnioski wyciągnięte z realizacji poprzednich działań inwestycyjnych i społecznych pozwalają na jeszcze bardziej efektywne wykorzystanie środków i możliwości w aktualnej perspektywie finansowej.

10.5 Komplementarność źródeł finansowania

Planowane projekty rewitalizacyjne opierają się na uzupełnianiu i łączeniu wsparcia ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego, z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Ponadto łączą prywatne i publiczne źródła finansowania, przy założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych ma kluczowe znaczenie dla dynamiki pożądanych zmian na wyznaczonym obszarze rewitalizacji.

Projekty, które zostały zapisane w niniejszym dokumencie mają zapewnione finansowanie z różnych źródeł, które wzajemnie się uzupełniają i łączą. Kluczowe znaczenie z punktu widzenia skutecznej realizacji założeń rewitalizacyjnych są środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego. Podstawowe inwestycje będą realizowane ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020. Ponadto projekty zapisane w dokumencie dają także możliwość włączenia środków prywatnych w finansowanie procesów rewitalizacji. Współfunkcjonowanie zaplanowanych projektów, które są względem siebie komplementarne, zakłada skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszaru zdegradowanego i jest ważnym warunkiem sukcesu całego procesu.

10.6 Mechanizm integracji

Wzajemne integrowanie działań zidentyfikowanych w Programie Rewitalizacji jest istotne, głównie z punktu widzenia skutecznego osiągnięcia zamierzonych celów. Do celów tych należy przede wszystkim aktywizacja osób marginalizowanych, modernizacja infrastruktury i przestrzeni publicznej oraz wzmocnienie bezpieczeństwa środowiskowego i ekologicznego. Punktem wyjścia jest konieczność uzyskania tzw. efektu synergii (współdziałanie różnych czynników, którego efekt jest większy niż suma poszczególnych oddzielnych działań). Integrowanie poszczególnych projektów polega na połączeniu m.in. działań koncepcyjnych, organizacyjnych i finansowych. Tym samym przedmiotowy rozdział stanowi uzupełnienie wykazanej komplementarności. Głównym źródłem zbudowania trzech autonomicznych poziomów integracji projektów/przedsięwzięć jest założenie, że każde z działań zwiększa swój własny potencjał czerpiąc z innych i zarazem zwiększa ich potencjał oddziałując bezpośrednio i pośrednio na nie. Tym samym mechanizmy integracji wzmacniają sprzężenie zwrotne pomiędzy planowanymi przedsięwzięciami.

Kluczowymi mechanizmami integracji zaplanowanej w Programie interwencji będą następujące czynniki:

1. *Integracja na poziomie celów* - mechanizm integracji w tym obszarze został wdrożony na poziomie opracowania dokumentu i będzie kontynuowany w okresie jego wdrażania. Etap opracowania dokumentu uwzględnił takie mechanizmy jak:
 - a. Konsultacje wytyczonego obszaru zdegradowanego i wyznaczonego na jego podstawie obszaru rewitalizacji - etap ten rozpoczął mechanizm integracji poprzez uruchomienie procesu udziału mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu Programu;
 - b. Nabór projektów do programu - otwarty nabór projektów przełożył się na stworzenie pola do weryfikacji projektów z punktu widzenia ich oddziaływania na podobszary rewitalizacji i zaplanowania kompleksowej i zintegrowanej interwencji.

Na etapie wdrażania mechanizmem integracji na poziomie celów będzie proces monitoringu - weryfikacji osiągniętych celów i formułowania zaleceń określających dalsze kroki wdrażania Programu.

2. *Integracja na poziomie partycypacji społecznej* w zarządzaniu wdrażaniem Programu – mechanizm ten będzie realizowany poprzez:
 - a. Współpracę ze środowiskiem seniorów oraz młodzieży w zakresie działań rewitalizacyjnych podejmowanych dla osób starszych, młodzieży i dzieci;
 - b. Współpracę z przedstawicielami organizacji pozarządowych;
 - c. Periodyczne spotkania z interesariuszami bazujące na metodzie wysłuchania publicznego;
 - d. Dodatkowym narzędziem integracji jest kontrola społeczna procesu realizowana dzięki publikacji i opiniowaniu sprawozdań z monitoringu Programu.
3. *Integracja na poziomie zarządzania wdrażaniem* - mechanizm związany z ciągłą oceną postępu wdrażania Programu, realizowany poprzez: monitoring i ewaluację.

Na poziomie mechanizmów integracji zostaną one wykorzystane dla prowadzenia procesu zarządzania, zgodnie z zaplanowanymi celami, jednocześnie odnosząc się do mierzalnych wskaźników, co pozwoli na pomiar realizacji celów, a tym samym ocenę integracji Programu.

11. Ramy finansowe programu rewitalizacji

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne w Programie Rewitalizacji dla Gminy Nędza na lata 2017-2023 uwzględniają przedsięwzięcia o charakterze podstawowym, których realizacja uzależniona została przede wszystkim od możliwości finansowych Gminy Nędza oraz stopnia efektywności pozyskiwania środków na realizację poszczególnych projektów. W tym kontekście przedmiotowy plan finansowy ma charakter indykacyjny i obejmuje wszystkie zidentyfikowane projekty. Koszt wszystkich planowanych przedsięwzięć został ustalony na poziomie 105 789 750,0 zł.

Tabela 67 Harmonogram rzeczowo - finansowy planowanych przedsięwzięć

Lp.	Nazwa projektu	Termin realizacji	Potencjalne źródła finansowania	Wartość projektu [zł]	Dofinansowanie zewnętrzne	Wkład własny publiczny	Wkład własny prywatny
1	Senior w akcji	2017-2023	RPO WS 2014-2020, środki własne	44 500,0	37 825,0	6 675,0	0,0
2	Zioła w glinie	2017-2023	RPO WS 2014-2020, środki własne	45 250,0	38 462,5	6 787,5	0,0
3	Adaptacja pomieszczeń w celu utworzenia centrum wypoczynku, rehabilitacji i rekreacji.	2017-2023	RPO WS 2014-2020, środki własne	450 000,0	382 500,0	0,0	67 500,0

4	"Łączymy pokolenia"- cykl imprez integracyjnych, festynów rodzinnych mających na celu integrację lokalnej społeczności i kultywowanie śląskich tradycji.	2017-2023	RPO WS 2014-2020, środki własne	150 000,0	127 500,0	22 500,0	0,0
5	Rewitalizacja stacji kolei wąskotorowej w Nędzy	2017-2023	RPO WS 2014-2020, środki własne	3 000 000,0	2 550 000,0	0,0	450 000,0
6	Zmiana funkcji budynku z mieszkaniowej na usługową w celu utworzenia miejsc pracy.	2017-2023	RPO WS 2014-2020, środki własne	550 000,0	467 500,0	0,0	82 500,0
7	Zmiana funkcji budynku z mieszkalnej na usługową w celu utworzenia miejsc pracy.	2017-2023	RPO WS 2014-2020, środki własne	700 000,0	595 000,0	0,0	105 000,0
8	Budowa Kanalizacji w aglomeracji Nędza	2017-2023	RPO WS 2014-2020, środki własne	28 000 000,0	23 800 000,0	4 200 000,0	0,0
9	Rekultywacja terenów poźwirowych w miejscowości Nędza	2017-2023	RPO WS 2014-2020, środki własne	4 000 000,0	3 400 000,0	600 000,0	0,0
10	Budowa transgranicznej ścieżki rowerowej Nędza- Pietrowice Wielkie- Velke Hostice	2017-2023	RPO WS 2014-2020, środki własne	3 000 000,0	2 550 000,0	450 000,0	0,0
11	Rewitalizacja Skweru w Centrum miejscowości Nędza	2017-2023	RPO WS 2014-2020, środki własne	1 000 000,0	850 000,0	150 000,0	0,0
12	Rewitalizacja zdegradowanego obszaru ośrodka Aquabrax celem stworzenia centrum integracyjno – wypoczynkowego w gminie Nędza	2017-2023	RPO WS 2014-2020, środki własne	3 600 000,0	3 060 000,0	0,0	540 000,0
13	Rewitalizacja zdegradowanego budynku na Dom Spokojnej Starości/Dom Aktywnego Seniora	2017-2023	RPO WS 2014-2020, środki własne	15 000 000,0	12 750 000,0	0,0	2 250 000,0
14	Rewitalizacja zdegradowanego obszaru ośrodka Aquabrax poprzez przebudowę infrastruktury sportowej (basenu) na rzecz wsparcia programu aktywizacji społecznej gminy Nędza	2017-2023	RPO WS 2014-2020, środki własne	16 000 000,0	13 600 000,0	0,0	2 400 000,0
15	Rewitalizacja zdegradowanego obszaru ośrodka Aquabrax – przebudowa budynku recepcji i socjalno-gospodarczego	2017-2023	RPO WS 2014-2020, środki własne	12 500 000,0	10 625 000,0	0,0	1 875 000,0
16	Akademia Własnego Rozwoju w gminie Nędza	2017-2023	RPO WS 2014-2020, środki własne	500 000,0	425 000,0	0,0	75 000,0
17	Organizacja międzypokoleniowych warsztatów edukacyjnych, szkoleń i kursów w oparciu o infrastrukturę ośrodka wypoczynkowego w Szymocicach	2017-2023	RPO WS 2014-2020, środki własne	500 000,0	425 000,0	0,0	75 000,0
18	Realizacja usług społecznych oraz programu aktywizacji społecznej dla społeczności lokalnej zamieszkującej	2017-2023	RPO WS 2014-2020, środki własne	800 000,0	680 000,0	0,0	120 000,0

	obszary zdegradowane gminy Nędza						
19	Rehabilitacja i kompleksowa opieka nad osobami z gminy Nędza i powiatu raciborskiego	2017-2023	RPO WS 2014-2020, środki własne	800 000,0	680 000,0	0,0	120 000,0
20	Utworzenie w starej szkole w Ciechowicach domu Seniora oraz Muzeum Regionalnej Izby Pamięci Wsi Polskiej (w na piętrze budynku)	2017-2023	RPO WS 2014-2020, środki własne	2 500 000,0	2 125 000,0	375 000,0	0,0
21	Przystosowanie budynku szkoły do pełnienia funkcji domu Seniora oraz żłóbka w Babicach	2017-2023	RPO WS 2014-2020, środki własne	4 500 000,0	3 825 000,0	675 000,0	0,0
22	Budowa oczyszczalni ścieków dla Gminy Nędza w miejscowości Ciechowice	2017-2023	RPO WS 2014-2020, FS, środki własne	7 800 000,0	6 630 000,0	1 170 000,0	0,0
23	Razem Łatwiej	2017-2023	RPO WS 2014-2020, środki własne	350 000,0	297 500,0	0,0	52 500,0
Suma				105 789 750,0	89 921 287,5	7 655 962,5	8 160 000,0

Źródło: opracowanie własne

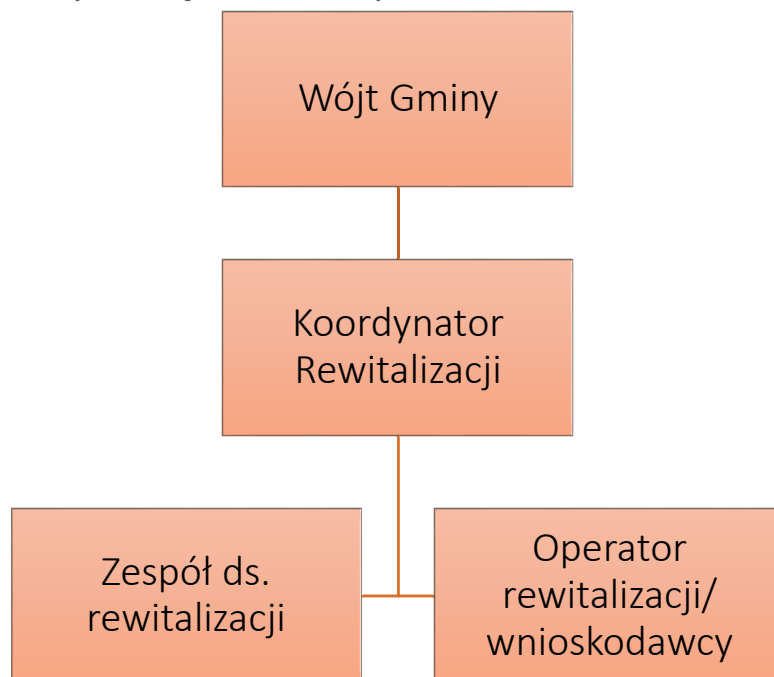
12. Wdrażanie, monitoring i ewaluacja

Za wdrażanie i monitoring Programu Rewitalizacji Gminy Nędza na lata 2017-2023 odpowiadać będzie przede wszystkim Wójt Gminy Nędza we współpracy z pracownikami Urzędu Gminy w Nędzy oraz *Koordynatorem ds. rewitalizacji*. Utworzony zostanie Zespół ds. rewitalizacji.

12.1 Struktura zarządzania Programem Rewitalizacji

Dla sprawnego zarządzania Programem Rewitalizacji przyjmuje się następującą strukturę zarządzania. Realizację Programu Rewitalizacji dla Gminy Nędza na lata 2017-2023 powierza się Wójtowi Gminy Nędza poprzez Urząd Gminy w Nędzy, w szczególności osoby zatrudnionej na stanowisku ds. pozyskiwania środków zewnętrznych. Pracownik na tym stanowisku zostanie wyznaczony przez Wójta Gminy jako *Koordynator ds. rewitalizacji*. Ideą przewodnią jest to, żeby zarządzanie przedmiotowym opracowaniem odbywało się w ramach istniejących struktur Urzędu Gminy Nędza. Przez to nie przewiduje się dodatkowych kosztów na zarządzanie Programem. Ponadto zostanie uformowany Zespół ds. rewitalizacji – złożony z *Koordynatora ds. rewitalizacji*, pracownika ośrodka pomocy społecznej oraz przedstawiciela strony społecznej - organizacji pozarządowej z terenu gminy Nędza lub jednego z radnych Rady Gminy Nędza. Skład zespołu zostanie zaproponowany przez *koordynatora ds. rewitalizacji* i zatwierdzony przez Wójta Gminy Nędza. Zespół będzie się spotykał raz na pół roku, a protokoły ze spotkań będą upubliczniane na stronie www gminy.

Rysunek 19 Struktura zarządzania Programem Rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Wszystkie projekty samorządu Gminy Nędza wpisane do LPR będą realizowane zgodnie z uchwalanym przez Radę Gminy Nędza Wieloletnim Planem Inwestycyjnym, Wieloletnią Prognozą Finansową oraz rocznymi budżetami. Spójność niniejszego Programu z WPI zapewnić ma efektywną realizację zaplanowanych, zhierarchizowanych i ujętych w ww. planach programów i projektów inwestycyjnych. Każdy z *Operatorów Rewitalizacji* (wnioskodawców) przygotowuje wniosek, który po zatwierdzeniu przez Zespół ds. rewitalizacji, a finalnie przez Wójta Gminy Nędza zostaje złożony przez niego do Instytucji Pośredniczącej.

Ideą powołania Zespołu ds. rewitalizacji jest właściwe przygotowanie projektów i sprawne zarządzanie doborem zadań i przedsięwzięć wchodzących w jego zakres. Zespół też dokonuje monitoringu projektów począwszy od przygotowania specyfikacji istotnych warunków zamówienia, poprzez przeprowadzenie postępowania przetargowego, realizację, kontrolę i nadzór nad robotami, zarządzanie przepływem dotacji, sprawozdawczość i monitoring oraz ostateczne rozliczenie otrzymanej pomocy.

Istotnym elementem systemu wdrażania Programu Rewitalizacji jest zbudowanie mechanizmów włączenia osób i podmiotów zaangażowanych w projekt w proces rewitalizacji. Ze względu na szeroki charakter rewitalizacji bardzo ważny jest międzysektorowy charakter współpracy zawiązanej na rzecz skutecznego przeobrażenia obszarów przewidzianych do realizacji. W związku z tym Zespół ds. rewitalizacji będzie się wspierał opiniami/propozycjami przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz mieszkańców. Jednocześnie zakłada się wykorzystanie mechanizmów związanych z kontrolą obywatelską i współdecydowaniem - tworzenie sobotnich spotkań, ankiety, sondaże, informacje w gazecie lokalnej.

Program Rewitalizacji jest dokumentem otwartym i będzie podlegał aktualizacji w oparciu o zasadę partnerstwa we współpracy z lokalnymi partnerami: mieszkańcami, grupami nieformalnymi, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami, kościołami i innymi partnerami społeczno-gospodarczymi. Jednym z elementów budowania tych relacji z partnerami będą działania *Zespołu ds. rewitalizacji*, który będzie inicjował i zachęcał mieszkańców i inne podmioty (w szczególności organizacje pozarządowe) rewitalizowanego obszaru do podejmowania projektów, działań na rzecz społeczności lokalnej, w tym realizacji projektów wynikających bezpośrednio z Programu. Działania te obejmować powinny:

- Akcje informacyjno-promocyjne z wykorzystaniem strony internetowej www.nedza.pl,
- Przygotowanie publikacji w prasie lokalnej i współpracę z mediami,
- Organizację spotkań z mieszkańcami obszarów rewitalizacji objętych Programem,
- Podawanie do publicznej wiadomości, poprzez stronę internetową, raportów z realizacji LPR,
- Prowadzenie cyklicznych ankiet internetowych, poprzez stronę internetową, oceniających podejmowane działania i umożliwiające zgłoszenie nowych propozycji działań rewitalizacyjnych.

Powyższe działania zapewnią rzeczywistą kontrolę obywatelską i umożliwią wpływ na kształt zaplanowanych procesów rewitalizacyjnych w gminie.

12.2 Procedura prowadzenia monitoringu i ewaluacji oraz weryfikacji i oceny postępów realizacji Programu

Opracowanie dobrze funkcjonującego systemu monitoringu i ewaluacji planowanych działań umożliwia dobre zarządzanie projektami oraz generalnie polityką gminną. Podstawowym celem monitoringu jest weryfikacja skuteczności działań rewitalizacyjnych ujętych w tym dokumencie. Stały monitoring pozwoli także na korygowanie działań, a co za tym idzie podniesienie efektywności gminnej polityki publicznej. Monitoring realizacji Programu prowadzony będzie w odniesieniu do wskaźników, mających swoje źródło w efektach poszczególnych projektów (głównie wskaźników zawartych w fiszkach projektowych). System monitoringu będzie składał się z takich narzędzi jak:

- 1) *Procedura stałego monitorowania* Programu Rewitalizacji Gminy Nędza na lata 2017-2023. Sprawozdania z postępów w realizacji zadań uwzględnionych w dokumencie przygotowywane są raz w roku i obejmują sprawozdanie końcoworoczne. W tym celu podejmowane są następujące działania: *Zespół ds. rewitalizacji* pozyskuje informacje na temat zrealizowanych projektów w danym roku kalendarzowym od jednostek/podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację. Dane zawierają opis realizowanych zadań wynikających z Programu Rewitalizacji Gminy Nędza na lata 2017-2023, m.in.: okres realizacji zadania/projektu, opis zadania/projektu, cele, podjęte działania, wartość zadania/projektu oraz źródła finansowania oraz wskaźniki wynikające z Programu Rewitalizacji Gminy Nędza na lata 2017-2023, jakie zostały osiągnięte

zgodnie z celami zadania/projektu. Dane te gromadzone raz na rok, a sprawozdania za okres od 1 stycznia do 31 grudnia będą przedkładane do dnia 21 stycznia. Sprawdzania będzie opiniował Koordynator ds. rewitalizacji i zatwierdzał Wójt Gminy Nędza.

- 2) *Ewaluacja ex post* - Ewaluacja po zakończeniu Realizacji Programu Rewitalizacji Gminy Nędza na lata 2017-2023. Ewaluacja ex post jest dokumentem, który posłuży do rozliczenia wyników prac związanych z Programem. Za wykonanie ewaluacji odpowiedzialny będzie *Koordynator ds. rewitalizacji*. Raport ten powinien zawierać zestawienie najważniejszych wniosków ze Sprawozdań Końcoworocznych prowadzonych przez cały okres obowiązywania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Nędza na lata 2017-2023. Dodatkowo ewaluacja powinna obejmować badania społeczno-ekonomiczne, które będą stanowiły odpowiedź na zdiagnozowane w dokumencie problemy. Takie zestawienie pozwoli na wykazanie efektów, które zostały osiągnięte dzięki podjętej interwencji. Raport zostanie przekazany Wójtowi Gminy Nędza oraz Radzie Gminy, a także podany do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie na stronie internetowej Urzędu Gminy Nędza.

Proces monitoringu będzie służył zagwarantowaniu realizacji wskazanych w dokumencie celów rewitalizacji. Biorąc pod uwagę, że wykorzystanie środków finansowych powinno być jak najbardziej efektywne, częścią systemu monitoringu analiza oddziaływania podejmowanych przedsięwzięć ukierunkowanych na rozwiązanie konkretnych problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych. Tak prowadzony system monitorowania i ewaluacji procesu rewitalizacji ma w założeniu pozwolić na lepsze, bardziej skoordynowane zarządzanie, wzmocnienie poczucia odpowiedzialności i partnerstwa oraz optymalne wykorzystanie środków finansowych dla maksymalizacji efektów.

Tabela 68 Rekomendowana lista wskaźników monitoringu

Nr	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Data osiągnięcia
1	Liczba projektów infrastrukturalnych			
2	Liczba projektów społecznych			
3	Liczba podejmowanych inicjatyw oddolnych			
4	Powierzchnia terenów rewitalizowanych			
5	Liczba osób objętych wsparciem w ramach programu			

Źródło: opracowanie własne

13. Uspołecznienie dokumentu i proces partycypacji społecznej

Partycypacja społeczna jest wpisana w proces rewitalizacji w gminie Nędza jako fundament działań na każdym etapie tego procesu. W ramach prac nad dokumentem przyjęto założenie, że skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszaru rewitalizacji jest ważnym warunkiem powodzenia tego programu.

Program Rewitalizacji Gminy Nędza na lata 2017-2023 został przygotowany w oparciu o proces szerokiej partycypacji społecznej. Każdemu etapowi prac związanych z dokumentem towarzyszyła zasada partnerstwa z uwzględnieniem udziału różnych środowisk i grup interesariuszy, w tym podczas wyznaczania obszarów zdegradowanych, obszaru rewitalizacji, a także zbierania propozycji rozwiązań, projektów, pomysłów na projekty/zadania. W ramach prac nad Programem Rewitalizacji Gminy Nędza na lata 2017-2023 wykorzystano następujące mechanizmy partycypacji społecznej:

- 1) *Sondaż*. Ankieta rewitalizacyjna dystrybuowana w wersji papierowej oraz elektronicznej za pośrednictwem strony www.nedza.pl.pl oraz www.deltapartner.pl. Ankietyzacja była prowadzona od 17 lutego do 3 marca 2017 roku. Mieszkańcy mogli z wykorzystaniem ankiety zgłaszać własne propozycje obszarów zdegradowanych wraz z uzasadnieniem oraz komentować na bieżąco postęp prac nad sformułowaniem programu rewitalizacji. W ramach ankiety prowadzono również badania społeczne o charakterze ilościowym skupione przede wszystkim na rozpoznaniu potrzeb mieszkańców z zakresu rewitalizacji społecznej, przestrzennej, środowiskowej, technicznej, jak i gospodarczej gminy. Raport z badania ankietowego stanowi jeden z rozdziałów mniejszego dokumentu.
- 2) *Konsultacje koncepcyjne* - spotkania wykonawców LPR z władzami gminy oraz pracownikami samorządowymi (w tym Wójtem Gminy, przedstawicielem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej), na których dopracowywano przyjęte koncepcje działań, gwarantujące jak najszerszy udział wszystkich zainteresowanych procesem rewitalizacji.
- 3) *Szkolenie z zakresu rewitalizacji* - szkolenie zostało przeprowadzone dnia 7 kwietnia 2017 roku w Urzędzie Gminy w Nędzy. Szkolenie poprowadzili przedstawiciel SWIG Delta Partner z Cieszyna. W programie szkolenia uwzględniono aspekty definicyjne, prawne i organizacyjne procesu rewitalizacji, jak i było okazją do przedstawienia dobrych praktyk w zakresie rewitalizacji na terenie województwa śląskiego. W szkoleniu wzięło udział 15 osób, w tym radni, pracownicy samorządowi (pracownicy odpowiedzialni za rozwój lokalny oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej), oraz potencjalni interesariusze (wnioskodawcy) procesu rewitalizacji - przedsiębiorcy, członkowie/reprezentanci organizacji pozarządowych i grup nieformalnych.

- 4) *Wizja lokalna (spacer studyjny)* - badanie jakościowe, polegające na wizytacji obszarów zdegradowanych, często połączone z rozmowami z mieszkańcami, korzystającymi w danej chwili z odwiedzanej przestrzeni gminnej. Metoda ta miała na celu zdiagnozowanie występujących na terenie problemów, przede wszystkim zaś w sferze środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. W spacerze uczestniczyli przedstawiciele Urzędu Gminy Nędza oraz zewnętrzni eksperci w zakresie rewitalizacji.
- 5) *Spotkanie warsztatowe* w zakresie prac nad konkretnymi projektami rewitalizacyjnymi. Warsztat został przeprowadzony dnia 24.04.2017 r. w Urzędzie Gminy w Nędzy. Łącznie w spotkaniach wzięło udział 10 osób, głównie przedstawicieli głównych interesariuszy procesu rewitalizacji - samorządowców, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców.
- 6) *Kampania medialna* informująca o prowadzeniu prac nad programem rewitalizacji, poprzez zamieszczanie ogłoszeń na stronie internetowej Urzędu Gminy w Nędzy oraz poprzez publikację artykułów w *Gazecie Samorządowej Gminy Nędza*. Celem kampanii było dotarcie do jak najszerszej grupy potencjalnych interesariuszy programu rewitalizacji.
- 7) *Nabór projektów rewitalizacyjnych*. W ramach prac nad Programem Rewitalizacji Gminy Nędza na lata 2017-2023, uwzględniając szeroką partycypację społeczną, ogłoszono otwarty nabór propozycji projektów do realizacji, które mogli zgłaszać wszyscy zainteresowani mieszkańcy gminy za pomocą formularza projektów (<http://deltapartner.pl/webroot/ankiety/projekty-nedza/>). Uzyskane propozycje miały wzbogacić program rewitalizacji i pozwolić na podjęcie działań przez gminę oraz jej partnerów, zmierzających do pozyskania funduszy europejskich na realizację projektów z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego 2014-2020. Warunkiem było, że aby dane przedsięwzięcie mogło ubiegać się o środki z w/w programu musi znaleźć na liście projektów umieszczonej w LPR. W prowadzonym publicznie naborze propozycji projektowych wpłynęły 22 projekty.

W ramach prac nad dokumentem Programu uwzględniono mechanizm partycypacji społecznej na każdym ich etapie - tworzenia, przyjmowania / uchwalania i realizacji. Informacje o Programie Rewitalizacji są za każdym razem umieszczane na stronie internetowej samorządu gminy. O jego celach i zadaniach poinformowane zostały środowiska lokalne (i liderzy lokalni), w tym radni, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy. Oczekiwania społeczności lokalnej zostały wyrażone w przeprowadzonym badaniu sondażowym. W tworzeniu dokumentu zastosowano wszechstronne mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji.

Rysunek 20 Ogłoszenie zamieszczone na stronie www Gminy Nędza

www.nedza.pl/nasza_gmina/Program_Rewitalizacji_Gminy_Nedza

The screenshot shows a website page titled "Program Rewitalizacji Gminy Nędza". On the left is a navigation menu with items: "Gmina", "Informacje ogólne", "Historia gminy", "Warunki naturalne", "Plan gminy", "Aktualności", "Projekt pt. 'Wiedza + Zabawa = Rozwój'", "Program Rewitalizacji Gminy Nędza" (highlighted in orange), "Projekt 'Gmina z dobrą energią'", "Kalendarium wydarzeń", and "Colectiva". The main content area features the logos of "Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna" and "UNIA EUROPEJSKA FUNDUSZ SPÓJNOŚCI". The text on the page states: "W dniu 07 grudnia 2016 r. pomiędzy Województwem Śląskim a Gminą Nędza podpisana została umowa na realizację projektu pn. „Program Rewitalizacji Gminy Nędza” w ramach programu „Śląskie programy rewitalizacji – wsparcie dla gmin”. Do końca czerwca 2017 roku ma powstać w/w dokument. Cel projektu: uruchomienie procesów zmierzających do rewitalizacji obszarów zdegradowanych. Cele szczegółowe: - skanalizowanie gminy, - zaprzestanie niskiej emisji, - bezpieczeństwo i sprawne przemieszczanie się na terenie gminy, - dbałość o walory przyrodnicze i kulturowe gminy, - działania w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, - zainteresowanie i pozyskanie prywatnych inwestorów, którzy stworzą nowe miejsca pracy. Planowane efekty:"

Źródło: www.nedza.pl (data pobrania 28.04.2017 r.)

14. Strategiczna ocena oddziaływania programu na środowisko

Będzie uzupełnione po przeprowadzeniu procedury.

Spis tabel

Tabela 1 Komplementarność PR z dokumentami na poziomie wspólnotowym, krajowym i regionalnym.....	10
Tabela 2 Komplementarność z dokumentami na poziomie gminnym.....	14
Tabela 3 Zestawienie jednostek porównawczych w ramach programu rewitalizacji.....	17
Tabela 4 Podstawowe dane demograficzne dla gminy Nędza w latach 2007-2015.....	19
Tabela 5 Podstawowe dane w zakresie pomocy społecznej w gminie Nędza 2010-2015.....	19
Tabela 6 Osoby zaliczone do osób niepełnosprawnych i do stopnia niepełnosprawności prawomocnym orzeczeniem z gminy Nędza.....	20
Tabela 7 Podstawowe dane w zakresie przedsiębiorczości w gminie Nędza 2010-2016.....	21
Tabela 8 Wskaźniki w zakresie rynku pracy.....	21
Tabela 9 Powierzchnia gruntów leśnych.....	22
Tabela 10 Podstawowe dane związane z zagospodarowaniem przestrzennym.....	23
Tabela 11 Korzystający z instalacji w % ogółu ludności – stan na koniec 2015 roku.....	24
Tabela 12 Mieszkania wyposażone w instalacje na wsi - w % ogółu mieszkań, stan na 2015 r.....	24
Tabela 13 Zmienne dla delimitacji obszaru zdegradowanego w gminie Nędza.....	26
Tabela 14 Wskaźnikowy wymiar pomocy społecznej w gminie Nędza w latach 2012-2016.....	28
Tabela 15 Wskaźnik dotyczące pomocy społecznej w odniesieniu do poszczególnych sołectw gminy Nędza w 2015 r.....	28
Tabela 16 Liczba udzielonych świadczeń według stanu na 2015 r. [w zł].....	29
Tabela 17 Liczba przestępstw oraz liczba ofiar przemocy w 2016 r z podziałem na sołectwa gminy Nędza.....	30
Tabela 18 Wskaźnik dotyczące przestępczości w odniesieniu do poszczególnych sołectw Nędzy - stan na 2016 r.....	30
Tabela 19 Wskaźniki dotyczące bezpieczeństwa w ruchu drogowym – stan na lata 2012 - 2016.....	31
Tabela 20 Wskaźniki dotyczące bezpieczeństwa w ruchu drogowym w stosunku do liczby mieszkańców - lata 2012-2016.....	31
Tabela 21 Wskaźnik liczby bezrobotnych w odniesieniu do poszczególnych sołectw Gminy Nędza.....	32
Tabela 22 Zestawienie wskaźników sytuacji społecznej – stan przekraczający średnią dla całej gminy (w skali od 0 do 5).....	34
Tabela 23 Analiza porównawcza determinantów rozwojowych w sferze społecznej.....	36
Tabela 24 Wskaźnik przedsiębiorczości w odniesieniu do poszczególnych sołectw Nędzy.....	40
Tabela 25 Wykazy obiektów wpisanych do rejestru zabytków w gminie Nędza.....	41
Tabela 26 Natężenie ruchu na drogach w gminie Nędza.....	43
Tabela 27 Analiza porównawcza determinantów rozwojowych w sferze gospodarczej.....	44
Tabela 28 Analiza porównawcza determinantów rozwojowych w sferze środowiskowej.....	45
Tabela 29 Analiza porównawcza determinantów rozwojowych w sferze przestrzennej (technicznej).....	45
Tabela 30 Wskaźniki obligatoryjne dla rewitalizacji w Gminie Nędza.....	48
Tabela 31 Metryczka dotycząca badania sondażowego – rewitalizacja Gmina Nędza.....	49
Tabela 32 Wskazania obszaru rewitalizacji przez mieszkańców Nędzy i Babic.....	51
Tabela 33 Propozycje projektów rewitalizacyjnych z udziałem procentowym odpowiedzi.....	58
Tabela 34 Bilans powierzchni dla obszaru rewitalizacji.....	60
Tabela 35 Liczbowe określenie problemów społecznych obszaru rewitalizacji w stosunku do całej gminy.....	61
Tabela 36 Osoby z prawomocnym orzeczeniem o niepełnosprawności z gminy Nędza i obszaru rewitalizacji.....	62
Tabela 37 Liczba przestępstw oraz liczba ofiar przemocy w 2016 r z podziałem na gminę i obszar rewitalizacji.....	62
Tabela 38 Liczbowe określenie problemów w zakresie bezpieczeństwa w ruchu drogowym 2012-2016.....	63
Tabela 39 Liczba przestępstw oraz liczba ofiar przemocy w 2016 r z podziałem na gminę i obszar rewitalizacji.....	63

Tabela 40 Analiza SWOT obszaru rewitalizacji	66
Tabela 41 Matryca możliwości i potrzeb w ramach rewitalizacji w Gminie Nędza	67
Tabela 42 Zestawienie projektów do Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	75
Tabela 43 Fiszka projektowa nr 1	76
Tabela 44 Fiszka projektowa nr 2	77
Tabela 45 Fiszka projektowa nr 3	78
Tabela 46 Fiszka projektowa nr 4	78
Tabela 47 Fiszka projektowa nr 5	79
Tabela 48 Fiszka projektowa nr 6	79
Tabela 49 Fiszka projektowa nr 7	80
Tabela 50 Fiszka projektowa nr 8	81
Tabela 51 Fiszka projektowa nr 9	81
Tabela 52 Fiszka projektowa nr 10.....	82
Tabela 53 Fiszka projektowa nr 11.....	83
Tabela 54 Fiszka projektowa nr 12.....	83
Tabela 55 Fiszka projektowa nr 13.....	85
Tabela 56 Fiszka projektowa nr 14.....	87
Tabela 57 Fiszka projektowa nr 15.....	89
Tabela 58 Fiszka projektowa nr 16.....	91
Tabela 59 Fiszka projektowa nr 17.....	92
Tabela 60 Fiszka projektowa nr 18.....	93
Tabela 61 Fiszka projektowa nr 19.....	94
Tabela 62 Fiszka projektowa nr 20.....	95
Tabela 63 Fiszka projektowa nr 21.....	96
Tabela 64 Fiszka projektowa nr 22.....	96
Tabela 65 Fiszka projektowa nr 23.....	97
Tabela 66 Matryca logiczna programu rewitalizacji	99
Tabela 67 Harmonogram rzeczowo - finansowy planowanych przedsięwzięć	104
Tabela 68 Rekomendowana lista wskaźników monitoringu	109

Spis rysunków

Rysunek 1 Zrzut ekranu ogłoszenia dotyczącego naboru projektów do PR dla Gminy Nędza.....	8
Rysunek 2 Podział gminy na jednostki pomocnicze w wyodrębnianiu obszarów zdegradowanych	18
Rysunek 3 Budynki mieszkalne i zasoby mieszkaniowe w gminie Nędza w szt.	25
Rysunek 4 Frekwencja wyborcza w 2014 roku w poszczególnych obwodach – wybory do rady gminy	33
Rysunek 5 Liczba czynników analizy społecznej przekraczającej średnią gminną.....	35
Rysunek 6 Liczba podmiotów gospodarczych do liczby mieszkańców w sołectwach gminy Nędza.....	40
Rysunek 7 Podział strukturalny obszaru zdegradowanego Gminy Nędza	47
Rysunek 8 Wskazania, który obszar w Gminie Nędza powinien zostać poddany rewitalizacji.....	51
Rysunek 9 Wskazanie związku respondentów z terenem wyznaczonym przez nich do rewitalizacji.....	52
Rysunek 10 Ocena elementów związanych z jakością życia na wskazanym obszarze rewitalizacji.....	53

<i>Rysunek 11 Ocena elementów związanych z jakością życia na obszarze rewitalizacji Nędza.....</i>	<i>54</i>
<i>Rysunek 12 Zidentyfikowane zagrożenia na obszarze rewitalizacji – wskazania dla wszystkich obszarów</i>	<i>55</i>
<i>Rysunek 13 Poziom zainteresowania władz oraz innych instytucji w działania na wybranym obszarze.....</i>	<i>56</i>
<i>Rysunek 14 Jakich miejsc i form aktywności brakuje we wskazanych miejscach.....</i>	<i>57</i>
<i>Rysunek 15 Mapa obszaru rewitalizacji w gminie Nędza.....</i>	<i>61</i>
<i>Rysunek 16 Cele rewitalizacji Gminy Nędza.....</i>	<i>71</i>
<i>Rysunek 17 Wiązki projektowe w programie rewitalizacji</i>	<i>76</i>
<i>Rysunek 18 Obszar rewitalizacji na mapie gminy Nędza.....</i>	<i>101</i>
<i>Rysunek 19 Struktura zarządzania Programem Rewitalizacji</i>	<i>107</i>
<i>Rysunek 20 Ogłoszenie zamieszczone na stronie www Gminy Nędza</i>	<i>112</i>